ISSN 1814-4357

дачникам садівникам городникам

Всеукраїнський щомісячний журнал

Дім • Сад • Город

№7 липень 2006

Помідори під відкритим небом

Тепличне диво Мелітополя

Нові сорти Інституту садівництва

Вересаєве свято – 2006

Вересаєве свято

17—18 червня на батьківщині славетного кобзаря Остапа Вересая, у с. Сокиринці на Чернігівщині, відбувся Всеукраїнський фестиваль кобзарського мистецтва "Вересаєве свято—2006".

У великому святковому дійстві взяли участь 23 мистецькі колективи з Києва, Чернігова, Бахмача, Кам'янець-Подільського та Прилук.

Серед них уславлені ансамблі та виконавці: Національна капела бандуристів ім. Г. Майбороди (м. Київ), Капела бандуристів національної музичної академії ім. П. Чайковського (м. Київ) та аматорські народні колективи.

На нашій обкладинці: Учасники Українського народного хору філармонії з Чернігова Василь Безик, Оксана Юпик, Володимир Ковалевський та Дмитро Струк.

Молодий гончар Андрій Піщук (м. Чернігів), Надія Котляревська з онуком Валерієм з фольклорного ансамблю "Калина" (м. Прилуки). Юні учасниці з ансамблю бандуристів "Надія" (м. Чернігів).

На "Вересаєве свято — 2006" завітала велика делегація з Чернігівського земляцтва столиці.

Земляків щиро привітали: Олексій Коваленко, доктор біологічних наук, Микола Халимоненко, головний редактор журналу "Дім, сад, город", Заслужений журналіст України, Василь Нечепа, Заслужений артист України, Борис Іваненко, виконавчий директор Чернігівського земляцтва в м. Києві, Дмитро Волох, доктор фармацевтичних наук, академік міжнародної академії інформатизації при ООН та Анатолій Погрібний, письменник-публіцист, Лауреат Шевченківської премії.

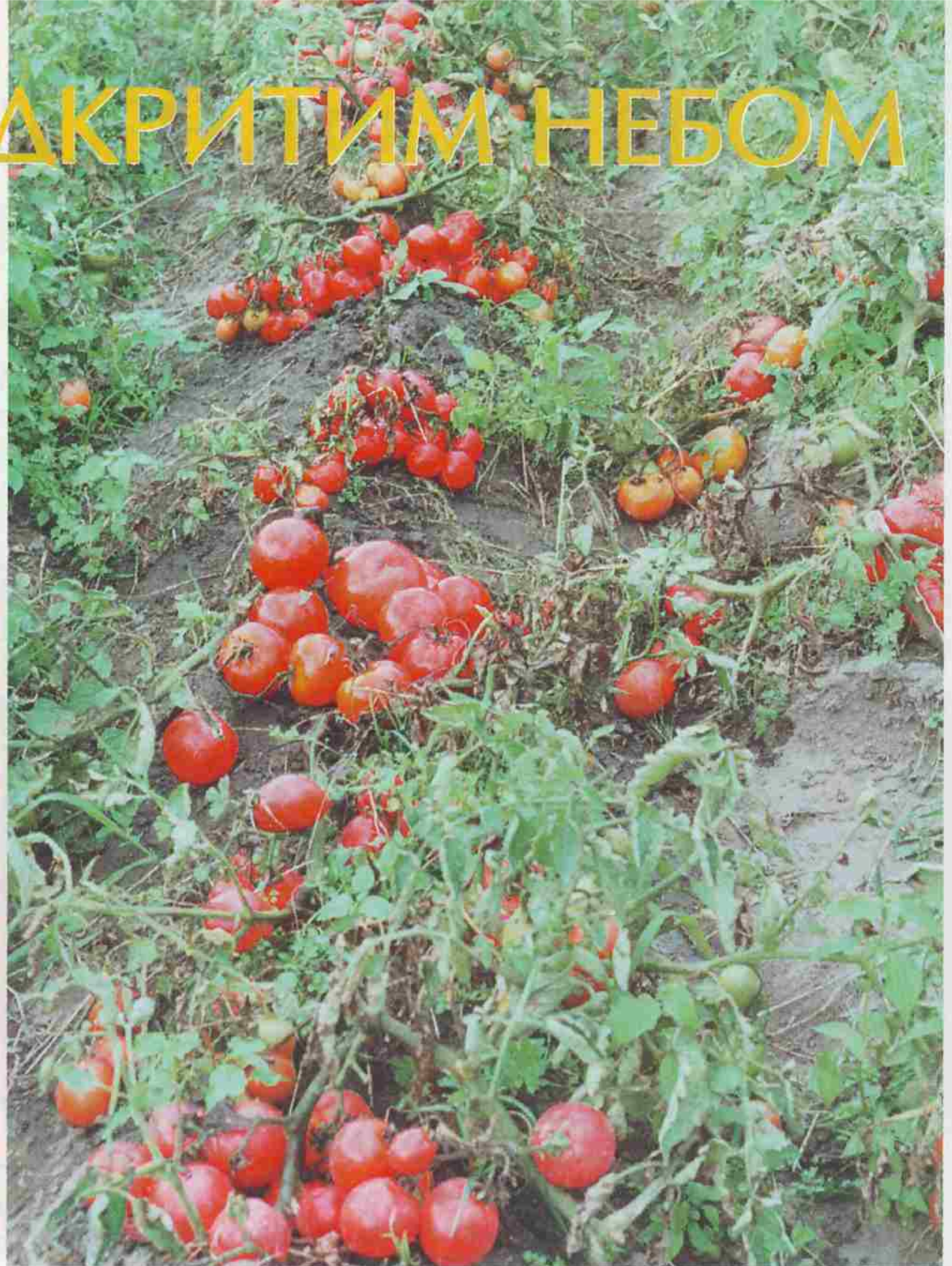

На нашій обкладинці

Фото Тамари Колодницької

ПОМІДОРИ ПІД ВІДКРИТИМ НЕБОМ

Як виростити помідори? Чому помідори почорніли й засохли? Яка розсада найкраща? Такі питання часто можна почути від городників. Тож поділюся власним досвідом. Помідори під відкритим небом може виростити кожний городник, якщо дотримуватиметься певних вимог технології. Для мене виростити помідори — це важка й копітка праця. Вони, немов крихітне немовля, потребують дбайливого догляду і працьовитих рук. Чортківський район на Тернопільщині за кліматичними умовами не надто сприятливий для вирощування цієї культури під відкритим небом без належного догляду.

Помідори мене зацікавили ще в дитинстві. Більш серйозно захопився ними років 20 тому, бо ж несолідно жити в селі і купувати помідори. Починав все з нуля, не маючи ні знань, ні практичного досвіду. Садив багато помідорів. Значну їх частину знищувала фітофтора, але для потреб сім'ї дещо залишалося. Я завжди ставив одне й те саме завдання: хоч для сім'ї виростити стільки помідорів, скільки потрібно. Але весь час зазнавав невдач. Працюючи в господарстві на вирощуванні цукрового буряка, зернових культур, звернув увагу на те, що господарство увесь час, незважаючи на примхи погоди, з року в рік збирає стабільні врожаї, завдяки тому, що культури вирощує, дотримуючись певної технології. І я вирішив розробити технологію вирощування помідорів, яка гарантувала б стабільний урожай і надійний захист від хвороб.

Вперше за багато років результат перевершив мої сподівання. Переді мною відкрилися великі можливості, бо вирощувати помідори — це ще й прибуткова справа. Технологію складав за своїми розрахунками, опираючись на власний досвід і на поради спеціалістів, які брав з різних газет і з журналу "Дім, сад, город".

Наприкінці березня закладаю парник. Для парника беру перегній, до якого додаю невелику частину піску і попелу. Попіл захищає помідори від чорної ніжки. Перегній для парника заготовляю влітку, коли він сухий і добре пересівається. У поліетиленових мішках зберігаю його до весни. Навіть після використання розсади перегній згрібаю в мішки для повторного використання. Суміш у парнику рівномірно розгортаю, злегка трамбуючи. Роблю канавки на глибину 1—1,5 см, з міжряддями 5 см. Поливаю канавки гарячою водою, густо висіваю насіння. Потім обережно засипаю сухою сумішшю і ще раз поливаю увесь парник.

Догляд у парнику простий. Стежу, щоб ґрунт у ньому не пересихав і не перезволожувався. При необхідності відкриваю для провітрювання. Прополюю від бур'янів, які проростають раніше, ніж насіння помідорів. Коли насіння проросте, зайві рослинки висмикую, залишаючи відстань між ними 5 см. Отож, вони у мене ростуть за схемою 5x5 см.

До висаджування у відкритий ґрунт для профілактики рослини двічі—тричі поливаю слабким розчином марганцівки. Двічі підживлюю нітрофоскою (одна чайна ложка нітрофоски на 5—6 літрів води). Ось і весь догляд у парнику. Рослини виростають високими, міцними, що й потрібно. Наприкінці травня — на початку червня, залежно від погоди, коли мине загроза заморозків, висаджую розсаду. Краще робити це під дощ, тоді рослини добре приживлюються, або в другій половині дня, під вечір, коли зайде сонце. Роблю це так. Ділянку під розсаду глибоко розпушую сапою. Маркірую з міжряддями 20 см. Копаю ямки глибиною не менше 20 см, з відстанню 70 см у шаховому порядку. В кожну ямку насипаю півлітра перегною, сірникову коробку з верхом попелу, чайну ложку нітрофоски. У 10 літрах води розводжу півлітра перебродженого курячого посліду. Півлітра цього розчину вливаю в ямку і висаджую рослини з таким розрахунком, щоб на поверхні залишився тільки вершок. Якщо розсада дуже висока, то ямку роблю довгасту і саджаю в лежачому положенні корінням на південь. Така копітка посадка — гарантія високого врожаю. Рослини створюють міцну кореневу систему, не бояться навіть тривалої посухи, бо вологу беруть з глибоких шарів ґрунту.

Помідори в мене ростуть за схемою 90 х 70 см у шаховому порядку. Як показали спостереження, така схема цілком себе виправдала. Якщо випав дощ, рослини швидко провітрюються і висихають. Схема 70x50 см, якої я дотримувався раніше, виявилася неефективною, бо рослини загущувалися, а це створювало додаткові умови для розвитку фітофтори. Коли глянути на мою ділянку одразу після садіння розсади, побачене може здатися нераціональним. Але через 45 днів все змінюється. Дивишся на міцні рослини з рясними плодами і не можеш намилуватися їхньою красою. Зникає порожнеча, яка була під час садіння. Є досить вільного місця між рядками, щоб пройти.

Я ніколи розсаду не продаю, бо якби виніс її на базар, то ніхто б її не купив. Найкраща своя, домашня розсада у віці 55—60 днів. У мене пересаджування рослин займає не більше 30 хвилин. Торік на початку червня почалися дощі і лили більше двох тижнів. Кілька разів я просапував ділянку від бур'янів з подальшим підгортанням. 19 червня зробив перше обприскування арцеридом від фітофтори. З липня вдруге обприскав ридомілом, а 17 липня — втретє препаратом татту. Крім хімічних препаратів, використовував народні засоби — настій часнику, один зубок на 1 л води, раз на тиждень. Такі процедури повторював теж тричі.

Спостереження показали, що захист спрацював добре. На 1 серпня у мене не загинула жодна рослина, хоча на цей час у нашій місцевості не залишилося жодної ділянки, яку б не вразила фітофтора. Щодо пасинкування, то я обламую поживкле нижнє листя і уражене фітофторою. Протягом усього літа роблю підживлення у період, коли починають зав'язуватися плоди: літр перебродженого курячого посліду на 10 л води, по півлітра під кущ.

З 1 серпня почали лити дощі, і мою ділянку не обминула фітофтора. Але, незважаючи на це, зібрав непоганий урожай. На одній сотці росло 140 кущів трьох сортів — Лагідний, Ляна, Агата. Урожайність становила 240 кг, але 70 кг з'їла фітофтора. Основний урожай — 170 кг — я все ж зібрав і більш як два місяці у мене на столі були свіжі помідори.

Найприємніше враження справив сорт Ляна: не розтріскується, швидко достигає, транспортабельний. Вирощувати помідори економічно вигідно — це живі гроші. Коли мої помідори побачила сусідка, вона одразу загорілася бажанням купити весь зайвий урожай. На насіння і засоби захисту я витратив 20 гривень. Ці гроші повернулися, ще й одержав прибуток. Вдосталь заготовив насіння, бо воно теж дороге.

Звичайно, мій успіх — це скромний результат. Він далекий від тих успіхів, яких досягають професіонали-аматори. Але ця копітка праця вселяє в мене оптимізм, що і я колись досягну набагато кращих результатів. Усі спостереження і дані записую у спеціальний зошит, щоб зробити аналіз і ще ефективніше спрацювати у наступному сезоні.

Щиро дякую журналу "Дім, сад, город" за таке цікаве і змістовне видання. Для мене це своєрідна енциклопедія. За 11 років я зібрав колекцію більш як зі 100 журналів. А ще вдячний усім аматорам-городникам, які щиро діляться на сторінках журналу секретами з вирощування цих дивовижних червонощоких красенів.

Я.П. Голодівський,
с. Шульганівка, Чортківський р-н,
Тернопільська обл., 48541

КРІП чи ФЕНХЕЛЬ: ЩО КРАЩЕ?

Ці пряні рослини люди споконвіку вживають для підвищення апетиту, поліпшення смаку страв, соління і консервування плодів. Вони мають також лікувальні властивості. Багато в чому кріп і фенхель схожі. Але є й відмінності. Зупинимося на деяких з них.

Кріп — однорічна трав'яниста рослина з родини зонтичних. Відомо три його види. В Україні поширений кріп запашний. Культивують кріп як пряно-смакову рослину.

Біологічні ознаки кропу такі. Стебло кругле, гіллясте, до 120 см заввишки. Корінь стрижневий, розгалужений. Листки дрібноперисті, ростуть на гілках, які закінчуються суцвіттями — складними зонтиками. Квітки дрібні, білі. Цвіте кріп у липні-серпні. Плоди — плескаті коричневі двосім'янки. Насіння зберігає схожість 4—5 років.

Сіють кріп навесні або під зиму на глибину 1—1,5 см рядками з шириною міжрядь — 45 см і відстанню у рядку між рослинами 25—30 см або стрічками (на зелень). Вегетаційний період — 110—115 днів. Цвіте кріп через 60—70 днів після сівби.

Зелень кропу багата на вітаміни А, В, С, Е. Скажімо, вітаміну С у ньому до 150 мг на кілограм сировини. Є також каротин, фолієва, лимонна та інші кислоти, мікроелементи — бор, залізо, марганець, кобальт. Насіння містить до 4% ефірної олії та до 20% — жирної. В його складі є анетол, фенхон, флавоноїди.

Такий хімічний склад кропу обумовлює широке застосування рослини в хлібопекарській і кондитерській промисловості, в кулінарії, для обробки м'яса, риби, засолювання і переробки овочів тощо. Широко застосовують кріп у фармацевтичній промисловості, в науковій та народній медицині. З рослини й насіння готують різні ліки, препарати, настоянки тощо. Розповімо лише про деякі цілющі властивості кропу.

Подрібнені плоди і відвар зелені кропу цілюще діють при гастритах, пониженій кислотності шлунка, у лікуванні печінки та жовчних шляхів, при запаленні легень, бронхіті, атеросклерозі і гіпертонії. Препарати з кропу підвищують секрецію молока у жінок-годувальниць. Зовнішньо кріп застосовують у вигляді примочок, коли лікують гнійні рани, хвороби шкіри, набряки тощо.

Фенхель — багаторічна трав'яниста рослина з родини селерових, однак її вирощують як однорічну. Зовні він нагадує кріп, а за смаком і ароматом аніс. А фенхель італійський (його ще називають флорентійським) — дворічник, у якого крім надземної частини ще утворюються цибулини, що також використовують в їжу.

Рослина фенхелю має висоту до двох метрів, галузиста. Корінь довгий, стрижневий. Листя розсічене, ниткоподібне. Квітки дрібні, жовті, зібрані в зонтики на верхівках стебел і гілок. Цвіте фенхель у липні—серпні. Плід — довгаста, зелено-бура двосім'янка завдовжки до 8 мм і до 3 мм завтовшки. Насіння зберігає схожість до 5 років.

Сіють фенхель навесні, хоча вдаються й підзимові посіви, на глибину до 1,5 см. Ширина міжрядь — 45 см, відстань між рослинами — 25—30 см. Цибулинні види фенхелю вирощують здебільшого розсадою. Вегетаційний період фенхелю — 105—115 днів. Цибулинні форми, крім того, відбілюють.

У плодах фенхелю міститься до 6,5% ефірної олії, у траві — 4%. Крім того, у плодах є жирна олія. Рослина багата на вітаміни А, В, С, мінеральні солі, мікроелементи. Фенхель використовують як харчову, так і пряну рослину, яка цілком може замінити кріп, а також як сировину для фармацевтичної промисловості.

З плодів, стебел і листя фенхелю (звичайного та італійського) готують препарати, які допомагають при порушенні перистальтики кишок, розладах травного тракту, при метеоризмі, колітах, а також як дезінфекційні, протизапальні засоби при бронхіті, запаленні легенів тощо. Препарати з насіння фенхелю застосовують для лікування жовчнокам'яної хвороби печінки, деяких хвороб шкіри.

Плоди фенхелю також збуджують апетит і поліпшують перетравлення їжі. Його ще називають солодким кропом. Характерно, що всі препарати як з кропу, так і з фенхелю не спричиняють побічних ускладнень та негативних реакцій людського організму.

Що обрати господарю?

Як бачимо, обидві рослини схожі за біологічними та господарсько-корисними ознаками. Якій з них віддати перевагу?

На мою думку, доцільно вирощувати і кріп, і фенхель, а використовувати їх за призначенням і в міру потреби.

Фенхель може повністю замінити кріп. Крім того, з цибулин італійського фенхелю господині готують смачні салати чи додають його до овочевих страв. Цибулини можна пекти, варити або смажити — теж смачно. До того ж з фенхелю готують такі страви, які з кропу не приготуєш. Фенхель додають під час соління чи консервування плодів.

Фото В.О. Скляренка

Багато місця на городі ці пряні рослини не займають, лише невеликі грядки. Крім того, обидві рослини краще родять, коли вони ростуть самосівом між картоплею, квасолею, огірками чи на місці тих рослин, що випали. А на зелень можна відвести таки грядку.

Дещо з власного досвіду

Тривалий час у нашій сім'ї обходилися лише кропом. І якщо, скажімо, в селі Яришеві, де теж є город, кріп ріс переважно самосійний, то на ділянці під Вінницею під культуру я відводив грядку.

У Яришеві сіяв кріп на грядку, коли в тому була потреба. Сушив його у затінку на зиму, консервував у банках суміш кропу, щавлю та петрушки на зелений борщ. Мав удосталь рослин для засолювання овочів тощо.

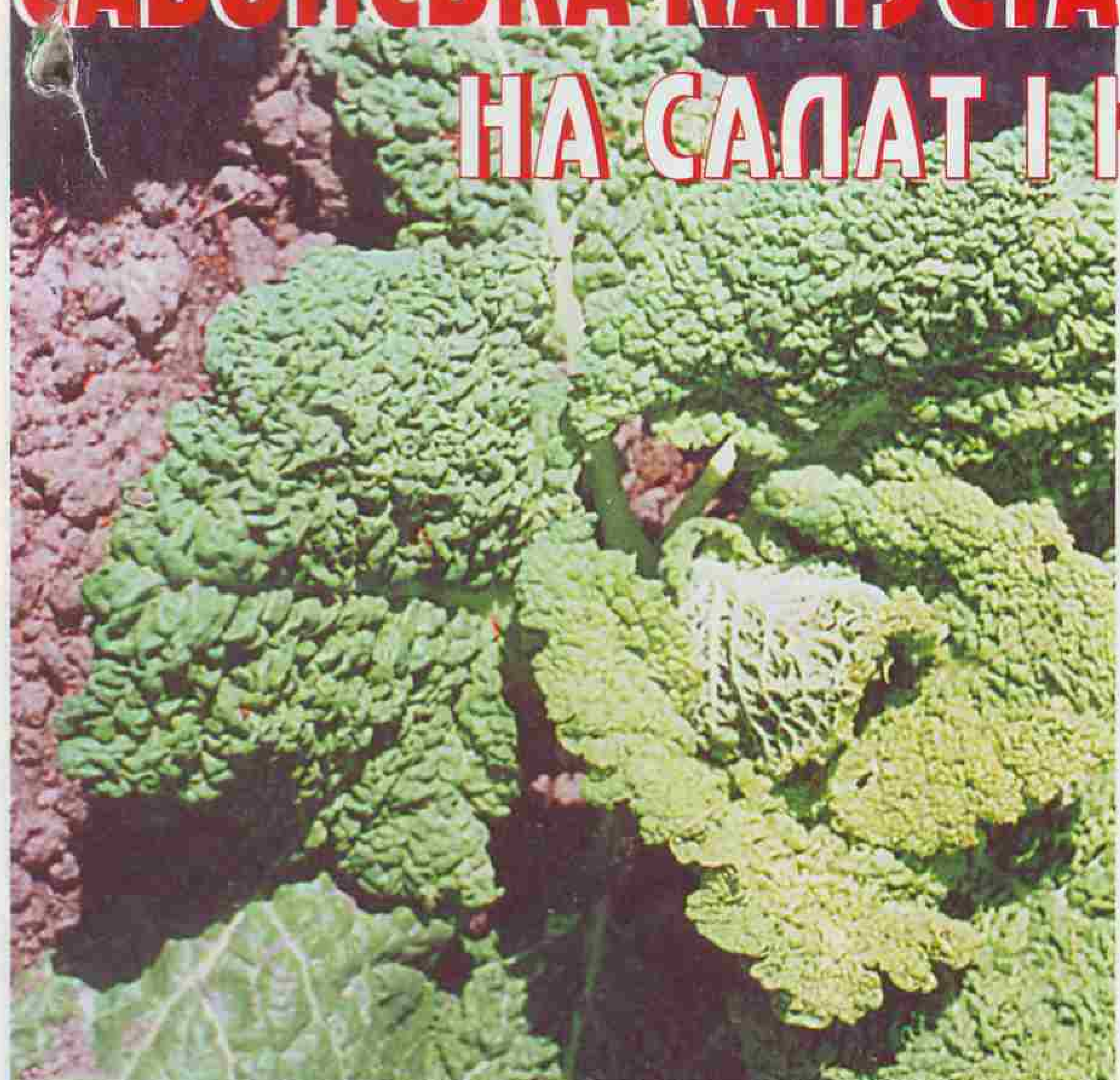
Згодом придбав насіння фенхелю і посіяв на ділянці. Тепер відпала потреба возити кріп з Яришева. Для приправи страв дружина обходилася фенхелем. А кріп у Яришеві заготовляв на зиму, хоч певну частину тих заготовок складав і фенхель.

Отож, доцільно вирощувати обидві культури на одному городі. Адже в другій половині літа кріп весняного строку сівби вже відходить. А фенхель може зеленіти й до осені і давати їстівні цибулини з стеблами, якщо їх відбілювати, тобто підгорнути землею.

Г.А. Скоряк, м. Вінниця

ДІМ·САД·ГОРОД №7 2006 р.
Щомісячний виробничо-практичний журнал
Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

САВОЙСЬКА КАПУСТА – НА САЛАТ І НА БОРЩ

Найпопулярніший у Франції вид капусти — це савойська. Вона наймолодша серед інших видів: виникла пізніше листяної, кольрабі та цвітної, а культивувати її почали в західній частині Середземномор'я. У Західній Європі набула популярності за пізнього Середньовіччя (XVI ст.) і саме з цього часу починається селекція та поширення нових сортів. Звідси у XVII ст. вона потрапила до Київської Русі. В наш час савойська капуста мало поширена і вирощується переважно на присадибних ділянках або її завозять з-за кордону.

Савойська капуста (Brassica sabauda) — дворічна культура. Вона має два підвиди: головчастий, що нагадує білоголову капусту з гофрованими листками, та безголовчастий, рослини якого утворюють розетку кучерявих листків і схожі на листяну капусту.

У рослини головчастого підвиду залежно від сорту формуються головки різної форми: кулясті, пласкі, пласко-кулясті, конусоподібні, овальні з нещільною або дуже щільною структурою. Листки також, залежно від сорту, мають різне забарвлення: світло-зелене, яскраво-зелене, темно-зелене, зелене з сірим, синім, жовтим відтінками. Є скоростиглі, середньо- та пізньостиглі сорти. Найвідоміший з-поміж них в Україні середньопізній (130—155 діб) сорт Вертю1340, який утворює не дуже щільні головки масою 1,5—3 кг.

З 2005 року в Україні районовано сорт Отава. Також відомі й інші сорти: Вікторія, Кассельська, Ерфуртська пізня, Залізна голова, Віденська рання.

Безголовчастий (листяний) підвид включає сорти: Пальмовидна, Негро, Жовта масляна, Блюменхальтська, у яких для харчових потреб використовують розетку соковитих листків різного ступеня гофрованості: від слабкогофрованих до сильноскладчасто-зморшкуватих.

Біохімічний склад савойської капусти дуже багатий, є в ній білок, цукри, вітаміни, органічні кислоти, ферменти, гірчична олія, воскоподібні речовини, пігменти. З-поміж мінеральних речовин, які конче необхідні для нормального функціонування організму, у ній містяться: калій (0,31%), натрій (0,11), кальцій (0,20), магній (0,05), залізо (0,02), фосфор (0,13), сірка (0,12%).

Агротехніка савойської і білоголової капусти подібна, тобто її вирощують через розсаду. Цей різновид вологолюбніший порівняно з білоголовою, і потребує родючих ґрунтів. Строки вирощування розсади такі самі, що й у відповідних груп стиглості (ранньо-, середньо-, пізньостиглої) білоголової капусти. У відкритий ґрунт розсаду висаджують за схемою 50 х 40 см.

Збирати головки можна вибірково, відбираючи найбільш розвинуті, або всі відразу, залежно від потреб споживача. Урожайність ранньостиглих сортів становить 200, пізньостиглих — 250—300 ц/га.

Насіння у савойської капусти утворюється на другий рік вегетації, тому й агротехніка цієї культури для насінницьких потреб дещо відрізняється від вирощування її на продовольчі потреби. Насамперед це стосується скоро- та середньостиглих сортів. Щоб зберегти насінники цих сортів до весни, сівбу на розсаду проводять пізніше на 1,5—2 місяці, тобто скоростиглі сорти з 20 травня по 10 червня, середньостиглі — з 15 по 20 травня; висаджування розсади на постійне місце — відповідно з 25 червня по 15 липня та з 15 по 20 червня. Строки сівби й садіння розсади пізньостиглих сортів такі ж, що й на продовольчі потреби. Для кращого зберігання насінників необхідно стежити за тим, щоб головки, які закладають на зберігання, не були пошкоджені. Зберігають насінники за температури від +1 до -1°С і відносної вологості повітря 90—95%, без світла. Висаджують рано навесні, присипаючи землею до основи головки. У період вегетації розпушують міжряддя та виполюють бур'яни. Дуже важливо, щоб поблизу не було насіннєвих посадок інших видів та сортів капусти, а також бур'янів з родини капустяних (хрестоцвітих).

На початку цвітіння насіннєвий кущ має висоту 80—150 см (залежно від сорту), тому його підв'язують до кілочка, аби не зламався. Коли стручки повністю дозрівають, вони розтріскуються, отож, можливі втрати насіння. Збирають їх вибірково, зрізаючи й обмолочуючи пожовклі стручки.

Якщо насіння ще не достигло, але повністю сформувалося і є загроза підмерзання у зв'язку з осінніми приморозками, насінники виривають з корінням і дозарюють, підвісивши на горищі. Зібране насіння просушують за температури 25—30°С і зберігають у полотняних мішечках до сівби. Схожість насіння савойської капусти становить близько 90%, вона зберігається 4—5 років.

Використовують сорти головчастого підвиду савойської капусти так, як і білоголову капусту. Скоростиглі — для одержання ранньої вітамінної зелені, для салатів та бутербродів. Пізньостиглі з щільними головками достатньо довго зберігаються і споживаються у зимовий період, сорти безголовчастого підвиду — як салат або шпинат. Крім того, пальмоподібні та листяні сорти з гофрованими листками дуже декоративні, тому їх використовують в озелененні.

Н.М. Смілянець

ДІЛИМОСЯ ДОСВІДОМ

На своїй присадибній ділянці ми вирощуємо хороші врожаї різних культур. На фотографії соняшник діаметром 48 см, буряк кормовий – 5 кг, циліндрична лагенарія – 8,5 кг, одна картоплина – від 400 до 750 г.

У нас росте 14 сортів картоплі. Торік найкраще вродили три сорти: Невська, Слов'янка і Негритянка. Промиту й прозеленену картоплю зберігаємо у підвалі (в кошиках, плетених з лози). Навесні забираємо її з підвалу в літню кухню і прогріваємо. Перед садінням змочуємо бульби розчином попелу (на 10 л води одна літрова банка попелу). Перед висаджуванням розрізуємо картоплю навпіл і зрізи обпудрюємо попелом. Город оремо тільки навесні. У міжряддях садимо буряки і чорну редьку.

Влітку, коли картопля вже підгорнута, через кожних два рядки поливаємо гноївкою: одне відро на 5–6 погонних метрів.

Картоплю Слов'янка треба садити глибше від інших сортів, бо вона родить велика. Обробляємо ділянку препаратами від жука та фітофторозу.

Коли врожай зібрано, на городі згромаджуємо рештки трави, сухе картоплиння і розкладаємо по купках. Навесні під купками городнього сміття збираються жучки-ковалики (матки дротяників). Таким способом знищуємо цих шкідників.

Восени розвозимо гній. Перед дощем або тоді, коли падає сніг, розкидаємо його по городу. Для удобрення городніх культур заготовляємо курячий, голубиний послід і восени розкидаємо його на городі. Завдяки цьому вирощуємо високі врожаї.

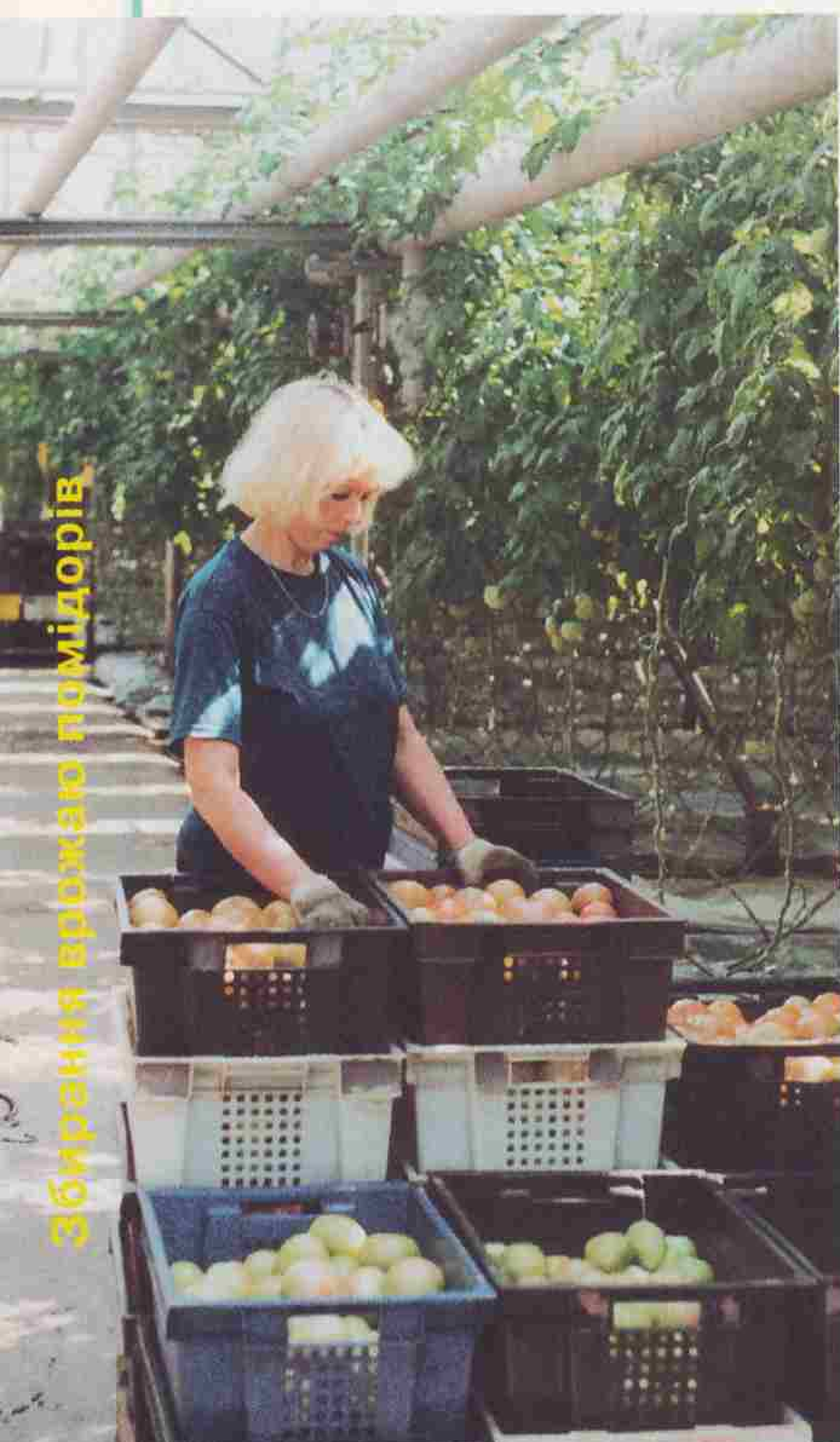
Добре у нас родять також лагенарія, фіголистий гарбуз, китайські огірки. Насіння роздаємо односельцям, щоб і в них росли ці екзотичні рослини.

П.І. Шиндак,
Івано-Франківська обл.

КОЛИ ВМІЛО ГОСПОДАРЮВАТИ НА ЗЕМЛІ,

Огіркові джунглі "Овочівника"

Збирання врожаю помідорів

Пам 'ятаєте жарт? Наші туристи запитують в англійця: "Коли ви починаєте їсти полуниці?" "З шостої ранку", — спокійно відповів той. Гадаю, так само він відповів би, якщо б його запитали і про фрукти, овочі, гриби. Там не треба чекати літа або осені, щоб поласувати смачними дарунками природи. Погодьтеся, у нас і досі існує упередження щодо вживання зимових та ранньовесняних тепличних овочів — помідорів, огірків, редиски тощо. Дозволяємо собі кілька штук плодів хіба що до святкового столу, але, боронь Боже, для щоденного вживання! І не лише тому, що тепличні овочеві красунчики — задоволення не з дешевих. Насамперед, заважає страх: парникові — значить, з нітратами.

Аби розвіяти такі міфи і побачити все на власні очі, на початку травня я подалася до благодатної сонячної Мелітопольщини, яка здавна славиться своїми багатими врожаями черешень, яблук, зернових, баштанних, овочевих культур. Але справжнє диво чекало на мене на південній околиці міста — у володіннях "Агрофірми "Овочівник". Уявіть собі площу (6 гектарів!), де у променях сонця виблискує кришталем величезне скляне поле — тепличний комбінат, який щорічно видає не менше 1500 тонн свіжої високоякісної овочевої продукції.

— А починалося все із покинутого поля, яке поросло метровими бур'янами і швидше скидалося на сміттєзвалище, — згадує директор агрофірми, ентузіаст своєї справи Павло Павлович Матвієць. — Саме тут у березні 1993 року ми заклали перші 2 гектари теплиць. Отримавши прибутки, вирішили вкласти їх у подальший розвиток комбінату. Через два роки ввели в експлуатацію ще 4 га теплиць, що перетворило підприємство у потужне виробництво з усією необхідною інфраструктурою.

І справді, тут є чим здивувати і навіть приголомшити гостей. Мої перші враження ніяк не вкладалися у звичний, залишений ще з радянських часів, стереотип ставлення до подібних сільськогосподарських закладів: щораз ловила себе на думці, що перебуваю на українському підприємстві, а не, скажімо, у благополучній Німеччині чи Голландії. Одне слово: можемо, якщо хочемо!

Сонце, повітря і вода — основа життя

Сонця тут, як і належить південному краю, вдосталь, повітря обігріває автономна система теплозабезпечення з власною котельнею, яка працює на газу. А ось вирішити проблему з водою було досить складно.

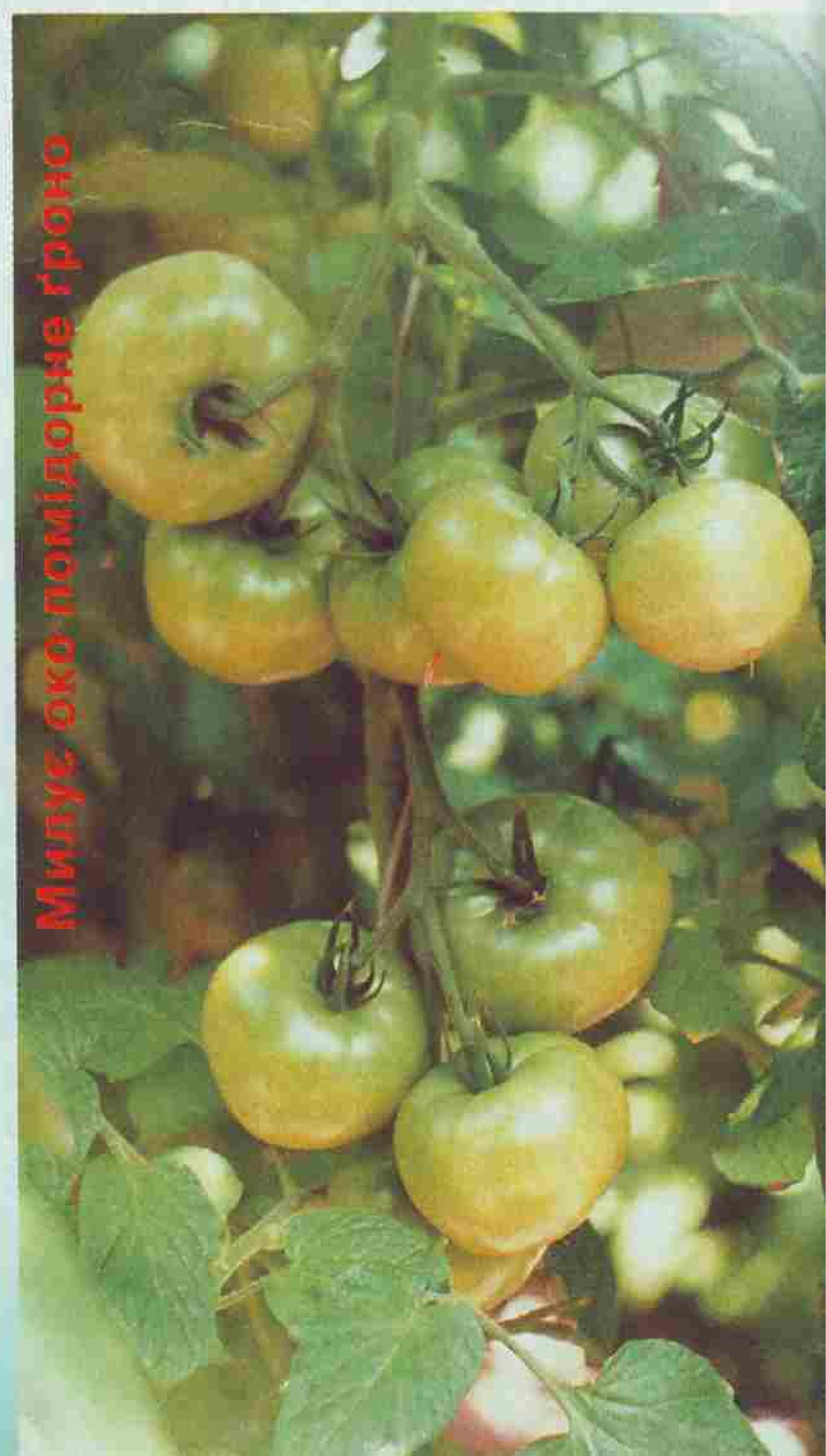
— Навіть німці дивувалися, коли побачили унікальну систему водопостачання та поливу, яку розробили і змонтували наші спеціалісти, — розповідає головний інженер Микола Андрійович Катюха.

— Скільки проблем довелося вирішити, поки знайшли одне вірне рішення: буріння власної свердловини на глибині 316 м і встановлення системи очищення води. Це була справді дуже хороша вода з непоганим вмістом солей, але виявилося, що розчинені хлориди становлять дуже високий відсоток — а це смерть для рослин. І наша справа опинилася під загрозою.

Проблема очищення води надовго стала "головним болем" керівництва комбінату. Пропонувалося багато методів, у тому числі й випарювання, електроліз, але всі вони виявилися дорогими, енерговитратними і малоефективними. Зупинилися на мембранному очищенні на основі зворотного осмосу. Мелітопольці звернулися до київських спеціалістів, які запропонували таку установку за астрономічною ціною. Із закордонними зразками — подібна історія. Пошук продовжили і знайшли потрібне ... у самих себе. Виявилося, що у Запоріжжі існує підприємство "Гідроекологія", яке розробило і в 2001 році встановило необхідне обладнання. Обійшлося усе вдвічі дешевше. Тепер сучасна установка, яка нічим не поступається зарубіжним зразкам, очищує і постачає 300 кубічних метрів води на добу, повністю забезпечуючи потреби комбінату. А міжнародні експерти визнали мелітопольську установку однією з найкращих в Україні.

Тут пахне літом

І ось я серед неосяжно безкраїх помідорних "джунглів". Тут і там на мене дивляться рожевобокі красені-помідори. Грає приємна музика, тепличниці складають готову продукцію до ящиків. Напрошуюся на "дегустацію" — зривають, як на мене, найкращий плід. Куштую Червоний велетень — смакота! Солодкий, соковитий, пахне літом.

Милує око помідорне ґроно

або ТЕПЛИЧНЕ ДИВО МЕЛІТОПОЛЯ

Огірки Атлет F_1 вродили на славу

"Космічна" піраміда

Для довідки:

Помідор Женарос F_1.
Стиглість плодів настає на 100—124-й день після появи перших сходів. Гібрид середньорослий. Рослина індетермінантна. Плід щільний, пласко-округлий або округлий, слаборебристий, глянцевий, з невеликою темною плямою, червоний, маса 114—154 г. Цінність гібрида: високі врожайність та товарність, гарна зав'язь плодів, відмінні смакові якості, стійкість до вірусу тютюнової мозаїки, кладоспоріозу, фузаріозу, фітофторозу, вертицильозу, галової нематоди. Рекомендується для вирощування у подовженому та літньо-осінньому обороті.

Огірок Атлет F_1. Салатний гібрид, запилюється бджолами. Стиглість плодів настає на 55—60-й день після повних сходів. Рослина індетермінантна, сильноросла, з потужною листковою кроною, змішаного типу цвітіння. Зеленець циліндричної форми, довжиною 18—20 см, діаметром 3,5—4,5 см, темно-зелений зі смугами до третини або половини довжини. Маса зеленця — 138—177 г. Смакові якості відмінні. Стійкий до борошнистої роси. Товарна врожайність — 25,6—27,1 кг/м². Максимальна врожайність — 32,3 кг/м². Вихід товарної продукції — 88%.

— Із самого початку, тільки-но задумали будувати комбінат, взяли на озброєння технологію вирощування на ґрунті, — розповідає Микола Катюха. — Хоча врожайність і нижча, аніж за використання мінеральної вати, але якість товарної продукції вища, насамперед, за органолептичними показниками. Ці овочі смачніші й запашніші. Запиленням рослин займаються "смугасті робітники": джмелі запилюють помідори, а бджоли — огірки. Цікаво, що це не якісь там голландські або німецькі "вестарбайтери", а наші рідні трударі: бджіл беремо у місцевого пасічника, а джмелів — у "Кримтеплиці", де займаються їхнім розведенням. Окрім того, ми четвертий рік застосовуємо препарат Байкал-1М. Восени та влітку після збирання зернових закуповуємо солому, робимо ЕМ-компост, який вкладаємо на грядки. Вносимо й органіку: на огіркові гектари — до 200 тонн, на помідори — менше. Препаратом Байкал-1М обробляємо ґрунт перед садінням, а в період вегетації — і кореневу систему, і листя. Захищаємо рослини за допомогою біопрепаратів і лише у крайньому випадку — хімічними засобами. До відкриття фрамуг (травень) використовуємо тільки біометоди.

Чорним по білому

Придивляюся до помідорних листочків і помічаю, що деякі з них досить густо вкриті дрібними чорними та білими "живими" цяточками. Тепличниця посміхається: "Війна між чорними та білими не на життя, а на смерть". Виявляється, що білі цяточки — згубна білокрилка, яка може за лічені дні буквально знищити всі рослини. Але не дають їй це зробити чорні цяточки — ентомофаг енкарзія, що з'їдає білокрилку. Це — дієвий, екологічно чистий біометод захисту рослин. Для вирощування власних ентомофагів побудований спеціальний, ізольований від усіх інших, тепличний бокс.

Як висококваліфікований спеціаліст, Павло Павлович Матвієць усвідомлював, що без серйозного наукового забезпечення вести потужне підприємство неможливо. Тому вирішив створити агрохімічну та біологічну лабораторії, оздобивши їх найсучаснішим обладнанням. І не помилився! Завдяки їхній роботі — відстеженню усіх процесів від якості ґрунту до готової продукції — виробники мають право стверджувати: продукція агрофірми відповідає всім екологічним нормам. Отож, її можна споживати, не побоюючись отруєння нітратами.

Гриби ростуть не в лісі

— Тільки божевільний може сьогодні наважитися вживати гриби, зібрані в лісі, — стверджує Микола Катюха. Він має рацію, адже як головний інженер доклав багато зусиль, аби створити на комбінаті додаткове виробництво: вирощування екологічно чистого гриба — шампіньйона.

— Все, що ви тут бачите, — наші власні інженерні розробки і монтаж. Гриби люблять тепло, темряву та вологість. Тому всі ці параметри контролює спеціальне обладнання. Кожна з чотирьох камер має систему зволоження, поливу, провітрювання. Якщо температура повітря відхилиться від норми хоча б на кілька градусів, можна загубити весь урожай. Вирощування шампіньйонів — від закладання компосту й до збирання врожаю — дуже копітка, високотехнологічна праця. Але й вдячна. Сьогодні грибний комплекс комбінату виробляє понад 200 тонн цього делікатесу.

Екзотика — це потреба душі

Кому б із вас, шановні читачі, не хотілося у зимову завірюху опинитися в тропічному раю? Саме таке диво можна побачити в теплицях. Директор комбінату Павло Павлович Матвієць — людина неординарна, він постійно перебуває у творчому пошуку. Де б не був, везе на комбінат якісь екзоти. Так з'явився унікальний для тепличних комплексів України тропічний павільйон: тут квітують і плодоносять банани, лимони, апельсини, папайя, фейхоа, інжир, ананаси. Не кажучи вже про квіти. Але й цього здалося замало. Сьогодні своєрідною візитівкою комбінату стала... скляна піраміда.

— Ми хотіли випробувати вплив космічного проміння на розвиток рослин, на їхнє відтворення, — говорить Микола Андрійович Катюха. — Самі спроектували та побудували цю теплицю. Усі її співвідношення витримані, як у єгипетських пірамід. Працюємо з нею другий рік, вирощуємо квіти, банани, овочі.

Зрозуміло, що пірамідальна теплиця — швидше забаганка, данина моді. Але, хто знає, можливо, отримані в ній результати неабияк вплинуть на тепличне господарство України. І не обов'язково вирощувати в них банани-ананаси.

Досвід перших років показав: квіти й овочі, що виросли у піраміді, помітно більші й міцніші за своїх "побратимів" з традиційної теплиці.

...О 16 годині закінчився робочий день. Працівники потягнулися до прохідної. Крадіжок тут немає. І не тому, що комбінат належним чином охороняється. Просто за середньої зарплатні 800 грн. не проблема купити пару кілограмів овочів за собівартістю. Дотримується керівництво фірми й інших соціальних гарантій своїм робітникам. У маленькому містечку, на тлі суцільного розвалу промисловості та безробіття, це багато вартує. Отже, не все так погано у нашому домі.

Тетяна Бердник

"Індійська цибуля" замінює дорогі ліки

"Індійська цибуля" — це народна назва рослини, відомої в науці як рястка, російська назва "птицемлечник хвостатый". Наукова назва — орнітогалум — походить від грецьких слів "орніс" (птах) і "гала" (молоко). В народі "пташиним молоком" традиційно називають все рідкісне, виняткове. Така назва цілком підходить індійській цибулі, яка має безліч цілющих якостей. Але найдивніше — її легко вирощувати в кімнаті на підвіконні і користуватися її лікувальною силою протягом усього року.

У природі є великий гетерогенний рід рясткові, який складається з 6 підродів, налічує близько 200 видів, поширених в Африці, Євразії і Південній Америці, але переважно у Середземномор'ї і Південній Африці. Багато видів — отруйні, але цей вид не належить до отруйних. За довідками можна звернутися до Ботанічного саду м. Запоріжжя. Ця рослина з колоском цвіте білими квіточками і вважається однією з найдавніших лікарських і священних рослин. У Стародавній Греції вірили, що її цибулини відганяють злих духів. З часів Гіппократа (460—377 рр. до н. е.) почалося використання цієї лікарської рослини, яке триває й донині. Колосок схожий на колоски ячменю, пшениці у первинному його прояві. Потім він сягає довжини 1 м і більше. Викидає стрілу з білими квіточками. Після запилення (переважно бджолами) утворюється плід — тригранна коробочка з дрібним чорним насінням, схожим на чорнушку (насіння нашої столової цибулі), тільки удвічі більше. Без запилення насіння не зав'язується.

Рослина розмножується двома способами: дітками-цибулинками і насінням-чорнушкою, яке висівають на глибину 0,5 см у вологу ґрунтосуміш з піску, перегною і землі (1:1:3), але можна брати 2 частини перегною, 1 частину землі і 1 частину піску (2:1:1). Перегній має бути повністю перегнилим. Розміри ящика для ґрунтосуміші довільні, але глибина цього ящика — не менше 8 см з декількома отворами на денці, діаметром приблизно 8—10 мм для витікання зайвої води в ґрунті. Після сівби можна накрити зверху плівкою і поставити цей ящик у тепле місце. Стежте, щоб земля весь час була вологою. Після появи перших сходів через 10—12 днів плівку обов'язково слід зняти. Сіяти за схемою: ширина міжрядь 7 см, відстань між рослинами — 7 см. Поливати в міру потреби. Після того, як насіння зійде, ящик треба перенести в найбільш освітлене місце, можна на підвіконня з сонячного боку. Якщо такої можливості немає, бажано у денний час підсвічувати лампою денного світла.

Десь до півроку пікірувати, тобто розсаджувати в окремі горщики не обов'язково, оскільки індійська цибуля спочатку росте дуже повільно, до появи першого розгорнутого листка. Він з'являється у вигляді трубочки, а вже після розгортання в листок ріст піде швидше. Цибулини, що утворилися в ґрунті, через 4—6 місяців розсаджують в окремі горщики, вони повинні бути на одну третину в ґрунті, а решта — оголена (такий вигляд повинна мати цибулина протягом усього свого життя). Це багаторічна рослина. Про 10-річний термін життя знаю з особистого досвіду, про більше — з чуток. Підживлювати рослини для прискорення росту недоцільно, оскільки це нічого не дає. Листя потребує опори, а тому його слід підв'язувати.

Другий спосіб розмноження. Дітки-цибулинки, яких буває багато, саджають у ящик на рівні з ґрунтом в таку саму ґрунтосуміш, що й для чорнушки, прикривши ґрунтом на 0,5 см, а то й менше. Схожість буває різна: 2 тижні, місяць, 2, 3, 7 місяців і до року, а то й взагалі згнивають у ґрунті, що і не знайдеш.

Хоча індійська цибуля росте у будь-якій землі, окрім піску й глини, розсаджувати її треба в горщики з такою ґрунтосумішшю, що й для сівби чорнушки або діток-цибулин: пісок, перегній і земля (1:1:3) або ж перегній, земля і пісок (2:1:1), але краще перший варіант. Другий варіант для тих, у кого взимку дуже холодно в хаті або квартирі. Цибулини виростають великі (12—17 см у діаметрі).

Повноцінних лікувальних властивостей рослина набуває після першого цвітіння, а також коли її діаметр сягне 7—8 см і більше. За доброго догляду — десь через рік — рік і два місяці з часу сівби. Хороший догляд полягає у своєчасному поливі рослини, достатньому освітленні місця зростання на підвіконні у вашій хаті або в квартирі.

Чим більший горщик візьмете під рослину, тим більшою буде цибулина, але тільки до певної межі: максимум 8—10 літрів. Час від часу потрібно розсаджувати діток від матері в інші горщики, оскільки цибулина-мати діаметром уже 5 см родить їх дуже багато (від 40 до 70 штук).

Листя у цієї рослини виростає дуже довге, а тому його потрібно обрізувати. Але можна й не робити цього, якщо по краях горщика поставити дві опори висотою 100—170 см, а між ними — спіраль у вигляді пружини по висоті опор і на кінці цієї спіралі листя цибулі перегнути плавним радіусом заокруглення й опустити вниз, кінцями до горщика. Індійська цибуля не боїться ніяких хвороб, а також комах-шкідників (попелиці). Але їй дуже шкодить іржа, тому опори й спіралі, виготовлені з іржавіючого матеріалу, слід пофарбувати будь-якою фарбою або виготовляти їх з нержавіючого матеріалу.

Індійська цибуля вільно росте на городі у відкритому ґрунті, але боїться заморозків, а тому її навесні можна виносити на вулицю, тобто садити в землю, коли мине загроза заморозків (приблизно у травні).

Цю рослину особливо цінують як за унікальні магічні лікувальні властивості, так і за невибагливість у вирощуванні. Велика кількість діток-цибулин, а також вирощування з них саджанців дає змогу ділитися з усіма охочими розвести у себе вдома цю лікарську рослину. Хто знає про її багаті цілющі властивості, той без вагань назве її супер-лікарем.

Я вирощую цю цибулю і застосовую з лікувальною метою вже багато років (нагадую, що вона — багаторічна). Тривалий час я навіть не знав, як ця рослина називається, оскільки ні у вітчизняних фітодовідниках, ні в народній медицині ніяких відомостей не було. Але кілька років тому ясність в це питання вніс фахівець з лікарських рослин, кандидат біологічних наук О.В.Журба. До нашої країни ще при СРСР її привезли в 1961 році з Німеччини. Вперше вона з'явилася у Ботанічному саду в Ленінграді (нині Санкт-Петербург) і швидко завоювала гідне місце на наших підвіконнях. Ще не знав, як називається ця рослина, але начувся про її цілющі властивості, що нею лікували багато хвороб і оздоровлювалися без допомоги лікарів. У наш час, коли ліки такі дорогі, цій рослині просто немає ціни. Така "аптечка" має бути під рукою у кожного!

Узагальнюючи свій чималий досвід з вирощування і застосування цієї рослини, даю далеко не повний перелік хвороб, які відмінно можна вилікувати з її допомогою. А це: виразка шлунка і дванадцятипалої кишки, рани, забиття, пухлини, коксартроз, а також бронхіти, ангіни, п'яткові шпори, папіломи тощо.

При бронхіті цибуля знімає кашель. Натирати грудну клітку настоянкою листя або лускою самої цибулини (тільки не втирати поблизу серця!). Краще все це робити після бані, а потім хво-

рого тепло вкутати. Подряпаний з одного боку листок і прив'язаний вологим боком до п'яти добре допомагає від шпор, прикладений до шиї — знімає ангіну, а коли до папілом — вони самі по собі відпадають.

Відмінно лікує ця рослина і такі хвороби, як радикуліт (грудний і поперековий — навіть застарілий), поліартрити, остеохондроз, запалення суглобів, запалення м'язів і сідничного нерва, а також синяки, лишаї, незаживаючі рани (післяопераційні шви), гематоми, мастопатію, відкладення солей, набряки ніг, хвороби щитоподібної залози, покращує роботу серця.

Коли болить голова, шматочком листка натирають скроні, а якщо зуб — шматочок листка прикладають до нього. Особливо добре діє рослина як відхаркувальний засіб при простудних захворюваннях: на ніч 5—6 см листка пережовують і вживають всередину, а вранці мокротиння вилітає шматками, отож, легко й вільно стає в грудях.

Користуються цієї рослиною при укусах комах, кішок і собак. У такому випадку шматочок листка (3—4 см) треба промити, один бік акуратно подряпати до появи густого слизу й прикласти вологим боком до хворого місця чи папіломи і прибинтувати. Якщо через деякий час ефект від лікування незначний — процедуру повторити.

Людям з чутливою шкірою можна практикувати компреси з настоянки будь-яких частин цибулини. Рослина, повторюю, неотруйна. Всі частини індійської цибулі цілющі. Настоянку роблять на спирту або міцній горілці (50—60 градусів) у такий пропорції: 30% сировини (листя, стебла, цибулини), 70% спирту. Отже, 300 г перекрученої на м'ясорубці сировини залити 0,5 л міцної горілки або ж спирту, розведеного холодною кип'яченою водою до 60 градусів. На 7—10 днів поставити в темне місце (бажано в темному посуді), при кімнатній температурі, 1—2 рази на день збовтувати і настоянка готова. Застосовують її як для протирання хворих місць, так і для компресів. Після цього необхідно вкутатися у вовняну або пухову хустку чи щось інше тепле і лягти на ліжко під ковдру. Якщо ефект незначний, повторити не менше трьох разів на день. Так декілька днів підряд, до повного одужання (приблизно до 10 днів по 3 рази на день).

У разі запущеної хвороби, наприклад, радикуліт поперековий або грудний, а також остеохондроз, запалення суглобів і дуже застуджені м'язи, необхідно натирати листком, ще краще — самою цибулиною. Для цього потрібно різати не всю цибулину, а часточками верхню луску по колу (тоді і цибуля не пропаде, і відросте до первинного розміру, тільки поливати не забувайте). Часточку, відрізану від великої цибулини, роздавити в часникодавці і натирати цією кашкою. Спочатку дуже пече (хвилин 15), а потім неприємні відчуття минають. Терпіти можна. На всю цю процедуру, тобто час натирання хворих місць, потрібно затрачувати не більше хвилини, оскільки цибуля діє швидко. Далі треба вкутатися чимось теплим і лягти в ліжко під ковдру. Такі самі процедури і при поліартриті, й при радикуліті, остеохондрозі, запаленні сідничного нерва, теж тричі на день і до повного одужання.

Увага! При першій процедурі чи то при радикуліті, чи то поліартриті і т.д. настає повне полегшення, отож, якщо хвороба не в запущеній формі, то можна й припинити. У разі запущеної хвороби, хоча й настає полегшення, потрібно зробити хоча б три процедури для закріплення ефекту.

А ще настоянкою цибулі можна лікувати статеве безсилля (імпотенцію), виразку шлунка і безліч інших хвороб.

С.А. Кузьменко,
м. Кременчук, Полтавська обл.

ТЮТЮН НА ВЛАСНІЙ ДІЛЯНЦІ

"Куріння — шкідливе для вашого здоров'я" — сам я дотримуюся цього правила. Але без тютюну на своїй присадибній ділянці обійтися не можу. Він потрібний мені для боротьби з різними шкідниками сільськогосподарських рослин, та й менший брат і батько палять. Сигарети коштують чимало і нерідко вони сумнівної якості, тому краще й дешевше виростити власний тютюн.

Хочу розповісти про дивний тютюн, якого майже немає в наших краях.

А назва цього дива — Вірджінія. Висота прямостоячого стебла — від 2,5 до 3 м. Довжина одного листка сягає метра. Розміщуються вони ярусами. Суцвіття — волоть, ніжного рожевого кольору. Чашечка дзвоникоподібна, плід — коробочка. Як бачите, навіть ця "суха" інформація дає змогу читачеві переконатися у перевазі цього велетня над відомими різновидами тютюну. Але головний "козир" тютюну Вірджінія — це те, що його не потрібно пасинкувати! Ось чому всі мої сусіди, а серед них два вісімдесятирічні дідусі, які все життя палили тільки наш, звичайний тютюн, побачивши у мене на городі Вірджінію, також почали вирощувати цей сорт. І не можуть нахвалитися його міцністю.

За період вегетації у звичайного тютюну потрібно робити 4—5, а то й 6 пасинкувань. Цей захід сприяє підвищенню врожаю, оскільки пластичні речовини не витрачаються на подальший розвиток бічних пагонів. А в сорту Вірджінія бічних пагонів немає. Листя розміщене таким чином, що повністю обгортає стебло, отож, пасинку немає місця для росту. Саме це — головна й незаперечна перевага тютюну Вірджінія над відомими у наших краях сортами.

Вірджінію я вирощую тільки розсадним способом. Для розсади оптимальна температура від сівби до сходів 22—28°С, а після появи сходів — 18—25°С. Догляд за нею передбачає поливи, провітрювання, боротьбу з бур'янами.

Розсаду слід підживити 2—3 рази мінеральними та органічними добривами. З-поміж органічних добрив я застосовую курячий послід у співвідношенні 1:30. Готова до висаджування розсада повинна мати добре розвинуту кореневу систему, гнучке стебло з 5—6 справжніми листочками. Обов'язково загартовую її, а за 2—3 дні до пересаджування у відкритий ґрунт — не поливаю.

На грядку розсаду висаджую 45-денного віку, коли верхній шар ґрунту прогріється до 10—12°С і мине загроза весняних заморозків.

Відстань між ямками має становити не менше 1 м, враховуючи великий ріст та велетенський розмір листків тютюну. Вірджінія потребує багато вологи під час висаджування розсади та її укорінення, а також у період формування листя. Тому в ці періоди бажано поливати її якомога частіше.

Тютюн — світлолюбна рослина. За недостатнього освітлення розвиток її затримується, а відтак і якість листя погіршується. Основний догляд за тютюном у період вегетації передбачає боротьбу з бур'янами. А від найбільш копіткого й важливого агрозаходу — пасинкування, Вірджінія вас позбавить.

І ще один "плюс" тютюну цього сорту. Листя його, на відміну від інших сортів, достигає одночасно. Це теж позбавляє від необхідності 5—10-разового збирання листя, і, головне, економить час.

Зібрані листки я складаю в купки і відправляю в сушильний сарай, де нанизую їх на шнури й сушу. Сушіння тютюну здійснюю у дві фази: томління та фіксація.

Томління відбувається в сушильному сараї, де розвішане листя тютюну я тримаю за температури +26—30°С. У цей період листки не дихають і випаровують вологу, у їхніх тканинах відбуваються складні біохімічні процеси розпаду білків та перетворення крохмалю на цукор. Вміст нікотину зменшується, а кількість ароматичних сполук збільшується. В результаті томління листя набуває жовтого кольору, його якість поліпшується.

Фіксація — це заключний етап сушіння тютюну на сонці, який триває від 15 до 20 днів.

Після цих нехитрих процедур листя тютюну повністю готове для переробки. Отож, якщо вам потрібно вирощувати тютюн, то кращого сорту, ніж Вірджінія, не знайти.

О.І. Кріпак,
вчений агроном,
с. Мішурин Ріг, Верхньодніпровський р-н,
Дніпропетровська обл., 51610

КОРИСНА ГІРКОТА

Кілька років тому з'явилося повідомлення, що сік плодів тропічного динного дерева сприяє перетравлювання м'яса і полегшує засвоєння білкової їжі. Були й ентузіасти оранжерейних плантацій цієї культури. Проте вони не знали чудових властивостей української традиційної приправи. Наш хрін, виявляється, має більшу користь, ніж дині заморського дерева.

З давнини на нашому столі, надто святковому, завжди є тертий хрін, приправлений буряковим квасом. Наші предки споконвіку вирощували хрін не для того, щоб "крутило в носі", а тому, що з ним м'ясні страви смачніші. Насамперед, він дуже полегшує перетравлювання м'ясних страв та іншої їжі, що містить багато білків, виводить важкий холестерин, тим самим запобігаючи атеросклерозу. У коренях хрону багато вітамінів, ферментів і глікозидів, є солі калію, магнію, фосфору, цукри. Він — добре джерело вітаміну С. Тому хрін корисний тим, хто слабує на плеврит, має підвищений артеріальний тиск, у кого порушене травлення та функції підшлункової залози. Цей овоч стимулює роботу кровотворних органів і сприяє кровообігу, що важливо для людей, які потерпіли від Чорнобильської катастрофи. Крім того, він розширює судини лімфатичних залоз, підсилює діяльність печінки, діє як антибіотик при запаленнях слизових оболонок.

Засмажені на свята порося чи голова свині, холодець або шинка поїдалися з хроном не тільки для гостроти відчуттів. Король городніх бактерицидів, засіб проти цинги, недокрів'я, жовтухи, хрін покращує діяльність кишківника, ефективно діє при фізичній та розумовій перевтомі, знімає головні болі, підвищує тонус. Настоянкою або натертим хроном гоять застарілі рани, виразки, тамують зубний біль. Лікують хроном застуду, ангіну, цілющий він при радикуліті, подагрі, є добрим засобом при набряках і водянці. Хворі на радикуліт втирають натертий хрін у шкіру поперека. Його треба їсти, коли погіршується слух. Як і багато інших рослин родини хрестоцвітих, хрін слугує ліками від раку. Водою з хроном добре полоскати в роті за ангіни та зубного болю. Він допомагає розрідженню слизу в місцях його скупчення, добре зараджує від солей кальцію, що відкладаються у верхній частині хребта. Отже, щоденно на столі має бути хрін. Хто вживатиме його, не потерпатиме від остеохондрозу.

Корисний хрін і для шкіри. Свіжим соком іноді лікують облисіння та плямове випадіння волосся, для цього двічі—тричі на день зволожують безволосі місця свіжим соком. Кашка з тертого хрону навпіл із тертими яблуками допоможе омолодити шкіру, якщо маску регулярно накладати на обличчя на 10—15 хвилин. Сік хрону, змішаний з горілкою у пропорції 1:2, виводить навіть ластовиння. А крем з тертого хрону зі сметаною допоможе позбутися вугрів (накладати на обличчя на 10 хвилин).

Хрін очищає організм від шлаків, особливо після зими. Але існують і протипоказання. Вживати хрін не варто тим, хто хворіє на гастрит з підвищеною кислотністю (але при пониженій він необхідний). Не можна їсти його людям, хворим на виразку шлунка, при всіх гострих і хронічних запаленнях травних органів, хворобах нирок.

Хрін належить до родини хрестоцвітих і є близьким родичем чорної редьки. Вони схожі між собою і смаком м'ясистого кореня. Недарма ж існує приказка: хрін за редьку не солодший. Англійці називають його "кінською редискою".

Росте ця невибаглива рослина повсюдно — від Полісся до Степу включно, оселяючись на занедбаних городах, пустирях. Коріння його сягає 5—7-метрової глибини, тож рослина не боїться нестачі вологи. Легко витримує деяке засолення й закислення ґрунтів.

Найкращі якості мають корені хрону, які ще не здерев'яніли, завтовшки 3—5 см. Їх вирощують на добре доглянутому й родючому ґрунті, виораному на глибину 30 см.

Хрін легко розмножити, але вельми важко буває потім його позбутися, коли надмірно розростається, бо має велику біологічну силу. Тож треба стежити за ним і не допускати зайвого розростання.

Михайло Курдюк,
Чернігівська обл.

ВЕРБОЗІЛЛЯ

Листочки вербозілля лучного нагадують монети.

Соковиті світло-зелені листочки вербозілля на стеблах, що стеляться по землі, своєю округлою формою нагадують смарагдові, позеленілі від часу мідні монети. Тому російська назва цієї рослини — вербейник монетчатий, а в латинській — Lysimachia nummularia — перше слово походить від імені одного з полководців армії Олександра Македонського — Лізимаха, а друге також вказує на схожість листків з монетами. Українські народні назви: луговий чай, волокник, дєнежник, плетенець, ранник, різак, сердечник, чорне зілля. Корисні властивості та використання цієї рослини заслуговують на увагу.

Вербозілля лучне — багаторічна рослина зі сланким трав'янистим стеблом 10—50 см завдовжки. Цвіте влітку жовтими п'ятипелюстковими квітками, які розміщені по 1—2 у пазухах листків. Росте у вологих місцях, на болотистих луках. Витримує затінення.

Зелень вербозілля цінується за вміст вітамінів (вітаміну С — до 1160 мг%), а також флавоноїдів, дубильних речовин, сапонінів.

У народній медицині використовують надземну частину у фазі цвітіння рослини. Її застосовують як антисептичний засіб для зовнішнього і внутрішнього використання: при запаленні шкіри та слизової оболонки рота, як припарки при м'язовому та суглобовому ревматизмі.

Для харчових потреб вживають суху траву вербозілля, отож, не випадково одна з її назв — луговий чай. А ще вербозілля лучне та вербозілля крапчасте (Lysimachia punctata) використовують як декоративні рослини. Їх висаджують у вологих місцях. Вони швидко розростаються й красиво квітують. Дуже привабливий вигляд має вербозілля крапчасте біля водойм на сонці або в напівзатінку: його стрункі стебла заввишки до 50 см, густо вкриті золотисто-жовтими квітками, створюють яскраву сонячну композицію у напівзатіненому віддаленому куточку саду. А вербозілля лучне заплітає навіть затінені ділянки, де не можна створити газон. Його переплетені смарагдові стебла з водоспадом жовтих квітів можуть звисати до самої води.

Н.М. Смілянець

ГРАВІЛАТ

Квітка і супліддя гравілату міського.

Молоді листки можна використовувати на салат.

Ця салатна та пряна дикоросла рослина з родини розоцвітих росте повсюдно як бур'ян, навіть у містах на узбіччі доріг, біля будинків, тому найпоширеніший вид гравілату отримав назву "гравілат міський", а латиною — Geum urbanum. Народні назви: гвоздичник, чистець, підлісник, бенедиктова трава, вивішник.

В Україні трапляються й інші види, зокрема гравілат річковий, який віддає перевагу вологішим місцям. Він більший і могутніший за гравілат міський. Квітує жовтими квітками з рожевим відтінком, якого надають їм червонуваті жилки на пелюстках. Добрий медонос. Але гравілат міський витриваліший до умов зростання — посухи, ґрунтів, тіневитриваліший, а тому і більш поширений. Цей багаторічник у перший рік утворює розетку прикореневих листків та потовщений корінь. Саме вони є сировиною для харчових потреб: з листя готують вітамінні салати, а коріння — пряність з ароматом гвоздики.

На другий і наступні роки вегетації гравілат зацвітає невеликими (6—10 мм) жовтими квітками з п'ятьма пелюстками. Квітконосне стебло під час цвітіння сягає 30—60 см заввишки. Листки та стебла мають опушення. Цвітіння припадає на травень—червень, після чого утворюється насіння, яке у гравілату має маленькі гачечки — пристосування до рознесення на значні відстані. Сировиною для харчування у другий та в наступні роки вегетації є молоде листя і корінь, зібрані до цвітіння рослини, тобто рано навесні.

Уся рослина гравілату містить гіркі та дубильні речовини, смоли, ефірну олію, невелику кількість глікозиду геїну. Крім того, в листі багато вітамінів. Лікарські властивості гравілату пов'язані з антисептичною властивістю коріння, тому його використовують за шлунково-кишкових розладів, хвороб печінки та жовчного міхура. Завдяки в'яжучій і дубильній властивостям корінь застосовують для лікування кровоточивості ясен. Корені використовують ще й у ветеринарній практиці. Зелень на пасовищах добре поїдає домашня худоба.

Коріння гравілату придатне для технічних потреб: воно містить до 40% таніну і може бути сировиною для отримання дубильних речовин, а також має фарбувальні властивості (чорний та коричневий барвники).

Найпоширеніші рецепти приготування страв з кореню гравілату — це ароматизація пива, що водночас запобігає його окисленню, ароматизація алкогольних і безалкогольних напоїв, приправ, різноманітних страв. З молодого листя готують вітамінні салати. Додавши до білого вина настій з коренів гравілату та шкірки апельсина, отримаємо присмак вермуту.

Салати. Молоді, зібрані до цвітіння, листки використовують у будь-яких салатах, додаючи зелену цибулю, варені яйця, свіжі огірки та помідори. Наприклад: по 50 г листя гравілату і зеленої цибулі, варене яйце, 20 г сметани, сіль за смаком. Або ще: 40 г листя гравілату, по 60 г свіжих огірків та помідорів, 30 г зеленої цибулі, варене яйце, 40 г сметани, сіль і прянощі за смаком.

Напій. Свіжі промиті корені гравілату, зібрані до цвітіння, подрібнюють ножем або на м'ясорубці, заливають водою, доводять до кипіння, додають цукор і настоюють 3—4 години. Охолоджують перед вживанням. На 1 л води — по 50 г свіжих коренів гравілату та цукру.

Для супів і соусів використовують порошок з висушених та подрібнених коренів гравілату.

На відміну від рідкісних в Україні рослин, які охороняються, гравілат міський — доволі поширений вид і його запаси значні. Тож експериментуйте!

Н.М.Смілянець

Скіфське золото

До уваги читачів пропонуються результати з селекції та сортовивчення сортів плодових зерняткових, кісточкових, кущових ягідних культур та суниці одного з провідних науково-дослідних інститутів України в галузі садівництва — Інституту садівництва УААН, що розміщений на південній околиці міста Києва. Нижче наведені сорти, які занесені з 2006 року до Реєстру сортів рослин України, запатентовані і можуть впроваджуватися з метою розмноження та вирощування у приватних, фермерських і великотоварних господарствах різних форм власності на засадах, обумовлених чинним законодавством України.

Яблуня

Амулет — високопродуктивний, пізньоосінній сорт інтенсивного типу, з олігогенною стійкістю до парші (ген Vf) та високим ступенем толерантності до борошнистої роси. Врожайність 35—45 т/га плодів високої товарності та якості. Рівень рентабельності вирощування 60—85%.

Скіфське золото — високопродуктивний, ранньозимовий сорт інтенсивного типу, олігогенно стійкий до парші (ген Vm). Врожайність 30—40 т/га плодів високої товарності та якості, рівень рентабельності — 50—75%.

Гарант — пізньозимовий, скороспілий, імунний до парші, з високою толерантністю до борошнистої роси, високоврожайний (40—50 т/га) сорт яблуні з відмінними показниками товарності та смакових якостей плодів, добре адаптований до інтенсивних технологій вирощування. Рівень рентабельності вирощування 150—175%.

Груша

Вересневе Дево — високопродуктивний (17—25 т/га в продуктивний період) осінній сорт з плодами високих товарних та смакових (дегустаційна оцінка 4,5—4,7) якостей, стійкий до грибних хвороб, середньозимостійкий.

Черешня

Ніжність — сорт середньопізнього терміну достигання, високопродуктивний (32 кг/дер.), плоди високих товарних (середня маса плодів 7,9 г) та смакових (дегустаційна оцінка 4,5—4,7) якостей. Транспортабельний, стійкий до грибних хвороб, зимостійкий.

Смородина

Володимирська — середньопізній, високопродуктивний сорт чорної смородини з комплексною олігогенною стійкістю до грибних хвороб та ряду шкідників, підвищеною посухостійкістю. Придатний для механізованого вирощування товарних ягід на безпестицидній основі; ягоди придатні для споживання свіжими та для виготовлення високоякісних продуктів технічної переробки. Рівень рентабельності вирощування 160—180%.

Казкова — середньостиглий, великоплідний, високопродуктивний сорт чорної смородини з комплексною олігогенною стійкістю до грибних хвороб і ряду шкідників. Придатний для механізованого вирощування товарних ягід на безпестицидній основі; ягоди придатні для споживання свіжими та виготовлення високоякісних продуктів техпереробки. Рівень рентабельності вирощування 150—175%.

Ластівка — ранньостиглий сорт інтенсивного типу з комплексною стійкістю до найбільш шкодочинних хвороб і шкідників. Придатний для повної механізації вирощування та збирання врожаю без застосування пестицидів.

Радужна — середньопізній, великоплідний, високопродуктивний сорт чорної смородини з комплексною олігогенною стійкістю до грибних хвороб та ряду шкідників, підвищеною посухостійкістю. Придатний для механізованого вирощування товарних ягід на безпестицидній основі; ягоди споживають свіжими та придатні для виготовлення високоякісних продуктів техпереробки. Рівень рентабельності вирощування 160—180%.

Порічки червоні

Дарниця — середньостиглий, великоплідний, високопродуктивний сорт порічок з комплексною стійкістю до грибних хвороб та ряду шкідників. Ягоди придатні для споживання свіжими та виготовлення високоякісних продуктів технічної переробки. Рівень рентабельності вирощування 125—150%.

Самбурська — середньопізній, великоплідний, високопродуктивний сорт порічок з комплексною стійкістю до грибних хвороб та ряду шкідників. Ягоди придатні для споживання свіжими та виготовлення високоякісних продуктів технічної переробки. Рівень рентабельності вирощування 110—140%.

Суниця садова

Розана київська — надранній, великоплідний сорт суниці з ягодами високої товарності, відмінних смакових якостей, стійкістю до суничного кліща. Рівень рентабельності вирощування 200—220%.

Презент — пізньостиглий, великоплідний сорт суниці з підвищеною зимо- та посухостійкістю, ягодами високої товарності,

Радужна

Казкова

ІНСТИТУТУ САДІВНИЦТВА

Оксамит

відмінних смакових якостей, стійкістю до суничного кліща. Рівень рентабельності вирощування 200—220%.

Аґрус

Княжич — сорт високопродуктивний (17,7—18,9 т/га), середніх термінів достигання, імунний до борошнистої роси, антракнозу, з великими (6,5—7,6 г) зеленими ягодами технічного призначення, придатний для механізованого збирання врожаю. Рівень рентабельності вирощування — 313,2%.

Оксамит — сорт високоврожайний (16,4—17,3 т/га), слабошипуватий, середніх строків достигання, толерантний до борошнистої роси, з великими (5,5—6,1 г) яскраво-червоними ягодами десертного смаку, придатними для споживання як свіжими, так і для різних видів переробки. Рівень рентабельності вирощування — 282,2%.

Славутич — сорт високоврожайний (16,8—18,0 т/га), слабошипуватий, середніх термінів достигання, толерантний до борошнистої роси, з великими (6,5—7,0 г) золотавими ягодами універсального призначення. Рівень рентабельності вирощування 293,3%.

Карат — ранній сорт. Відрізняється стійкістю до борошнистої роси, великоплідністю, високою продуктивністю та смаковими якостями. Придатний для комбайнового збирання врожаю, середньостійкий до посухи, морозостійкий.

Ягоди великі, одномірні, округло-овальної форми, темновишневого кольору, одинарні і подвійні, з сухим відривом, соковиті, кисло-солодкі (4,8—5 балів), з ніжним, освіжаючим смаком; середня маса 4,6 г, більших — 6,7 г, містять сухих розчинних речовин — 11,4%, цукрів — 5,9%, кислот — 1,2%, вітаміну С — 53,3 мг на 100 г сирої маси. Шкірочка тонка, опушення ягід слабке. Насіння середня кількість.

Урожайність за 2000—2003 рр. становила 143,9—221,6 ц/га.

Самбурська

Використання сорту універсальне: на варення, повидло, вино, цукати, соки, желе тощо та споживання у свіжому вигляді.

Златогор — середньоранній сорт. Вирізняється стійкістю до борошнистої роси, високою врожайністю, придатністю до комбайнового збирання врожаю, середньою стійкістю до посухи, стійкістю до морозів. Слабошипуватий.

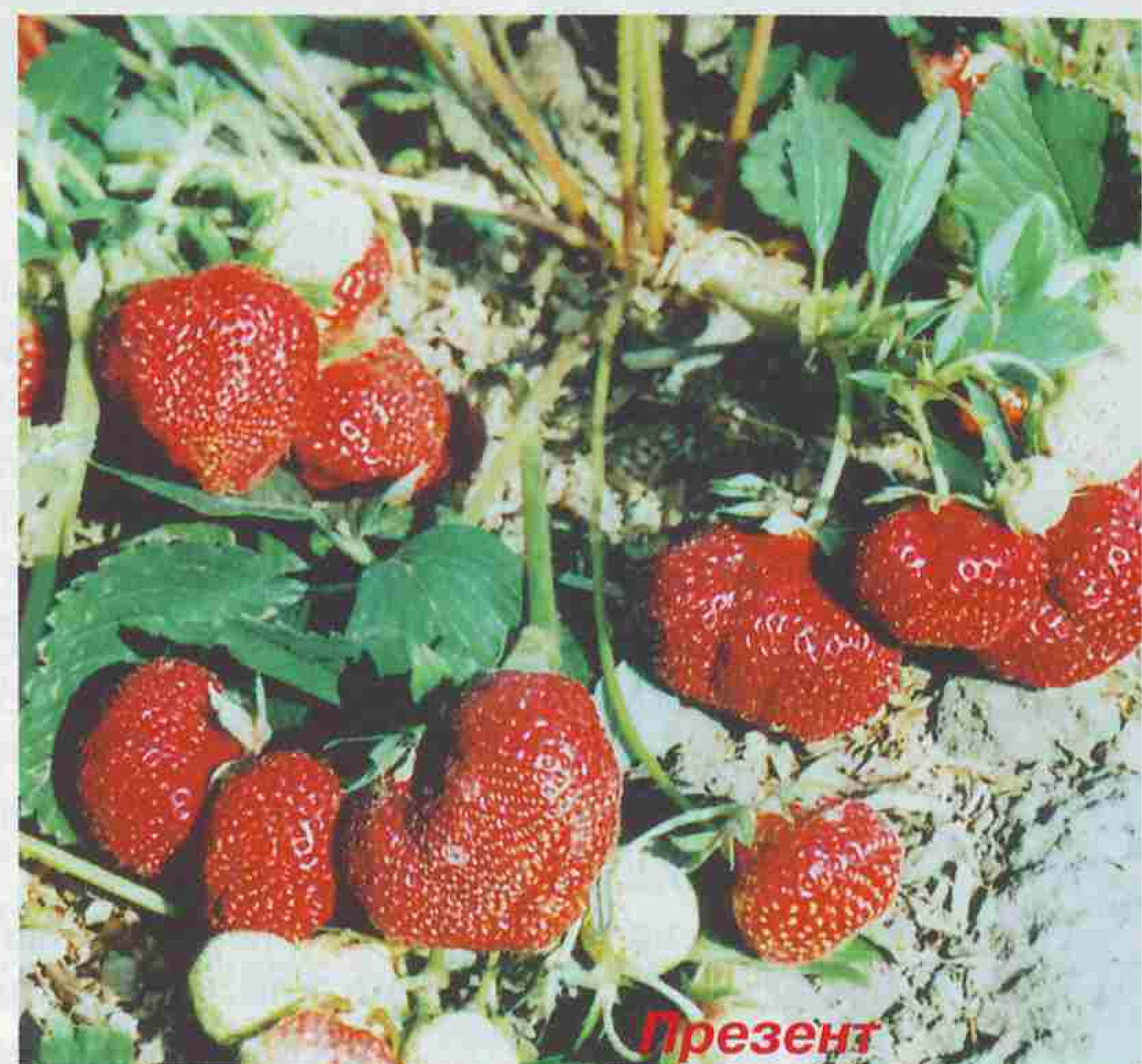
Ягоди середні і великі, округло-овальні, зелені з жовтуватим відтінком, одинарні і подвійні, соковиті, кисло-солодкого, ніжного, освіжаючого смаку (4,5 бала); середня маса — 4,2 г, більших — 5,2 г, містять сухих розчинних речовин — 11,2%, цукрів — 5,1%, кислот — 1,3%, вітаміну С — 48,3 мг на 100 г сирої маси. Шкірочка ягід тонка, слабоопушена.

Урожайність за 2000—2003 рр. становила 133,3—215,2 ц/га.

Використання сорту універсальне: на варення, соки, вино, повидло, желе тощо та споживання у свіжому вигляді.

Фото М.В. Матвієнка

Ніжність

Презент

Розана київська

Щорічно (навесні та восени) Інститут садівництва (м. Київ) надає інформацію про наявність чистосортного садивного матеріалу (саджанців) усіх плодових і ягідних культур та живців для щеплення дерев; влітку — живців для окулірування та сприяє їх отриманню за оптовими та роздрібними закупівлями, за готівковий та безготівковий розрахунок.

Співпраця з Інститутом садівництва у виробництві чистосортного та елітного садивного матеріалу можлива на основі заключення багаторічних та взаємовигідних контрактів згідно з чинним законодавством.

В.В. Павлюк,
завідувач відділу селекції та сортовивчення ІС УААН, кандидат сільськогосподарських наук

ВИРОЩУВАННЯ САДЖАНЦІВ

на допомогу розсадниководам-початківцям

Хто починає займатися розсадництвом, у нього, зазвичай, спочатку добре вдається лише вирощування яблуні, а з кісточковими переслідують невдачі. Навіть у старих розсадниках далеко не завжди добиваються достатньо високого виходу саджанців кісточкових. Причин кілька. Головна — яблуня розмножується на численних підщепах одного виду — яблуні. Приживлюваність на цих підщепах — і сильнорослих, і слаборослих доволі висока як за старого, так і нового (вприклад) способу окулірування. За умови нормального зрошення камбій у яблуні довго (до осені) перебуває в робочому стані, що сприяє доброму приживленню (навіть за посухи) і нормальній перезимівлі окулянтів.

Хоча груша розмножується на тому ж виді — тільки на дикій груші або напівкультурках, але у неї раніше, ніж у яблуні припиняється відставання кори, тобто перестає "працювати" камбій. Тому окулірувати грушу треба значно раніше за яблуню. Навіть за окулірування вприклад кора має відставати ще мінімум три тижні, а ще ліпше — місяць.

Цієї ж умови слід дотримуватися й у кісточкових. Тим більше, що їх доводиться окулірувати на близькоспоріднених, але інших видах кісточкових. Так, сливу, зазвичай, окулірують на аличі, черешню і вишню на магалебці, рідше — на черешневій і вишневій підщепах, персик — на абрикосах (жерделях), на півдні — на мигдалі. Й серед цих підщеп лише в магалебки кора відстає так само довго, як у яблуні.

У посушливих областях України, які займають майже половину країни, нерідко виявляється ще одна особливість деяких підщеп кісточкових — наприклад, особливо чутливі до сухого повітря під час окулірування вишнева, а за нею абрикосова підщепи. Якщо рано вранці в Донбасі відносна вологість повітря сягає 50—60%, що дає змогу проводити окулірування до 9-ї, а іноді й 10-ї години ранку, то вдень і навіть увечері вона часто знижується до 15—20%, що може різко знизити приживлення щитків на цих підщепах, навіть коли обв'язка не відстає від щеп.

У такі дні ввечері ліпше окулірувати яблуні, груші, черешні (на магалебці). Але й тут треба стежити, щоб обв'язка не відставала від щеп.

Десь років з 20 тому досліди з яблунею показали, що її не обов'язково окулірувати в кореневу шийку, і розсадники перейшли на окулірування на 4—5 см вище, а на карликових підщепах — ще вище.

Але механічне перенесення цього агрозаходу на кісточкові культури призвело до того, що тепер у садах з'являється велика кількість приштамбової порослі. Особливо потерпає від цього слива, яка розмножується, головним чином, на дикій аличі або напівкультурках. Хоча слива в далекому минулому має походження від аличі шляхом потроєння числа хромосом (16х3 = 48), але, як показали мої дослідження з щеплення в крону кісточкових на близькоспоріднені породи (Л.І. Тараненко, 1976—1977 рр.), алича чудово суміщається зі сливою домашньою й іншими видами сливи, але слива домашня в кроні аличі погано росте і плодоносить — її щорічно пригнічують багаточисленні пагони аличі. Це ж відбувається при завищеному окулируванні сливи на аличі. Численна приштамбова поросль аличі, яку через надмірну густоту майже неможливо вирізати "на кільце", безперервно відростає і якщо її не видаляти 1—2 рази на рік, то у кожного дерева кількість пагонів сягає 100 і більше. І якщо ж їх не вирізувати, вони "пригнічують" сливу, починають плодоносити. Це свідчить про недостатню сумісність сливи з аличею.

За окулірування в кореневу шийку у сливи тільки зрідка з'являлася аличева поросль в окремих дерев, які давали поросль від основи коренів, то тепер у садах важко знайти сливу без аличевої порослі.

Слива домашня, на відміну від інших порід, чудово витримує заглиблення місця щеплення навіть до 30 см (наші дослідження 60-х років з 30 сортами сливи на абрикосовій та аличевій підщепах). Але окремі сорти можуть перейти на власні корені і давати поросль.

Виявилося, що у сливи достатньо сумісні з абрикосою тільки ренклоди: Ренклод Альтана, Ренклод ранній, Ренклод Карбишева тощо. Решта слив, навіть якщо вони сумісні в розсаднику, то в саду, навіть будучи вже плодоносними, можуть відламатися у місці щеплення від сильного вітру, що призводить до значного відсотка дерев, що випали.

В останні роки з'явилися низькорослі підщепи для сливи. Так, для зниження росту сливи у Польщі рекомендують сіянці слаборослого сорту Угорка Вангенгеймська.

Випробування понад 400 сортозразків сливи, яке було проведено в 60—70-ті роки минулого сторіччя, показало, що майже всі сорти сливи і південного, і північного походження недостатньо посухостійкі в умовах Донбасу і рідко набувають нормальних смакових якостей. І лише виведені на Донбасі сорти сливи відносно посухостійкіші, хоча можуть дещо понизити цукристість, але не втрачають властивого кожному сорту аромату.

Угорка Вангенгеймська в нашій зоні була не особливо посухостійка, слабко плодоносила, жодного разу не набула нормального смаку. Тому розмножувані на ній сорти, навіть донецькі, можуть знизити посухостійкість.

КІСТОЧКОВИХ

Для випробування як підщепи ми можемо запропонувати сіянці найморозостійкішої, посухостійкої, середньорослої Угорки донецької. Вона дає вирівняні морозостійкі сіянці.

Але ж сіянці сливи в саду рано чи пізно почнуть давати поросль. Тож варто випробувати найновіші підщепи, які пропонує Кримська дослідна станція ВІР (Кубань) і західні країни.

Але на півночі України існує небезпека того, що слаборослі підщепи можуть знизити морозостійкість деревини і квіткових бруньок, як це сталося понад 40 років тому у моїх спробах розмножити сливу на повстистій вишні. На додачу на цій підщепі сливи ще і сильно дрібнішали.

Понад 20 років тому наш плодорозсадник розпочав і продовжує розмножувати сливу на напівкультурках аличі, які виведені нами, як побічний результат селекційної роботи з аличею і які на відміну від звичайної дикої аличі (недостатньо морозостійкої, через що плодоносна слива в Донбасі вже двічі — в зими 1949/50 рр. і 1971/72 років гинула від вимерзання кореневої системи) — були відібрані на плодоношення після 30-градусних морозів.

Тож поки що, аби врятувати сливу від аличевої порослі за окулірування її на цій підщепі, слід повернутися до окулірування в кореневу шийку.

А через те, що в аличі раніше, ніж у яблуні і магалебки перестає відставати кора, сливу слід окулірувати в ранні строки, не пізніше липня чи початку серпня.

Культурні сорти аличі теж нерідко при завищеному окуліруванні на аличі починають давати (хоч і менше, ніж слива домашня) поросль. Можливо це відбувається внаслідок того, що тепер більша частина сортів аличі — це гібриди аличі з китайською сливою.

Про розмноження черешні

Основна підщепа в Україні — магалебка, хоча ніхто не спромігся відібрати форми, сумісні з магалебкою, через що повсюдно, особливо на родючих чорноземах, у тому числі й в Донбасі, гине 15—30% дерев до 10-літнього віку, 40—60% — у подальші роки; на бідному і супіщаному ґрунті випадання дерев менше (А.К. Василькова, 1964, Мелітополь; Р.Н. Калініченко, 1973, Крим; Н.С. Попушой, 1970, Молдова).

Особливо швидко гинуть черешні, якщо під час садіння в ями вносили гній. Тож потрібні сумісні підщепи. І таку роботу з відбору магалебок, сумісних з черешнями, давно здійснили в інших країнах. Так, в Угорщині бачила на чорноземному ґрунті 20-річний черешневий сад (близько 20 гектар), де не помітила випадання і підсаджування дерев.

Фото М.В. Матвієнка

У нашому розсаднику є магалебки, які завезли з Угорщини і США, і ми надаємо живці всім бажаючим для щеплення в крону молодих вишень подалі від місцевих магалебок.

У південній зоні України черешню можна розмножувати на черешневій менш морозостійкій підщепі. Але сіянці черешні (і вишні) важче виростити навіть на півдні в посушливих областях, ніж дички магалебки. Черешня має низьку схожість і проростає тільки у середньопізніх і пізніх сортів та дичок. До появи 4—5 листочків сходи черешні можуть масово загинути від посухи, а ті, що виживуть, слід рясно поливати, інакше утвориться верхівкова брунька, яку вже буде важко примусити рости знову. Сіянці вишні, а затим і черешні слід кілька разів обприскати від кокомікозу.

З-поміж сіянців вишні придатні для підщепи тільки сіянці Гріоту остгеймського, який ріс в оточенні черешень. Тільки такі дуже життєві триплоїдні дички не дають порослі. Але цю підщепу можна окулірувати лише рано вранці без відставання з обв'язуванням прищеп із-за особливої чутливості оголених тканин вишні до сухого повітря. Дерева на вишневій підщепі дещо знижують ріст, швидкоплідніші, мають кращий тип плодоношення. Але необхідно вибракувати невеликий відсоток слаборослих саджанців. На карликових деревах у нашій зоні черешня знижує морозостійкість деревини і квіткових бруньок.

Відзначені поодинокі середньорослі дерева на цих підщепах, у яких морозостійкість не знижувалася.

Можливо, у південній зоні України карликові дерева черешні будуть добре плодоносити.

І все ж завищене окулірування черешні і вишні на магалебці, хоча і рідше, ніж у сливи на аличі призводить до появи порослі магалебки. Тому і в цих порід бажано повернутися до окулірування в кореневу шийку.

Більшість сортів вишні значно краще, ніж черешня сумісні з місцевими магалебками, за винятком Любської, у якої більше половини дерев у саду швидко стають карликами і рано гинуть. У Польщі, де Любська (Лотівка) є головним сортом, незважаючи на знижену стійкість до кокомікозу, її розмножують на черешневій підщепі. І на Росошанській дослідній станції садівництва (Росія) також відібрані три форми магалебки, сумісні з Любською, але вони недостатньо стійкі до кокомікозу.

Невеликий відсоток несумісних з магалебкою дерев є у сортів вишні, які у 1—2 поколіннях мають походження від Любської (Шпанка донецька, Молодіжна та ін.) — з'являються поодинокі карликові дерева.

Найголовніша проблема при розмноженні вишні — окулірування квіткових бруньок, які утворюються на однорічних пагонах у більшості сортів вишні.

Ця проблема давно вирішена в розсаднику Артемівської дослідної станції розсадництва, де хтось із агрономів (можливо, А.М. Семенченко) ще кілька десятиріч тому, коли ще розсадник був державним, придумав видаляти навесні зачатки квіток (бутони) на окулянтах вишні. Для цього 2—3 рази робітники обходять усі ряди магалебки, перещеплені вишнею. Через якийсь час з'являються із адвентивних (сплячих) бруньок 3—5 пагонів. Один з них залишають, решту видаляють. Якщо ж квітки зацвітуть — саджанців не буде. Тому в нашому розсаднику завжди високий вихід саджанців вишні. На жаль, цей агрозахід мало відомий серед розсадниководів.

Більше 30 років тому в Орлі А.І. Колесніков (1962) придумав, що вишню треба окулірувати в розсаднику в червні щитками з зелених пагонів, коли ще не утворилися квіткові бруньки. Згідно з даними підручників окулірування в розсаднику має розпочинатися з кінця липня і продовжуватися весь серпень. І до цього часу в більшості розсадників так і роблять.

Ідея Колеснікова наштовхнула мене на думку, що окулірування всіх порід у розсаднику слід починати в червні і проводити впродовж трьох місяців. Це здійснила наш колишній розсадниковод І.К. Ковальська. Тож упродовж останнього десятиріччя існування СРСР таке тривале окулірування дало змогу нашому розсаднику вирощувати щорічно до 1 млн. саджанців.

Тільки поводитися з недостатньо визрілими живцями треба було обережно, їх дуже легко підсушити і тому заготовляли таких живців всього на 1—2 дні окулірування.

Тепер, внаслідок меншого попиту на саджанці, окулірування триває два місяці — весь липень і серпень, а розсадник реалізує до 500 тисяч плодових дерев на рік.

Звичайно, раннє окулірування хоч і рідко, але іноді, за особливо теплих і вологих кінця літа та осені, може викликати передчасне проростання поодиноких вічок. Але це не є небезпечним, якщо своєчасно прищипнути пагони, що з'явилися.

Насіння магалебки, аличі, абрикоса добре сходить за осіннього висівання в зрошуваних розсадниках. Уже на початку серпня наступного року сіянці у першому полі розсадника придатні для окулірування. Але для подовження періоду окулірування частину сіянців цих порід вирощують у шкілці і восени пересаджують у перше поле розсадника. Вони часто придатні для окулірування вже в червні—липні.

Дуже рідко при переростанні сіянців за раннього окулірування, а також у дуже вологу та теплу осінь може розпочатися запливання (заростання) вічок у кісточкових. Щоб цього не сталося, достатньо через місяць після окулірування зрізати 1/3—1/4 частину крони сіянця.

Такий захід випробуваний мною ще на початку роботи в Донбасі й завжди себе виправдовував.

Звичайно, слід випробувати новітні підщепи, які виведені на півдні і виокремити серед них найстійкіші, та такі, що знижують ріст черешні і дюків.

Дещо про абрикосову підщепу

Ще в зимовий період 1971—1972 рр., коли в нашому зрошуваному розсаднику після сильної літньо-осінньої посухи восени висадили однорічні сіянці плодових, але за безсніжної сухої зими з частими морозами до -28°С та майже постійного північного вітру сталося вимерзання всіх висаджених восени сіянців груші й аличі, 70% сіянців яблуні. Майже цілком вціліли лише сіянці абрикосів (жерделей) і мегалебки. Виявилося, у цих двох порід висока морозостійкість кореневої системи. Але корені абрикоса при викопуванні саджанців сухої осені (що є звичним для Донбасу), сильніше від інших порід можуть підсохнути при затримці з вивезенням їх з поля, що може негативно вплинути на приживлюваність щеплених на них північних сортів абрикоса (київських, донецьких) і персика. Бажано їх перед садінням добу (не більше) потримати у воді, що нешкідливо і для інших порід.

Коли для випробування завозили південні сорти персика, то деякі з них виявилися недостатньо сумісними з абрикосом. Розмножувані ж донецькі і київські сорти персика приблизно на 95% сумісні з жерделями і в садах за умови періодичного середнього або сильного омолодження, залежно від зимових морозів, можуть жити до 20 і більше років.

Там, де зрідка взимку можуть вимерзнути окулянти персика, їх можна врятувати легким підгортанням у перші дні зими. Раннє ж підгортання може їх згубити — восени відбувається підготовка до зими. Так рятують і окулянти троянд.

При окуліруванні абрикосової підщепи слід пам'ятати, що під час сильної спеки і посухи ця підщепа знаходиться на 2-му місці після вишневої за чутливістю до сухого повітря у відкритих тканинах під час окулірування.

Про насіння і його стратифікацію

Дуже важливий момент при вирощуванні сіянців кісточкових — грамотне поводження з насінням.

Так, у черешні схоже насіння лише в середньопізніх і пізніх сортів та в дикої черешні.

Якщо в яблуні і груші насіння перед осіннім висіванням у шкілку може зберігатися сухим і в звичайному приміщенні (але після року зберігання не сходить), то в кісточкових кращий спосіб зберігання доброї схожості насіння до осіннього висівання — зберігати його в підвалі у вологому великозернистому піску або тирсі. (Якщо у підвалі температура повітря вище +10°, то це ще не стратифікація!). Причому треба врахувати, що на відміну від яблуні і груші строки стратифікації (зберігання вологим за температури +3°—5°) у кісточкових можуть суттєво змінюватися.

Так, для насіння яблуні і груші достатньо тримісячної стратифікації. У кісточкових, якщо протягом останнього місяця достигання плодів (кінець червня — початок липня у черешні, кінець липня — серпень в аличі) була майже щоденно температура до 30°С і вище, то строк стратифікації у них буде приблизно такий, як у яблуні. Якщо ж у ці місяці (що буває в окремі роки) була прохолодна погода, то строк стратифікації подовжується до 4,5—5 місяців. У такий рік перед осіннім висіванням насіння повинно 1,5—2 місяці проходити стратифікацію в холодильнику за температури +3—5°С (Л.І. Тараненко, 1971).

Тільки у сухого насіння абрикоса може до 5 років зберігатися схожість, якщо його тримати у звичайному приміщенні. В абрикоса вистачає 2—2,5 місяця стратифікації, іноді більше. Але насіння інших кісточкових також може сухим зберігати схожість протягом 5 років, якщо його зберігати за методом М.А. Соловйової (1960) у підвалах, якщо відносна вологість насіння буде підтримуватися в межах 10—11% у пляшках з пробкою і вмонтованою в неї розширеною трубкою, в яку періодично засипається прожарений $CaCl_2$.

Наостанок. Якщо насіння кісточкових не висіяли з осені, а стратифікували у підвалі, то необхідно врахувати, що в більшості кісточкових порід кінець стратифікації, на відміну від яблуні, дуже розтягнутий і тому з появою перших пророслих насінин останні 1—1,5 місяця стратифікацію слід проводити за температури танучого льоду — плюс 1—2°С (метод С.Н. Степанова, Мічурінськ).

Але навіть добре проросле насіння кісточкових за весняного висівання може дати погані сходи, якщо не полити злегка засипане насіння, а коли вода всотається в ґрунт, зверху засипати вологою землею (5—6 см). Коріння не витримує прошарків повітря, буріє і гине. Щоб сіянці не переросли в шкілці, їх вирощують у загущених смугах шириною до 20—30 см з відстанню 4—6 см один від одного.

На відміну від яблуні і груші сходи кісточкових не пікірують.

Лише за умови виконання всього вищевикладеного можна щорічно одержувати вихід саджанців кісточкових, що не поступається яблуні.

Л.І. Тараненко,
Заслужений агроном України,
старший науковий співробітник АДСР

БЕЗКОШТОВНИЙ ДОДАТОК ДО ЖУРНАЛУ "ДІМ, САД, ГОРОД"

ГОСПОДАР

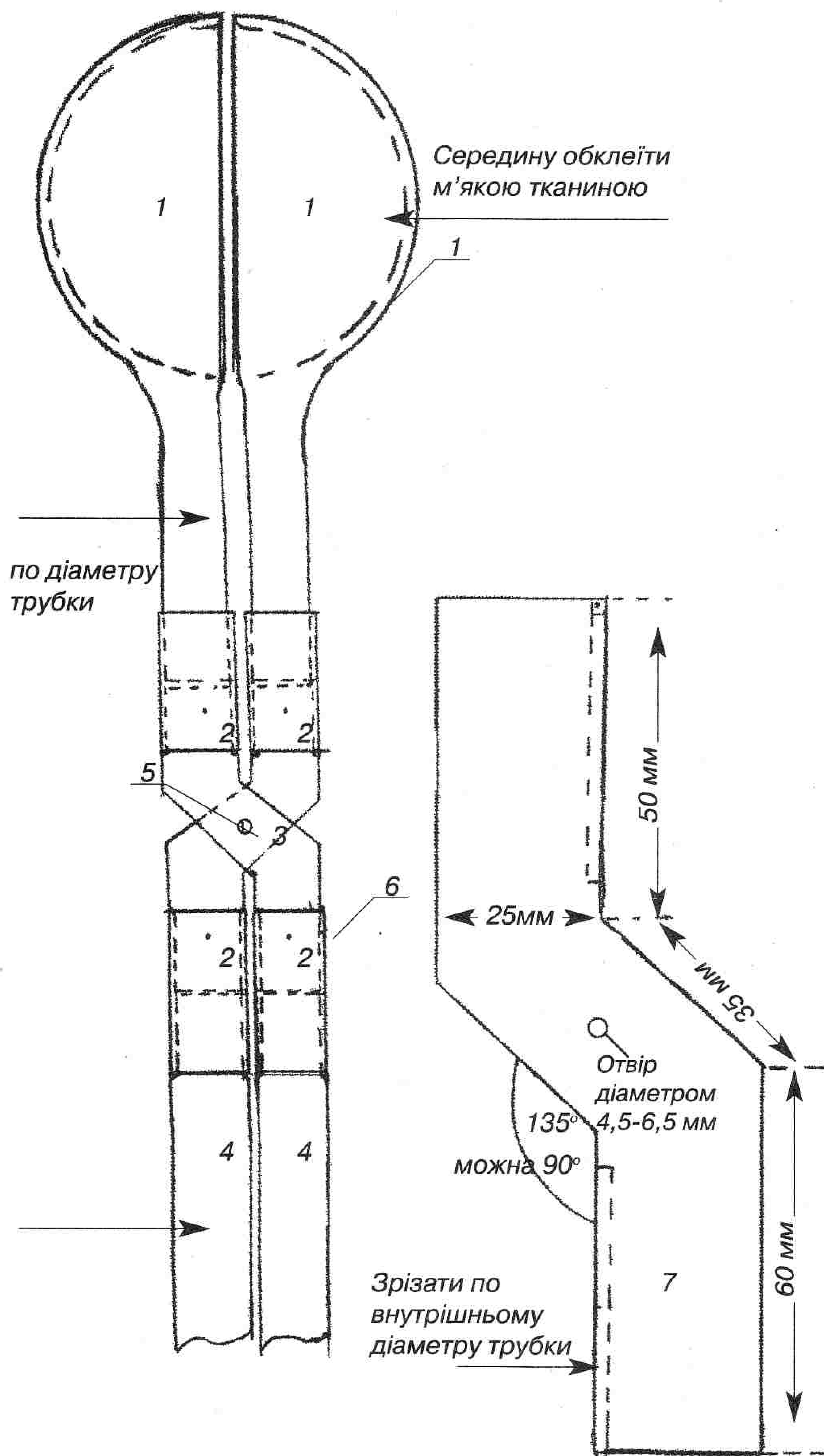
ЖУРНАЛ У ЖУРНАЛІ

Плодознімач "Долоньки" конструкції Андрія Батейка

1. "Долоньки". Матеріал: дерево, тканина. Форма виробу: кругла, овальна або грушоподібна. Розміри: орієнтація на розмір плодів.
2. Трубки: діаметром 15—25 мм довжиною — 90 — 100 мм. Краще алюмінієві.
3. Ножиці. Сталь завтовшки 4—6 мм, ширина — по діаметру трубок.
4. Палиці дерев'яні по діаметру трубки.
5. Гвинт з гайкою М4—М6.
6. Заклепки. Вільний простір між кінцями ножиць і внутрішньою другою трубою заклинити дерев'яними сегментами і поставити заклепки.
7. Деталь ножиць у натуральну величину (2 шт.)

За допомогою трубок можна нарощувати в обидва кінці на будь-яку довжину.

Андрій Федосійович Батейко
м. Донецьк

НА ЗАМІТКУ ГОРОДНИКАМ

Споживачам теплиць промислового виробництва виробники нерідко рекомендують для кріплення плівки застосовувати гумовий джгут, який тепер уже рідко буває в продажу. Спробуйте замінити його гумовою стрічкою, вирізаною зі старої автомобільної камери.

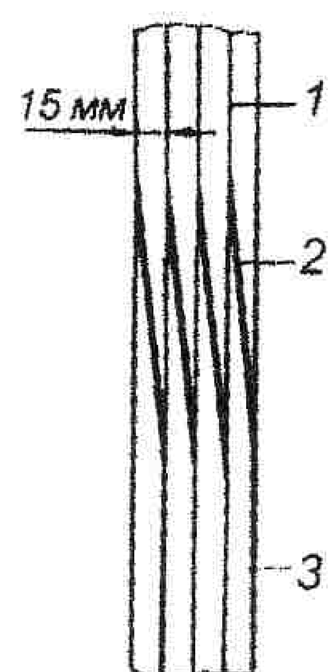
Візьміть камеру, наприклад, від автомобіля МАЗ (вона зручна тим, що усередині "розкреслена" на поздовжні смужки завширшки 15 мм). Виріжте з неї "сосок" і по ширині отвору, що утворився, виріжте стрічку по внутрішньому колу камери. Тепер виверніть камеру навиворіт і розмітьте переходи від смужки до смужки, щоб далі нарізати по спіралі довгу (близько 100 м) стрічку.

Гуму ріжте добре загостреним ножем, із зусиллям на себе, періодично змочуючи ніж у мильній воді (для зменшення тертя) і не допускаючи "підрізів", інакше стрічка під час натягування порветься. Добре, якщо при цьому у вас буде помічник, котрий притримуватиме камеру.

При арковій конструкції теплиці стрічка добре облягає її каркас і для міцного кріплення поліетилену достатньо, натягнувши стрічку, закріпити її кінці.

Якщо ж конструкція дерев'яна, а отже, з неодмінними кутами, то слід трохи зменшити натяг стрічки і "прихопити" її через кожних 30—50 см до каркаса теплиці меблевими цвяхами (з великим капелюшком).

Така стрічка збільшує термін служби плівки на 2—3 роки.

Відрізок вивернутої камери:
1 — внутрішня "розмітка" камери;
2 — лінія переходу;
3 — камера.

Г. Ткаченко

НЕХИТРІ ДРІБНИЧКИ

Якщо є потреба перефарбувати металеві труби або дачні меблі з металу, попередньо протріть їх ганчіркою, змоченою в оцті. Фарба ляже рівно і не буде "лущитися".

Забруднилися краї сторінок книги, акуратно протріть їх помірно змоченою у спирті ваткою — папір стане доволі чистим.

Г. Давиденко

БІОГАЗ: ПРОСТО І ДЕШЕВО

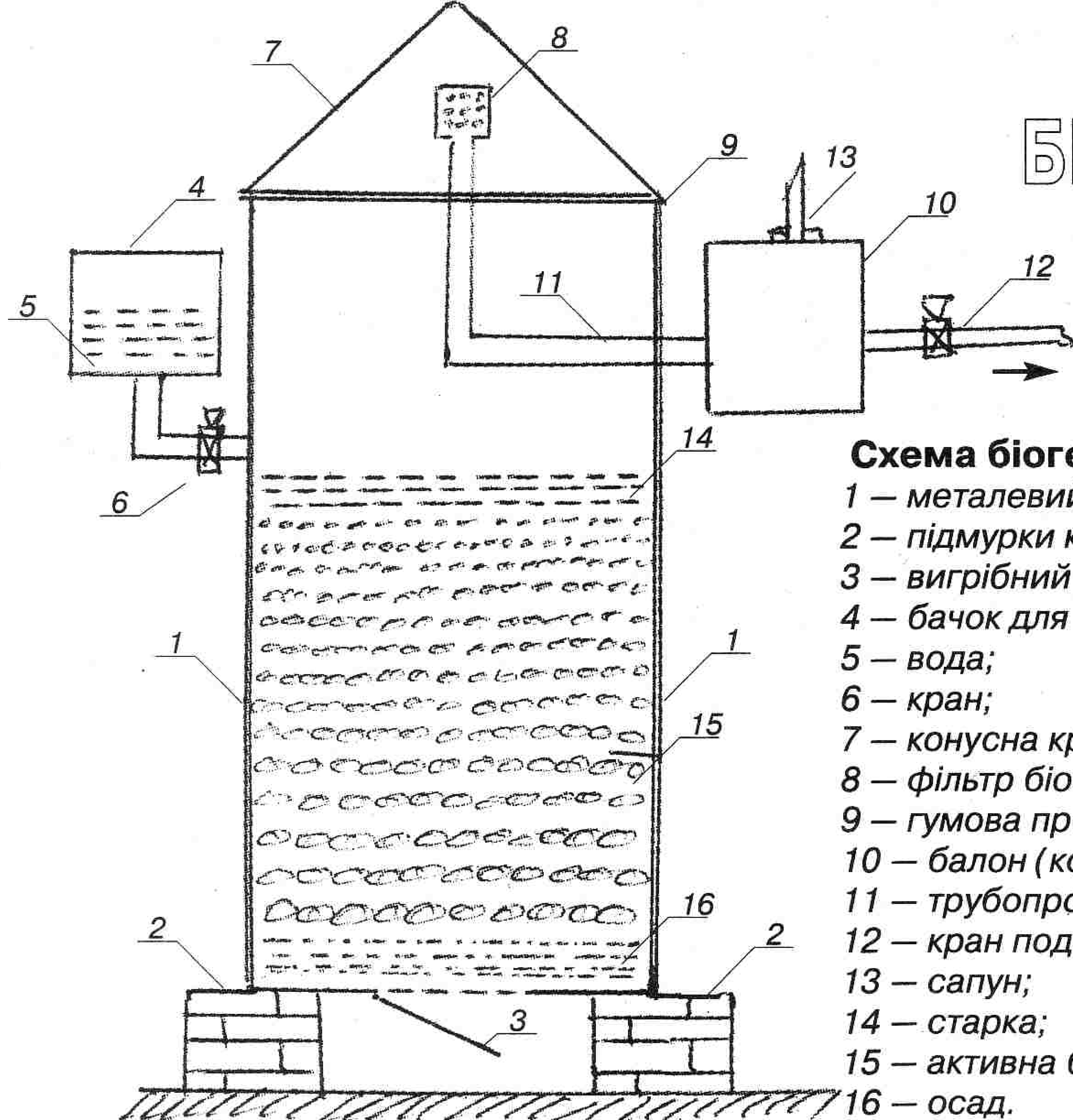

Схема біогенератора:
1 — металевий резервуар;
2 — підмурки контейнера;
3 — вигрібний люк;
4 — бачок для води;
5 — вода;
6 — кран;
7 — конусна кришка;
8 — фільтр біогазу;
9 — гумова прокладка;
10 — балон (колба);
11 — трубопровід;
12 — кран подачі газу;
13 — сапун;
14 — старка;
15 — активна біомаса;
16 — осад.

Вперше це диво довелось бачити під час війни в Австрії. Ми тоді не мали уяви про горючий природний газ. А тут господар відкрив кран і запалив на плиті дві горілки, які спалахнули жовтим, а далі горіли синьо-зеленим полум'ям.

Помешкання австрійця було високо в горах. Ніде ніяких труб сюди не підведено. А плита горить та ще й як!

Господар повів нас під навіс і показав той пристрій. У бункер скиданий гній упереміжку з хворостом. Сюди підведена вода. Зверху бункер накритий масивною кришкою на гумовій прокладці з великою металевою кастою, з якої газ по трубці йде до плити. Передбачений сапун з клапаном для випуску газу в повітря при надмірному тиску.

Тепер те явище можна пояснити. Під час перепрівання органічних речовин виділяється біогаз. Метану в ньому до 60—70%, вуглекислого газу — 25—30%. Решта — інертні сполуки. Горить метан CH_4.

Дешеве, а по суті — дармове паливо широко використовувалось і в інших країнах Європи, зокрема в Румунії, де після війни ще п'ять років я служив у Південній групі наших військ. У деяких селах недалеко від Бухареста мені доводилося бачити доволі великі біогазові споруди, якими користувалися кілька довколишніх дворів.

У нас біогаз поки що мало використовується. А цим дешевим паливом, крім квартири, можна обігрівати ще теплиці, мати гарячу воду тощо. А перепрілу органіку використовувати для удобрення та підвищення родючості ґрунту. Теж вигідно.

Генерація біогазу

Якщо в господарстві є живність, проблему тепла можна вирішити без великих затрат і на тривалий час. Для цього варто мати пристрій для ферментації органіки та генерації метану. А труби і газова плита нині не проблема.

Конструкції контейнерів для генерації біопалива можуть бути різні. Але суть їх одна: забезпечити герметичність процесу ферментації, не допустити витікання газу в повітря.

Найпростішим і найбільш доступним контейнером для біопалива може слугувати велика металева діжка чи інший резервуар, встановлений на підмурку й утеплений зовні. У дні слід передбачити люк для вивантаження відпрацьованої органіки (див. рис.).

Кришка може бути пласкою (краще конусною), але щільно, власне, герметично закривати контейнер. Воду для зволоження органіки подають з бачка через трубку з краном. Біогаз можна відбирати безпосередньо з верхньої конусної частини резервуара через трубу з фільтром. Але краще, як це зробив австрієць, мати балон чи металеву колбу, в якій передбачити сапун і перехідні крани. В балоні, до речі, можна мати, так би мовити, страховий запас біопалива.

Щодо інших конструкцій резервуара для ферментації органіки, то це може бути викопана в землі і облицьована цементною кладкою яма, яку не завадить ще просмолити. Кришку такої ями роблять цементну на арматурі і з люком для завантаження та вивантаження органіки. Все інше, як і в попередній конструкції. Такий резервуар місткіший, однак менш зручний для експлуатації.

Експлуатація пристрою

Тут перш за все з'ясуємо процеси, які відбуваються в контейнері, щоб грамотно керувати виробництвом біогазу.

Органічні речовини, завантажені в контейнер, розкладаються завдяки діяльності бактерій. А це залежить від складу органіки, наявності води, температури тощо. Процес розкладання тим активніший, чим вища температура в резервуарі. Нормальна температура +20—35°С, висока — за 40°С, а при зниженні її до +8—10°С процес уповільнюється, а то й зовсім припиняється. Вологість субстрату має бути в межах 90—95%.

Отже, резервуар має бути утепленим, подача води — регулярною, а органічна маса — різна за складом, невивітрена, з домішками підстилки, торфу тощо. Краще й швидше розкладається біомаса, коли її час від часу перемішувати, передбачивши для цього відповідні пристрої.

Тут доречно сказати, що біомаса в контейнері ніби ділиться на три частини: верхню — старку, куди спливають різні домішки, середню — найбільш насичену й активну та осад. Найактивніша діяльність бактерій у середній частині. А верхню і, особливо нижню, краще завчасно видаляти, натомість збільшивши кількість активної середньої частини.

Після завантаження контейнера активний процес розкладання біомаси починається через 2—3 дні. Але у перші 5—6 днів виділяється в основному вуглекислий газ (до 65%) і метан практично не горить. Тому CO_2 краще видалити в повітря, а потім уже експлуатувати біопристрій. Те ж саме відбувається після поповнення біомаси, але в меншій кількості.

Вдало виконаний пристрій можна експлуатувати кілька років, стежачи за тим, щоб не поіржавіли контейнер, труби, балон тощо. Слід, однак, мати на увазі, що метан — вибухонебезпечний газ. Надмірне нагромадження його може призвести до небажаних наслідків. Тому, експлуатуючи біопристрій, потрібно дотримуватися техніки безпеки.

Г.А. Скоряк,
м. Вінниця

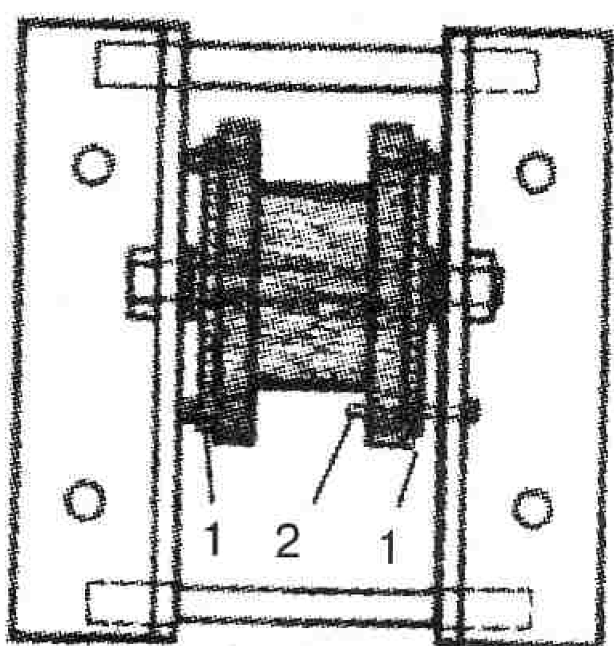
СУШИМО БІЛИЗНУ ПІД ХМАРАМИ

Цей пристрій призначений для сушіння білизни на висоті близько 5 м. Для його спорудження необхідні дві умови: мансарда з невеликим балкончиком і дерево, скажімо, береза, на відстані 10—15 м від будиночка.

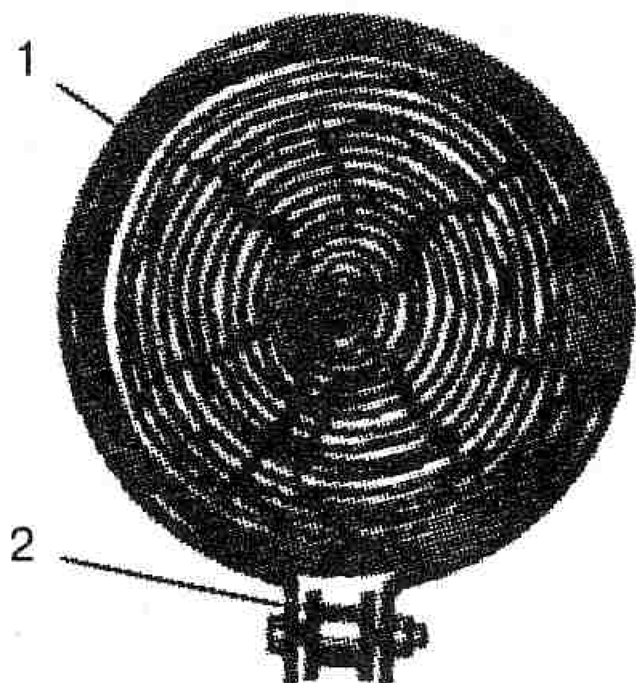
Господарка, виправши білизну, виходить на балкон і розвішує її на нижню мотузку, що утворилася під час обкручування білизняним шнуром двох роликів, один із яких закріплений на стовбурі дерева, а інший — на загорожі балкона. Причому в усіх випадках кріплення має бути надійним і міцним. Уявіть на хвилину, що станеться при сильному вітрі, якщо раптом кріплення ролика не витримає... Швидше за все вся білизна просто впаде на землю.

Накинувши на ролики мотузку й відповідно натягнувши, кінці її міцно зшивають (сплітають, скручують і т.п.). Зв'язувати кінці мотузки вузлом не можна, тому що вузол заважатиме обертанню роликів, гальмуючи всю цю "канатну" систему. Закріпивши прищіпкою чергову річ, господарка трохи підтягує верхній шнур до себе, вішає на нижній наступну річ і так рухає білизняний "караван" аж до берези.

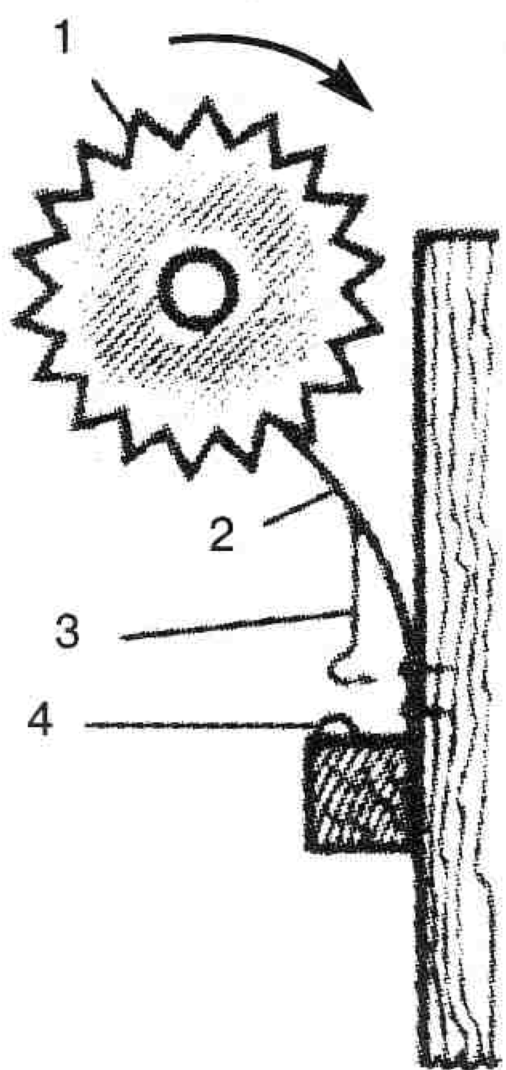
Ролики найкраще виточити з матеріалу, що не брудниться, наприклад, з нержавіючої сталі, пластмаси, на токарському верстаку. Якщо такої можливості немає, доведеться обійтися тим, що зумієте знайти: підійдуть будь-які коліщата з бортиками, пластмасові шківи від пральних машин тощо. Зрештою зробіть дерев'яний шків: просвердліть у центрі дерев'яних кругляків отвір для висі, для якої підійде болт МІ4, і прикріпіть до його торців круглі шайби-реборди (борти) з "білої" бляхи або фанери. Тільки не забудьте дерев'яний шків гарненько прооліфити й пофарбувати для захисту від вологи.

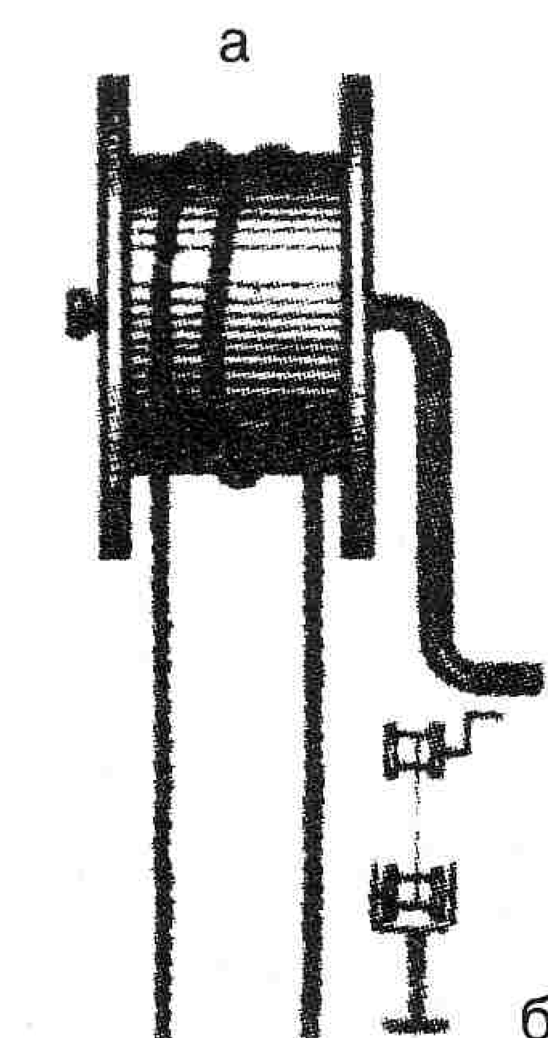
Вузол перетягування мотузки у зборі:
1 — диск із зубами (тріскачка);
2 — стопорний пристрій із цвяха.

Кріплення блоку до дерева:
1 — хомут;
2 — блок.

Конструкція тріскачки:
1 — зубчасте колесо;
2 — сталева пружна пластина;
3 — гачок для "відключення" пластини;
4 — петля для гачка.

Надійні зачеплення мотузки й провідного шківа *(а)*. Схема підпружинювання блоку *(б)*.

Для кріплення будь-якого ролика до опори найкраще зварити із двох кутників конструкцію вузла перетягування мотузки. Попередньо у відповідних полицях кутиків свердлять отвори, у які вставлятиметься вісь ролика. Потім кутники з'єднують двома накладками, приварюючи їх до кутників.

Як зафіксувати раму, що вийшла, на стіні будинку, сподіваюся, пояснювати не треба. Тільки врахуйте, що раму швидше за все доведеться встановити на кронштейнах, щоб ролик не зачіпав стіну.

Дерево, звичайно, шкода просвердлювати для цього наскрізь, та й цвяхи чи шурупи йому зашкодять. Тому краще зробити хомут зі сталевої смуги, діаметр якої трохи більший за товщину стовбура. А як до хомута пристосувати ролик, показано на рисунку. До берези хомут прив'яжіть мотузкою або упріть його в підходящий сучок.

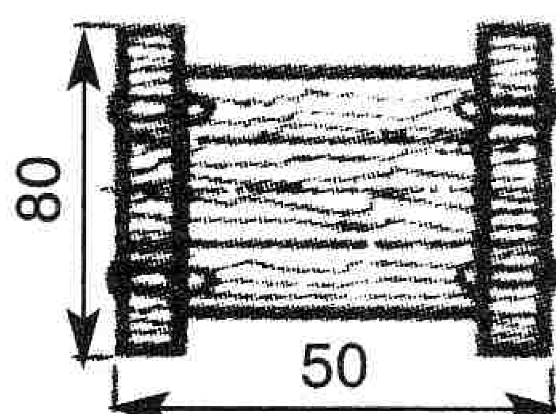
Якщо немає ні балкона, ні дерева, то замість дерева вкопайте дерев'яний стовп, ще на землі прикріпивши до його верхнього кінця ролик, а інший ролик установіть будь-де: на стіні будинку, на іншому стовпі тощо. Звичайно, вішати білизну тут доведеться вдвох, використовуючи високу табуретку або приставну драбину, які, природно, потім забирають. Щоб запобігти крадіжці, оснастіть ролики однією тріскачкою (або навіть двома).

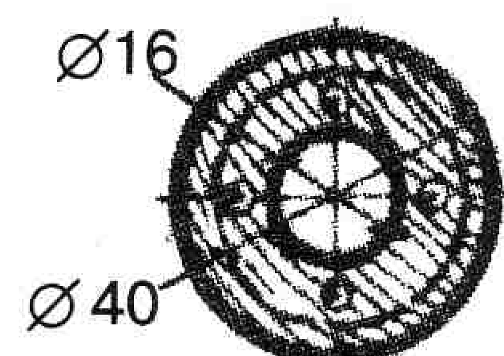
Пристрій подібної тріскачки показано на рисунку. Якщо ролик саморобний, на одному з його бортиків нарізують зубці. А якщо шків "готовий", то на вісь насаджують й кріплять до шківа болтами з гайками будь-яке сталеве зубчасте колесо (шестірню). У зачеплення із зубчастим колесом входить пружна сталева пластинка, яка під час обертання ролика зачіпає за кожний прохідний мимо зуб, створюючи тріск, подібний до кулеметного. Для зняття блоку "з охорони" під час, коли розвішуєте чи знімаєте білизну, на пластині передбачений гачок із дроту, яким пластину відтискують від шестірні й фіксують у такому положенні.

Якщо вітер дутиме уздовж мотузки, то йому цілком під силу за допомогою простирадл-вітрил притиснути всю білизну до одного боку опори. Тому, аби запобігти обертанню роликів під час вітру, краще передбачити надійне гальмо — стопорний пристрій. Він дуже простий. У стінці кутника рами й у щічці блоку за один прохід роблять отвір діаметром 5—7 мм й у потрібний момент вставляють в обидва отвори підходящий цвях або шматок дроту, застопорюючи шків.

Подібну вішалку для сушіння білизни можна зробити й у місті, розташувавши її між сусідніми будинками, що стоять на тихих і вузьких вуличках.

Основне слабке місце подібної організації сушіння — постійне розтягування білизняної мотузки. Ослабла мотузка може зісковзнути з ролика й заклинитися між роликом і боковинною рамою. Та й не дуже зручно, розвішуючи білизну, витягувати мотузку руками. Краще й легше обертати ролик за допомогою ручки (як лебідку). Але тоді мотузка має бути туго натягнута, що легко забезпечити, якщо підпружинити один з роликів, а навколо провідного ролика обкрутити мотузку ще один раз (див. рис.).

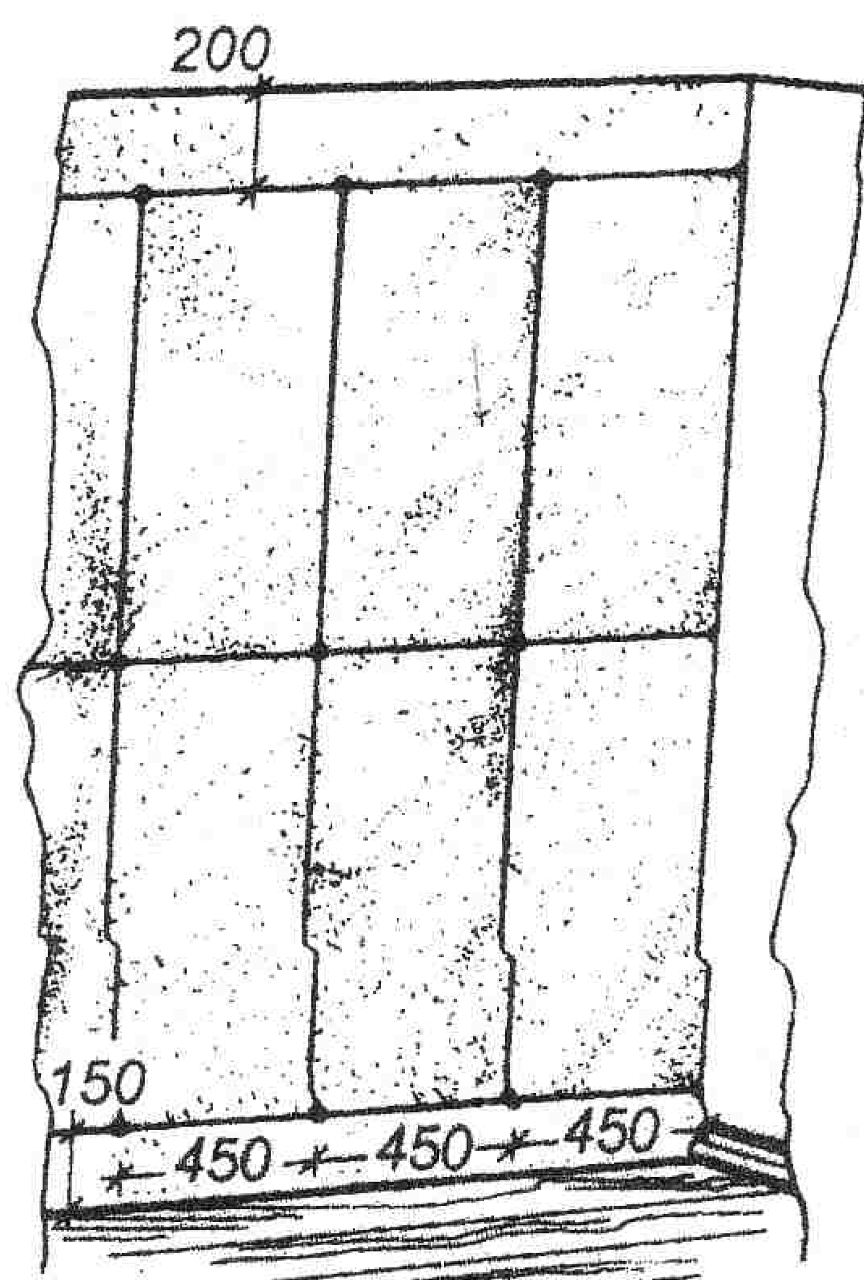
Саморобний шків з дерева.

Підготував Г. Галкін

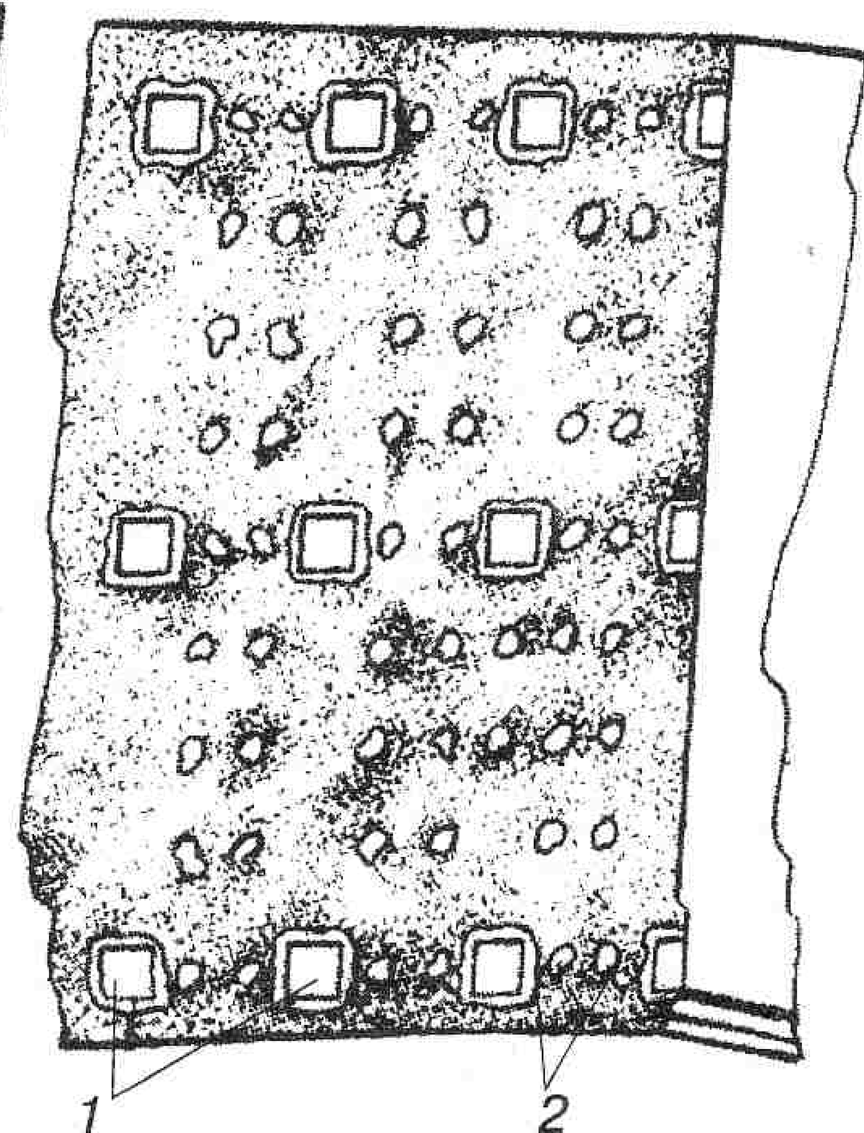
ЩОБ У БУДИНКУ НЕ БУЛО ВОГКОСТІ

Замість того, щоб щоразу заново штукатурити відволожену стіну рідким розчином, простіше піти "сухим шляхом" і облицювати її гіпсокартонними плитами, заодно поліпшуючи звуко- й теплоізоляцію стін.

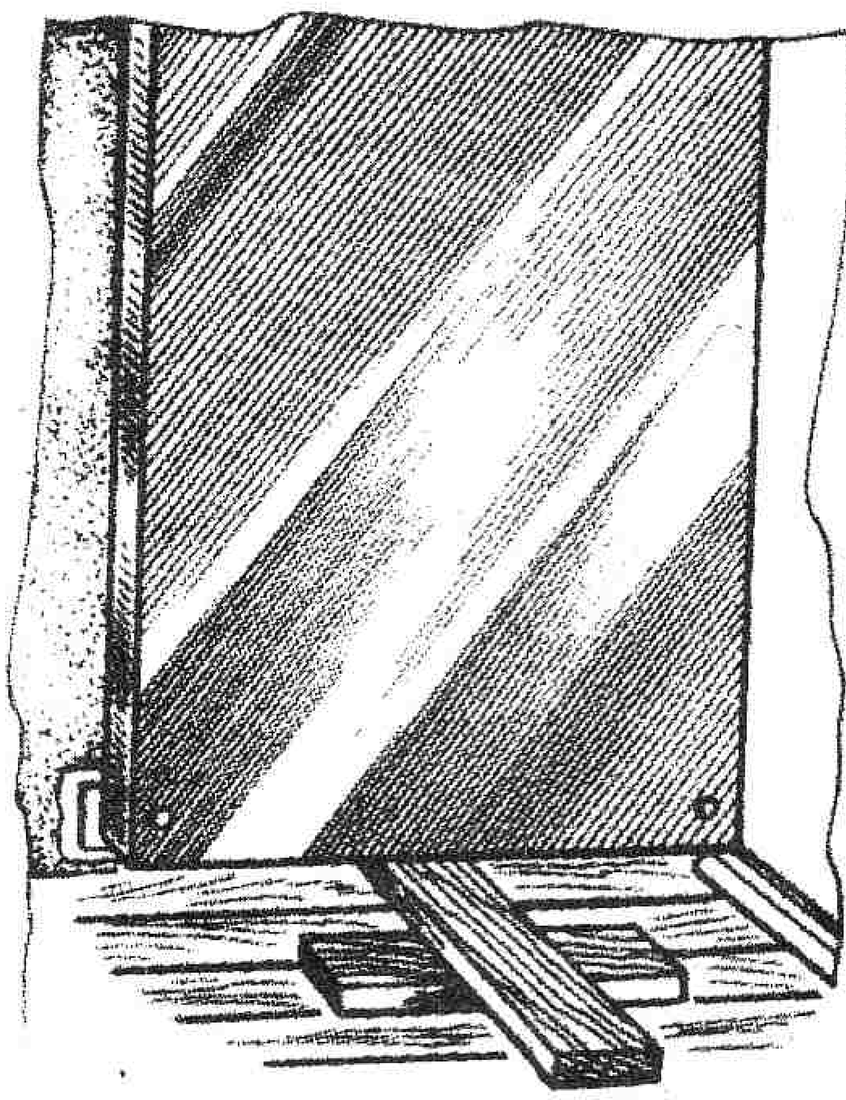
Для роботи, крім гіпсокартону, знадобляться такі матеріали: розчин, на який буде кріпитися гіпсокартон; шпаклівка; міцні стрічки з водостійкого матеріалу для армування швів; два дерев'яних бруски (дві невеликі дошки); шліфувальна "шкурка".

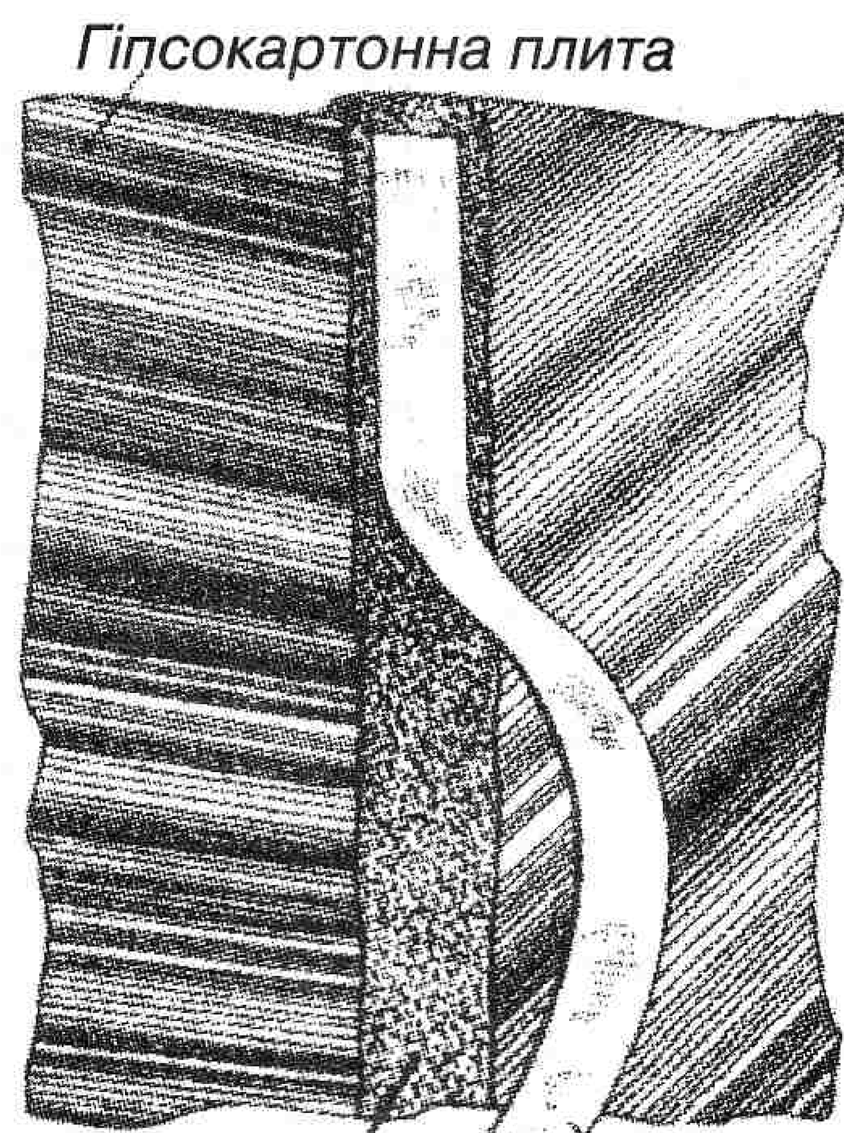
Попередня розмітка стіни.

Розміщення на стіні гіпсокартонних квадратів (1) і ляпок з розчину (2).

Піднімальний пристрій для гіпсокартонних плит.

Накладання армованої стрічки на шви між плитами.

З інструментів будуть потрібні: шевський молоток, ножівка, рівень, схил, два шпателі (вузький і широкий), довга лінійка, олівець, губка, цвяхи.

Вихідні плити постарайтеся підібрати таких розмірів, щоб з них удалося виготовити панелі-смуги завширшки ледь менше 450 мм і заввишки, що відповідає висоті стелі в квартирі.

Підготувавши панелі необхідних розмірів, зі стіни видаляємо шпалери і плінтус, що закриває щілину між стіною і підлогою.

Тепер займемося розміткою стіни і нанесемо на неї по всій довжині три горизонтальні лінії, вивірені за рівнеміром: першу — на відстані 20 см від стелі, другу — точно посередині стіни, третю — на 15 см вище підлоги. Потім на верхній лінії через кожних 45 см зробимо олівцем позначки і від них проведемо на стіні за допомогою виска вертикальні лінії (див. рисунок). Відповідно до кількості точок перетинання вертикальних і горизонтальних ліній виріжемо із залишків гіпсокартону відповідну кількість квадратів розміром 15х15 см. Не забудемо підготувати ще шість таких квадратів, які згодом закріпимо на стіні кімнати, щоб вони впиралися одним з боків у сусідню стіну і розміщувалися, звичайно, на горизонтальних лініях.

Для кріплення підготовлених квадратів до стіни необхідно придбати будь-який спеціальний клей (мастику) чи ж приготувати придатний розчин, наприклад, гіпсо-клейову мастику. Таку мастику роблять із звичайного будівельного гіпсу, розведеного 2%-ним столярним клеєм. Підійде й гіпсова мастика на вапняно-клейовому розчині, яку готують з гіпсу, вапняного тіста і 15%-го столярного клею. Тут спочатку розводять вапно у столярному клею у співвідношенні 1:4 (по масі), а потім цим розчином уже замішують гіпс. Можна використовувати для приклеювання гіпсокартону й інший склад, головне, щоб він був надійним, це треба обов'язково попередньо перевірити.

Отже, наносимо підготовлений розчин на наші гіпсокартонні квадрати і кріпимо їх на стіні на раніше намічених точках, сполучаючи з розміткою центру квадратів (див. рис.). Необхідно стежити за тим, щоб бічні сторони квадратів розташовувалися строго вертикально, що досягається за допомогою виска. Залишаємо їх сохнути на 24 год.

Далі між сусідніми вертикальними рядами квадратів наносимо по два ряди "ляпок" з розчину, розташовуючи їх рівномірно по висоті стіни (див. рис.). Поверхня "ляпок" має бути на 3—5 мм вище поверхні вже закріплених квадратів.

Заздалегідь із двох дощок виготовимо найпростіше "ножний піднімальний пристрій". На нього поставимо гіпсокартонну панель і піднімемо її до стелі (див. рис.). Після цього панель міцно притискають до стіни і кріплять цвяхами до квадратів, забиваючи цвяхи не до кінця. Після схоплювання розчину цвяхи, зазвичай, видаляють. Прикріплюючи панелі, стежте за тим, щоб не пошкодити плиту і щоб вона не розмокла під дією розчину.

Завершуючи роботу, щільно набиваємо у шви шпаклівку, зверху наносимо на панелі (по шву) тонкий її шар, накладаємо на шов армовану стрічку і затираємо її тонким шаром шпаклівки. Коли шпаклівка затвердне, місця стиків додатково затираємо і шліфуємо "шкуркою". Нарешті, плити за допомогою губки ґрунтуємо емульсією, краще на основі синтетичних смол під фарбу чи шпалеру. Потім кріпимо плінтуси, не забувши між панелями і підлогою вставити розпірки. ***Так буде надійніше!***

Підготував ***Г. Галкін***

ГРАБЛІ ДЕРЕВ'ЯНІ

Граблі дерев'яні — сільськогосподарське знаряддя для ворошіння і розпушення трави, згрібання пров'яленої трави у валки з метою захисту її від тривалого впливу сонячних променів (особливо в південних районах країни), згрібання висушеного сіна, соломи, колосся, обпалого листя, виполотих бур'янів.

Промисловість випускає для заготівлі сіна домашнім тваринам пластмасові граблі. Вони легкі, зручні в роботі. Основний їхній недолік полягає в тім, що, коли вони поламалися, наприклад зуб, то відновити його немає можливості.

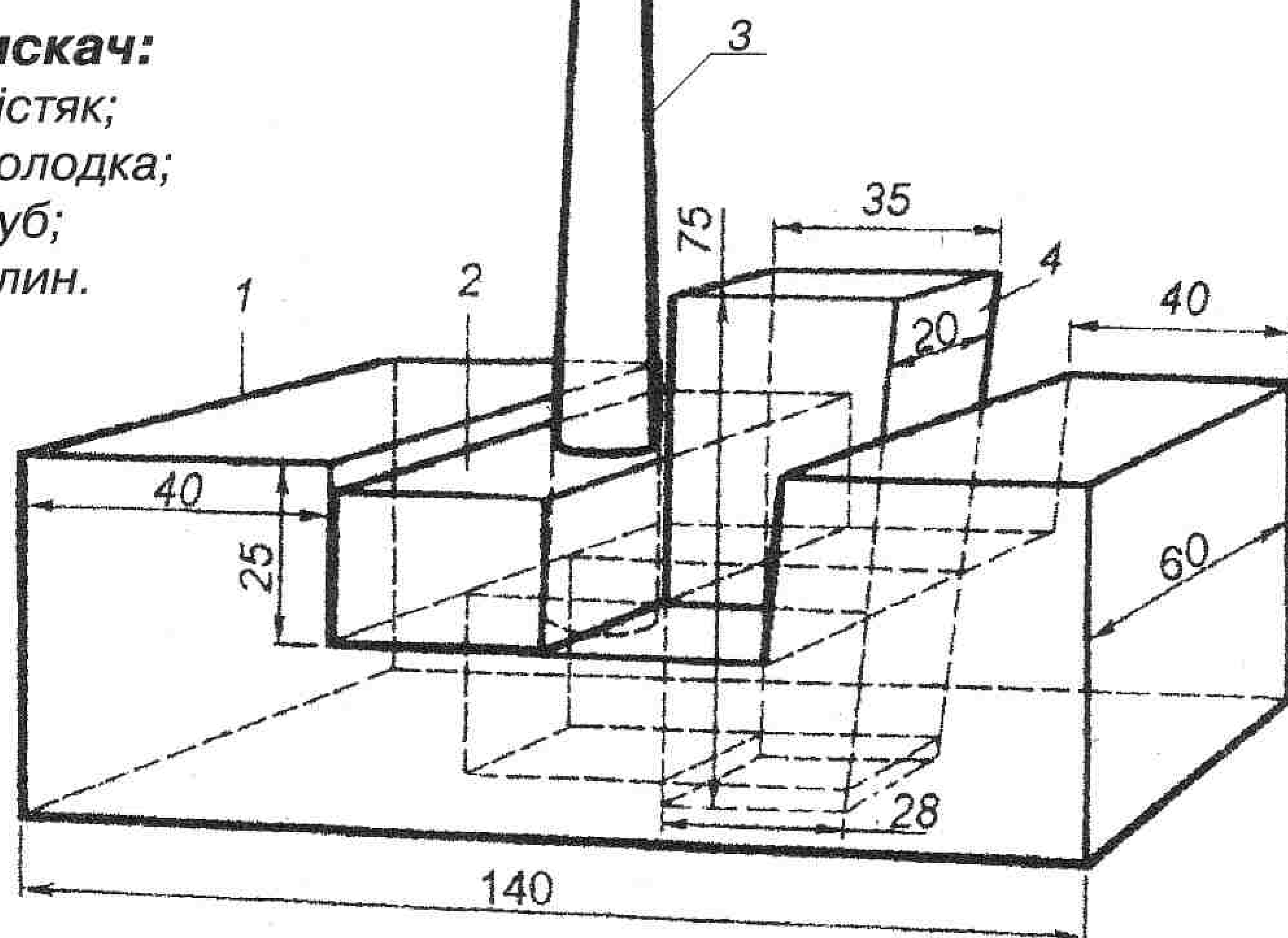
На селі граблі завжди виготовляли самотужки. Вони складаються з колодки, зубів, рукоятки (черешка), муфти.

Колодку роблять прямою або надають їй криволінійної форми. Виготовляють її, як правило, з берези. Для цього, заготовляючи дрова, від комля сирої берези відрізують опецьок, обкоровують його і сушать у затінку в сухому місці. Використовують й іншу міцну листяну деревину, наприклад, з ясена, в'яза.

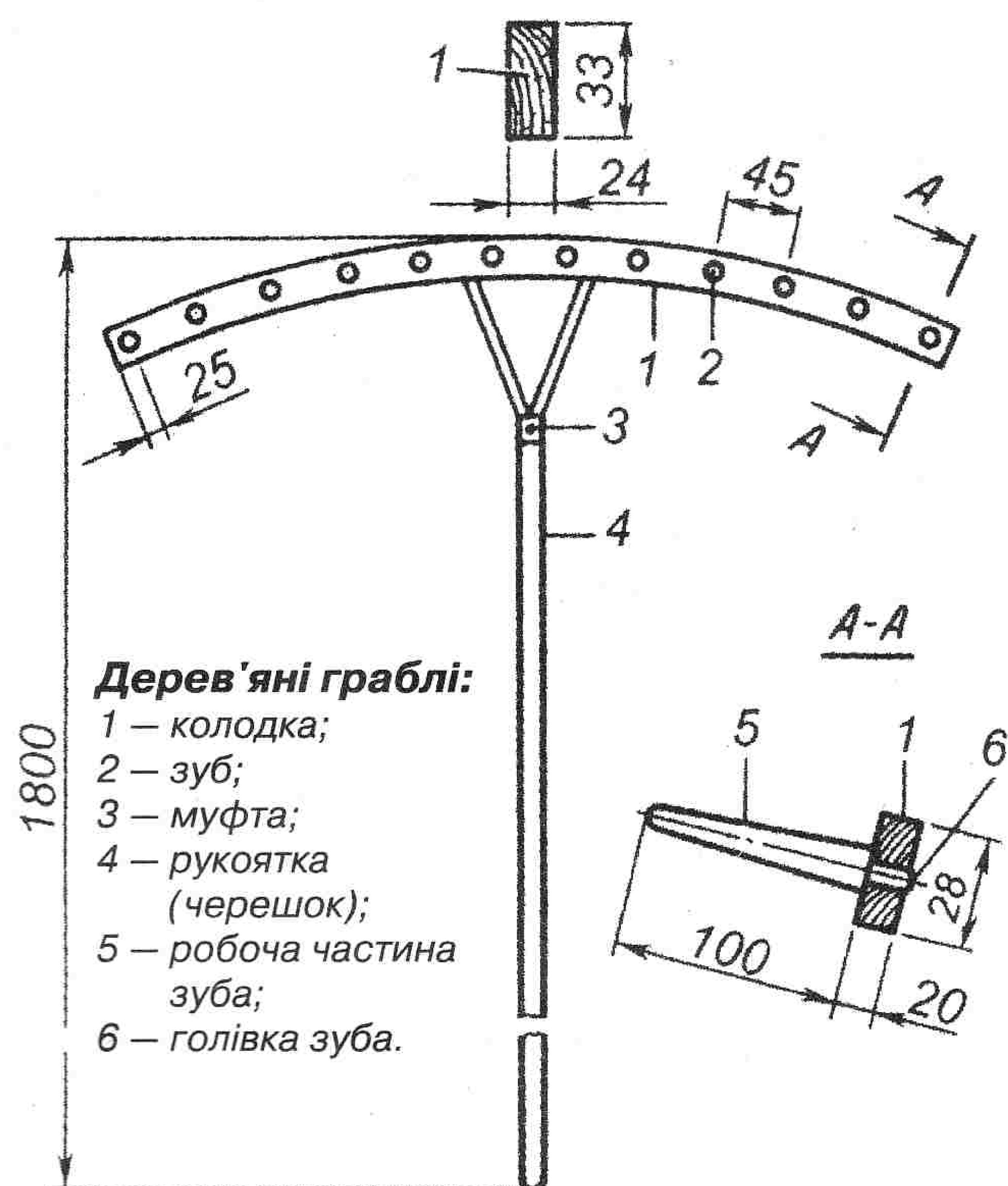
Отвори під зуби в колодці найкраще просвердлити гострим 10-міліметровим свердлом. При цьому стінки отворів будуть доволі шорсткуваті, що важливо для надійного кріплення зубів у колодці.

Для насадження на рукоятку в колодці між отворами під зуби (див. рисунок) роблять квадратні отвори відповідно до нахилу шипів вилки рукоятки (круглі чи овальні). Отвори під вилку рукоятки мають бути перпендикулярні до отворів під зуби. Отриману колодку шліфують шкуркою.

Зуби виготовляють з того ж матеріалу, що і колодку, тобто з берези. Для цього від березової колоди відпилюють цурпалок завдовжки 135 мм, торець її розмічають на квадрати зі стороною 13—15 мм і розколюють. Потім гострим ножем заготівлю зуба доводять до потрібних розмірів. Зуб складається з двох елементів — голівки і робочої частини. Довжина голівки залежить від товщини колодки. Діаметр голівки вистругують на 0,5—0,6 мм більше діаметра отвору в колодці для міцності посадки зуба. Гостру крайку верхньої частини голівки притупляють, аби запобігти задиранню стінки отвору під час посадки зуба в колодку. Довжина робочої частини зуба, як показує досвід, становить 95—100 мм. Її форма відповідає усіченому конусу. Для посадки зуба в колодку використовують дерев'яний клиноподібний затискач (див. рисунок). Затискач оберігає колодку від розколювання. Після посадки й уточнення довжини зуба його робочий кінець заокруглюють.

Затискач:
1 — кістяк;
2 — колодка;
3 — зуб;
4 — клин.

Дерев'яні граблі:
1 — колодка;
2 — зуб;
3 — муфта;
4 — рукоятка (черешок);
5 — робоча частина зуба;
6 — голівка зуба.

Рукоятку виготовляють з ялини. Її довжина — 1700—1800 мм. Для цього завчасно зрізують у лісі рівну молоду ялину, діаметр якої біля шийки кореня становить 30—35 мм. Її обкоровують і сушать у тіні у вертикальному положенні.

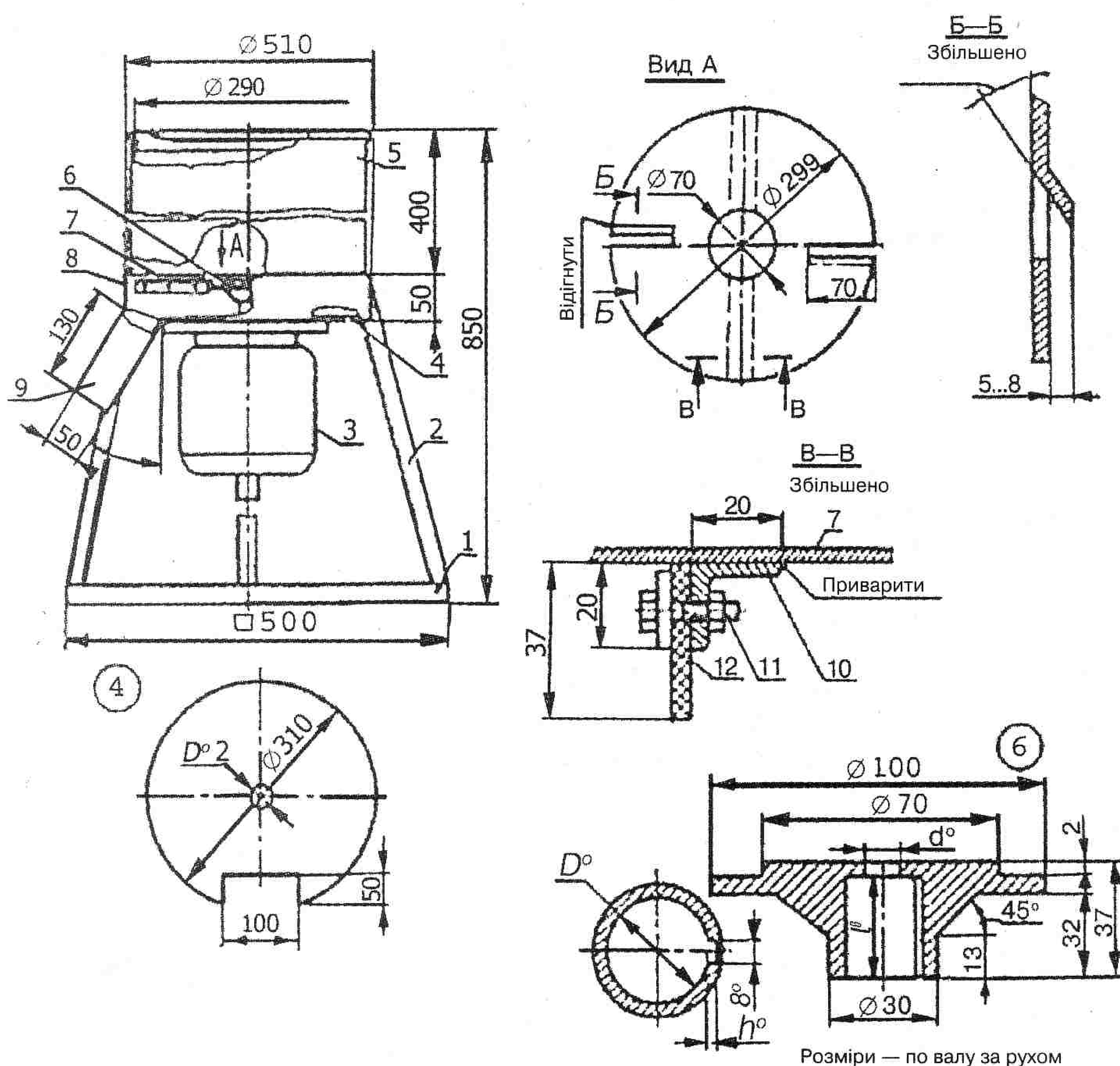
Висушену заготівлю стругають шерхебелем, надаючи їй рівну гладку поверхню. Рукоятка з такої заготівлі виходить легкою і міцною. На комлевій частині рукоятки роблять вилку. Для цього кінець заготівлі пропилюють поздовжньою ножівкою на глибину 255—260 мм. На кінцях вилки роблять шипи, які за формою і розмірами відповідають отворам у колодці. На кінці пропилу цвяхом можна закріпити металеву муфту, яка попередить можливий розкол рукоятки при розведенні кінців вилки. Інший кінець рукоятки загострюють для заглиблення грабель у ґрунт. Граблі при цьому будуть зовні.

На шипи вилки насаджують колодку з зубами і закріплюють дерев'яними клинами. Рукоятку шліфують шкуркою, аби під час роботи не пошкодити руки. Колодку і вилку рукоятки фарбують олійною фарбою.

Тепер докладніше про затискач, який застосовують для посадки зубів у колодку. Затискач складається з кістяка і клина. І той, і другий виготовляють з міцного сухого дерева. Основні розміри затискача наведені на рисунку. Там же показане і положення колодки під час посадки в неї зуба. Для посадки зуба колодку встановлюють нижньою поверхнею догори (отвором над отвором кістяка). Потім клином притискують колодку до стінки кістяка і, легко ударяючи молотком, заганяють клин у затискач, закріплюючи колодку. Після цього легкими ударами молотка заганяють зуб до упору робочої частини в поверхню колодки. Після посадки зубів майстер уточнює їхню робочу довжину, відрізує зайві частини і заокруглює кінці ножем.

Підготував Г. Коваленко

ПОДРІБНЮВАЧ КОРЕНЕПЛОДІВ, або "РІЗАК" ДЛЯ ПОДРІБНЕННЯ КОРМІВ

Подрібнювач кормів на базі списаного туковисівного апарата АТД2:

1 — рама-основа (кутник 35х35);
2 — стояк (кутник 35х35, 4 шт.);
3 — електродвигун (елементи кріплення не показані);
4 — тарілка;
5 — бункер із кришкою;
6 — маточина;
7 — ніж-секатор;
8 — поясок;
9 — патрубок випускний;
10 — щіткотримач (2 шт.);
11 — болт М8 з гайкою і шайбою (6 комплектів);
12 — щітка гумова (2 шт.).

Подрібнювач коренеплодів, такий необхідний для забезпечення домашньої живності вітамінним кормом ("січкою"), я змайстрував на базі списаного АТД2 — апарата туковисівного дискового, котрий пощастило розшукати серед колгоспного брухту. Причому якнайкраще підійшли тут і металевий бункер циліндричної форми з кришкою і нижнім пояском, і сам робочий орган висівання, простіше — тарілка (див. рис.).

Пасок я від'єднав від базової конструкції. У ньому довелося вирізувати шкалу з важелем і шкребком (шкала була приварена); на одне технологічне вікно треба було встановити заглушку, тим часом як інше, що має розміри 100х30 мм, необхідно залишити без змін.

Тепер про тарілку — дно бункера. Я з неї зняв перегрібач і шестерню. У сталевому диску зробив прямокутний виріз для випускного патрубка і довів центральний отвір до розміру, який на 2 мм перевищує діаметр вихідного вала електродвигуна. Як показала практика, двигун краще використовувати трифазний (1,1 кВт, 1450 об/хв) з фланцевим стикуванням — його легше кріпити до тарілки. Але цілком прийнятний однофазний побутовий електродвигун потужністю не менш 0,9 кВт, здатний розвинути ті ж оберти.

При стикуванні обраного двигуна з тарілкою не можна, природно, допускати, щоб елементи кріплення виступали в порожнину бункера. Краще використовувати тут болти з потайною голівкою під шліцьову викрутку. Але цілком виправданим може бути і зварювання.

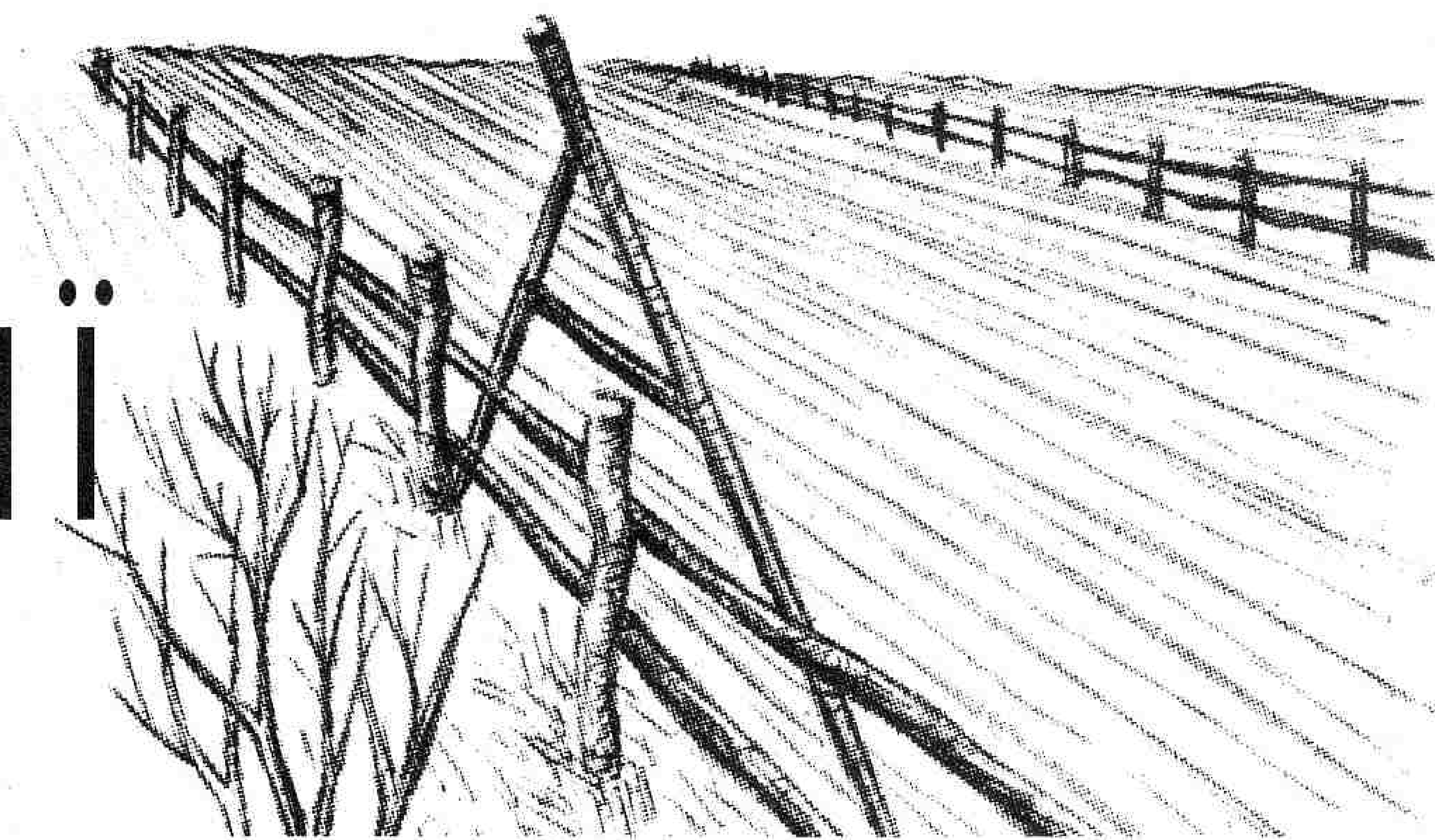
Я, наприклад, "прихопив" електрозварюванням фланець електродвигуна через різьбові отвори до тарілки, після чого останню приварив до пояска. Потім у виріз на бункері під кутом 30 градусів до вертикалі вварив випускний патрубок, який під час роботи подрібнювача направляє вітамінну "січку" у відро. З чотирьох боків до пояска бункера приварив стійки, що опираються на квадратну раму-підставку зі сталевого кутника 35х35 мм. Як заготовку для такого важливого вузла, як ніж-секатор, використав диск сошника від зернової сівалки (без маточини), попередньо зменшивши його зовнішній діаметр до 280 мм, щоб при вставлянні в бункер між ножем і пояском залишалося 10 мм робочого проміжку. Діаметр ножа я зменшив за допомогою відрізного абразивного круга з наступною обробкою країв. Цим же інструментом виготовив і два вузьких радіальних пази для відгинання пари лез, що утворяться. Леза ножа-секатора загострив з боку кришок бункера. Кут заточки становить 20—30 градусів. А щоб "пропелерна" форма в ножа не змінювалася під натиском маси, що подрібнюється, і леза не розгиналися, згодом підсилив їх, приваривши по краю диска дві сталеві косинки (на рисунку не показані).

Готову січку згрібають до вихідного патрубка дві щітки на полотні обертового дискового ножа. Обидві виготовлені з прогумованого ременя. Для їх кріплення слугують відрізки сталевого кутника 20х20 мм, приварені до диска знизу, а також болти М8 з гайками і шайбами. Сам же ніж-секатор закріплений на валу двигуна за допомогою саморобної маточини і шпонки.

Маточина виготовлена на токарському верстаку. Висота її така, щоб ніж опинився нижче рівня стику пояска з бункером. Шпонкова канавка в маточині профрезована. Якщо немає фрезерного верстата, її можна виточити надфілем вручну.

Ф. Сулейманов

ЮРИДИЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

Рубрику веде
І.Миронець, ***кандидат юридичних наук***

ЧИ ВАРТО ПРИВАТИЗОВУВАТИ ОРЕНДОВАНУ ЗЕМЛЮ?

Ми із чоловіком маємо 2 га землі для ведення сільського господарства із резервної землі сільради, тобто орендуємо її.

Але ось тепер пропонують її приватизувати і коштує 1 га — 170 грн. Але ніяких пояснень на майбутнє немає. Тому просимо вас дати детальні пояснення і відповіді на питання:

1. *Чи передається в такому випадку ця земля у спадщину внукам, дітям?*
2. *Чи можна буде її продати чи ні?*
3. *Які треба ще документи крім заяви: чи все це оплатиться?*

Громадяни України мають право володіти і користуватись земельними ділянками на умовах права власності або права користування (оренда).

Земельна ділянка — це частина земельної поверхні з установленими межами, відповідним місцем розташування та визначеними щодо неї правами та обов'язками.

Земельне законодавство передбачає умови надання громадянам земельних ділянок та їхній розмір.

Стаття 121 Земельного кодексу України визначає розмір і мету використання земельних ділянок, які надаються громадянам безплатно.

Так, для ведення фермерського господарства громадянину надається безплатно земельна ділянка величини середньої земельної частки (паю), визначеної для членів сільськогосподарських підприємств, розташованих на території сільської, селищної, міської ради, де розташоване фермерське господарство;

для ведення особистого селянського господарства — не більше 2,0 гектара;

для будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) у селах — не більше 0,25 гектара, в селищах — не більше 0,15 гектара, в містах — не більше 0,10 гектара;

для ведення садівництва — не більше 0,12 гектара;

для індивідуального дачного будівництва — не більше 0,10 гектара.

Ви користуєтеся земельною ділянкою для ведення особистого селянського господарства площею 2,0 гектара. Згідно з чинним земельним законодавством ви можете приватизувати цю ділянку, перевівши її на умови користування на правах власності.

Приватизація здійснюється безплатно. Але вам доведеться оплатити вартість проведення землевпорядних робіт на виготовлення документа, що посвідчує право власності на земельну ділянку — державного акта на право власності на вказану ділянку.

Ставши власником земельної ділянки, ви набуваєте права повного самостійного володіння, користування і розпорядження нею, можете її продати, подарувати, передати в спадщину, обміняти.

Землекорстування в Україні є платним.

Отже, Ви будете сплачувати земельний податок, передбачений спеціальним законом "Про плату за землю".

ЧИ НАЛЕЖИТЬ МЕНІ НАДБАВКА?

1. У 1989 році працювала на посаді медичної сестри фтизіатричного кабінету поліклініки. Протягом одного року (1989—1990) я отримувала надбавку за "дільничність" до заробітної плати в розмірі 10 крб. Чому з 1990 року цю надбавку перестали виплачувати, незважаючи на те, що обсяг робіт збільшився?

2. Як обраховується стаж роботи в туберкульозному кабінеті поліклініки? Рік за рік чи рік за два роки?

Добропільський район, Донецька обл.

В.І. Карпенко

Передусім слід визначитися щодо надбавки, яка виплачувалася у розмірі 10 крб., бо із змісту листа незрозуміло, про яку доплату йде мова.

Згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я СРСР від 10.11. 1986 року №1480 "Об утверждении инструкции о порядке исчисления заработной платы работников здравоохранения и социального обеспечения и других документов по оплате труда работников здравоохранения и социального обеспечения" схемні посадові оклади середньому медичному персоналу встановлювалися шляхом підвищення схемних посадових окладів з урахуванням стажу роботи, передбаченого п 6.1. цього наказу. Зокрема, відповідно до стажу роботи, посадові оклади підвищувалися на 10 крб. усім працівникам з числа середнього медичного персоналу — керівникам закладів охорони здоров'я та їхніх структурних підрозділів. Можливо, про таке підвищення йдеться в листі читачки журналу. До речі, такий порядок встановлення посадових окладів медичним працівникам був змінений, починаючи з 1990 року.

Крім того, згідно з вищенаведеним наказом, певній категорії медичних працівників, зокрема середньому медичному персоналу, встановлювалися надбавки за тривалість безперервної роботи, які нараховувалися щомісячно до основного окладу без урахування будь-яких підвищень, надбавок і виплат.

Сьогодні згідно з наказом Мінпраці і МОЗ України від 05.10.2005 р. №308/519 "Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення" надбавки за тривалість безперервної роботи також виплачуються медичним працівникам. Так, відповідно до пункту 4 цього наказу дільничні медичні сестри, медичні сестри загальної практики — сімейної медицини міських поліклінік, поліклінік центральних районних, районних лікарень сільських районів мають право на надбавку за тривалість безперервної роботи до 30 відсотків посадового окладу.

З питання обрахування стажу роботи для призначення пенсії необхідно керуватися наступним. Згідно із статтею 60 Закону України "Про пенсійне забезпечення" працівники інфекційних закладів, у тому числі протитуберкульозних закладів охорони здоров'я, мають право на зарахування стажу роботи в цих закладах у подвійному розмірі.

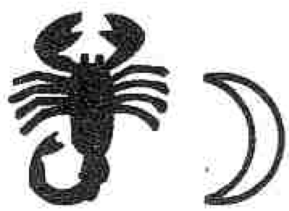
Протитуберкульозні кабінети поліклінік (лікарень загального характеру) не віднесено до таких структурних підрозділів, тому на працівників цих кабінетів не поширюється чинність названої статті.

З цього приводу Міністерство охорони здоров'я України надіслало до Міністерства праці та соціальної політики України лист з проханням розглянути питання про введення протитуберкульозних кабінетів до підрозділів, на які поширюється чинність ст. 60 Закону України "Про пенсійне забезпечення".

Це питання нині вирішується Мінпраці України.

Б.І. Дегтярьов,
головний правовий інспектор праці

СЕРПЕНЬ

СКОРПІОН. 1 (16.09) — 4 (2.15)
Перша чверть Місяця 2 (11.46)

Скорпіон активно сприяє розвитку листкових рослин. Скорпіон, як і знаки Зодіаку Рака та Риби, належить до водної стихії. Все, що стосується води і вологості ґрунту, поливу, зволоження квітів та інших рослин, тісно пов'язане з цим знаком.

У дні під знаком Скорпіона астрологи рекомендують висівати й висаджувати салати, шпинат, ендивій іншу листкову зелень, лікарські рослини. До речі, збирати й висушувати лікарські трави слід саме під знаком Скорпіона.

СТРІЛЕЦЬ. 4 (2.15) — 6 (8.21)

У серпні помідори (і картопля) нерідко уражуються фітофторозом, який особливо швидко поширюється під час різких добових коливань температури повітря, що супроводжується росою і туманом. Уражені хворобою рослини стають темно-бурими, стебла — коричневими, на плодах з'являються брудні розпливчасті й тверді плями.

З нижнього боку листка плями облямовані білуватим нальотом (спороношення гриба). Фітофтора за 3—4 дні може загубити весь урожай помідорів. Як тільки вона з'являється на окремих кущах помідорів, плоди відразу знімають, кущі ліквідують. Виявивши численні ознаки хвороби, всі оформлені зелені помідори терміново збирають і закладають на дозрівання. Перед цим їх прогрівають за температури 40 градусів протягом 4 годин (у духовці чи в печі). Можна опустити в гарячу воду (не вище 60 градусів) на 2 хвилини. Якщо цього не зробити, то навіть здорові на вигляд плоди за 3—4 доби чорніють і гниють. На дозрівання закладають у сухому, провітрюваному приміщенні за температури 20—25°С.

Для профілактики до появи зовнішніх ознак хвороби у першій половині серпня рослини обприскують 1%-ною бордоською рідиною (10 г на 10 л води), розчином мідного купоросу (20 г на 10 л води) з додаванням 1 столової ложки господарського мила для кращого прилипання до листя. З народних засобів городники застосовують настій часнику (30 г часнику розтирають у ступці, заливають 10 л води, розмішують і залишають на добу, потім проціджують). Обприскують рослини увечері.

Через 10 днів обприскування повторюють.

КОЗЕРІГ. 6 (8.21) — 8 (10.49)

У серпні дні стають коротшими. Протягом усього місяця збирають урожай чорної смородини, порічок, малини. Достигають яблука літніх сортів.

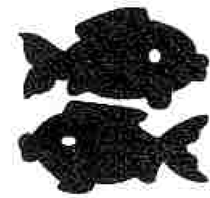
Не забувають про боротьбу з бур'янами, розпушують ґрунт, особливо після дощів, удобрюють і поливають "вуса" суниці, які намітили для одержання садивного матеріалу. Але обрізують їх, якщо вони не потрібні для розсади.

ВОДОЛІЙ. 8 (10.49) — 10 (11.12)
Повний Місяць 9 (13.54)

У другій декаді серпня огірки часто уражуються борошнистою росою, антракнозом. Якщо помічають поодинокі випадки, то листя обережно зрізують і знищують. Можна припалити їх меленою сіркою, наносячи її ваткою на уражені місця. Для обприскування використовують настій коров'яку (1 частина на 10 частин води, настоюють 3—4 години і проціджують). Обприскують увечері.

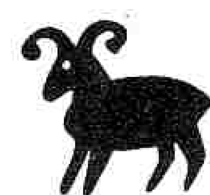
Плоди після збирання перед вживанням ретельно промивають теплою водою.

РИБИ. 10 (11.12) — 12 (11.23)

Знищують насадження суниці 4—5-річного віку, якщо цього не зробили раніше. Коли плануєте закласти нову суничну грядку, її слід підготувати завчасно, тобто перекопати ґрунт з одночасним внесенням органічних добрив з розрахунку 6—10 кг на квадратний метр, 30—40 г суперфосфату, 15—20 г калійних добрив, 300—500 г вапна залежно від кислотності ґрунту.

До речі, всі операції з підготовки суничника можна було здійснювати і раніше.

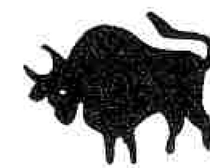

ОВЕН. 12 (11.23) — 14 (13.01)

Встановлюють підпірки під гілки плодових дерев. Видаляють дику поросль у прищеплених.

Відгинають і скручують однорічні пагони у молодих плодових рослин з метою формування крони.

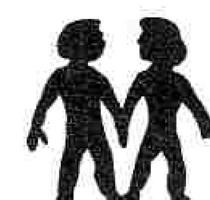
Якщо видався добрий урожай, то за відсутності дощів слід щедро полити плодові дерева і ягідники.

ТЕЛЕЦЬ. 14 (13.01) — 16 (17.08)
Остання чверть Місяця 16 (4.51)

Прополюють від бур'янів пристовбурні круги і смуги між рядками.

Вирізують пагони малини, які відплодоносили, а також слабкі однорічні відростки, завдяки чому поліпшується освітлення і відповідно фотосинтез однорічних пагонів, залишених для плодоношення. Залишають 5—6 однорічних пагонів на один погонний метр.

БЛИЗНЯТА. 16 (17.08) — 19 (0.04)

Висаджують суницю на заздалегідь підготовлену грядку. Рекомендовані відстані між рядками — 60—70 см, а між рослинами — 20—25 см залежно від сили росту сорту.

Щовечора збирають і переробляють падалицю плодових дерев.

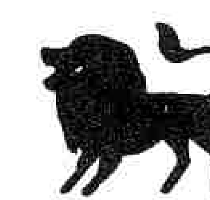
РАК. 19 (0.04) — 21 (9.34)

Оглядають ловильні пояси на яблунях і знищують гусениць та лялечок яблуневої плодожерки.

За появи попелиці на молодих рослинах їх обприскують тими засобами боротьби з шкідниками, що дозволені для садів, присадибних ділянок і дач.

Слід постійно доглядати за помідорами.

Поливання, прополювання бур'янів, розпушування ґрунту і підгортання, пасинкування тощо — все це слід робити повсякчас.

ЛЕВ. 21 (9.34) — 23 (21.09)

Після того, як зібрали ягоди смородини, порічок, аґрусу і помітили, що з'явилися ознаки борошнистої роси, рослини обприскують розчином кальцинованої соди (50 г на 10 л води) з додаванням 40 г господарського мила.

Коли виявиться потреба, то можна цю операцію повторити 2—4 рази з інтервалом один тиждень.

Якщо на смородині з'явилася стовпчаста іржа (нагромадження спор на нижній частині листя у вигляді

(оранжевих плям) або антракнозу, то слід її обприскати 1%-ною бордоською рідиною.

ДІВА. 23 (21.09) — 26 (10.02)
Новий Місяць — 23 (22.10)

Якщо помітили павутинного кліща, який обплітає густим павутинням листя смородини, що може значно зашкодити рослині, то слід обприскати інтавіром, циперметрином — 1 таблетка на 10 л води, витрачаючи 1—1,5 л на кущ, чи іншими препаратами, які дозволені для застосування в приватному секторі (НВП "Віртон").

ТЕРЕЗИ. 26 (10.02) — 28 (22.57)

Досвідчені городники приділяють велику увагу не тільки вирощуванню цибулі, а й її зберіганню. Цибулини зберігаються довше, якщо повністю дозріли на грядці. Рано вирвана цибуля не встигає вкритися міцними лусочками, її шийка залишається товстою й відкритою, легко пропускає інфекцію, наприклад, збудників шийкової гнилі.

Перетримати цибулю на грядці також не можна. Пізнє збирання спричиняє відставання й відпадання лусочок, іноді спостерігається й повторне відростання коренів.

Сигнал до збирання — полягання листя, яке сохне. За сухої погоди цибулю протягом тижня сушать на грядці, за мокрої — під навісом.

Перед тим, як покласти на зберігання, листя відтинають. Цибулини з товстими шийками споживають першими, а з дозрілими лусочками і міцними шийками закладають на зберігання.

СКОРПІОН. 28 (22.57) — 31 (10.01)

Викопуючи коренеплоди, намагайтеся не пошкодити їх, адже і в буряка, і в моркви, і в редьки довго загоюються рани. Пошкоджені коренеплоди погано зберігаються.

З викопаного коренеплоду струшують землю і відразу зрізають гичку (на моркві залишають черешки до 2 см). Необрізана гичка витягує соки з коренеплодів, внаслідок чого вони втрачають свою пружність. Тільки-но викопані моркву, буряки, редьку не залишайте надовго на грядці. Від вітру та сонця вони можуть прив'янути. У погріб (чи інше сховище) опускають лише свіжу й неушкоджену продукцію.

У липні — на початку серпня додатково висівають кріп, багаторічну цибулю (батун, шнітт), ревінь, щавель, естрагон на добре удобрених ґрунтах.

Береженого Бог береже

Щоб уникнути нападу собаки

Потрібно знати типові ознаки агресивності: собака присів на задні лапи, у нього піднялася на спині шерсть, а кінчик хвоста загострився. Високо піднятий хвіст — це ознака нападу. Не робіть швидких і різких рухів. Менше дивіться собаці в очі. Чужий погляд собака може сприйняти як загрозу.

Говоріть спокійно, але з твердістю в голосі.

Г. Давиденко

Собача кропива серцева

Для лікування використовують квітучі верхівки 35—40 см та листя. Заготовляють їх у суху погоду, після спадання роси. Сушать під навісами, на горищах, де є провітрювання.

Собача кропива має такі лікувальні властивості: заспокоює центральну нервову систему — в 3—4 рази сильніше настойки валеріани, протизапальна, антисептична, ранозагоювальна, сповільнює ритм серця, збільшує силу серцевих скорочень, понижує артеріальний кров'яний тиск, зменшує головні болі, має легку снодійну дію — поліпшує сон, підвищує сечовиділення, сприяє відходженню газів за їхнього скупчення в шлунку та кишківнику, зменшує болі в шлунку, а також зменшує ядуху та серцебиття.

У медицині настій та настоянку листя і верхівок, що вже квітують, собачої кропиви серцевої застосовують від серцево-судинних неврозів, підвищеного нервового збудження, гіпертонічної хвороби, стенокардії, кардіосклерозі, міокардиті, пороків серця та базедової хвороби.

За серцевої недостатності собача кропива серцева зменшує набряки, підвищує сечовиділення, а також сприяє дії за серцевої недостатності, що настає після заразних та інших захворювань.

Препарати собачої кропиви серцевої широко застосовуються як засіб, що регулює стан центральної нервової системи, як гіпотензивне (що понижує артеріальний тиск), заспокійливий засіб за гіпертонії та невростенічного синдрому.

У народній медицині настій і настоянку собачої кропиви серцевої застосовують як заспокійливий засіб від серцебиття, невралгії, істерії, епілепсії, серцевої слабкості, ядухи, головного болю, астми, малокрів'я, шлунково-кишкових колік, болючих менструацій та їхньої затримки, як кровоспинне — відвар кореня собачої кропиви серцевої вживають від маткової кровотечі.

Застосування:

1). Настій. 1 столову ложку подрібненої рослини залити 1 склянкою окропу, настояти 2 години в щільно закубреному посуді, процідити. Вживати по 1 столовій ложці 3—4 рази на день за 1 чи 2 години до їди від серцево-судинних захворювань з різко виявленими неврозами, за безсоння, як заспокійливий засіб;

2). Настоянка. 1 частину кропиви залити 5 частинами 40% спирту, настояти 14 днів у темному місці, процідити. Вживати по 25—30 крапель 3—4 рази на день від серцебиття і вегетоневрозів;

3). Настоянку собачої кропиви серцевої спиртову (70%) аптечну вживати по 30—40 крапель з водою (50 мл) 3 рази на день за 30 хвилин до їди від гіпертонічного захворювання;

4). Екстракт собачої кропиви серцевої рідкий готують на 70% спирті, вживають по 15—20 крапель 3—4 рази на день як заспокійливий засіб.

За зовнішнього використання собачої кропиви серцевої — 2 столові ложки на півтори склянки окропу, настоюють годину, проціджують і використовують для обмивань і компресів від опіків і травматичних пошкоджень шкіри.

В. Трофімець,
травознай,
м. Київ

АКУМУЛЯТОРНІ ІНСТРУМЕНТИ

Електродриль з акумуляторним приводом знайшла на Місяці своє перше сенсаційне застосування. Нині не тільки електродрилями, а й багатьма іншими електроінструментами можна користуватися подаль від штепсельної розетки.

Для домашнього майстра знаходяться справи не тільки в стінах будинку, де не бракує розеток, — ручні електроінструменти він бере із собою, якщо треба пополірувати автомобіль за воротами гаража, обрізати чагарник або відремонтувати човен. Ті, кому часто доводиться виконувати подібні роботи поза будинком, знають з власного досвіду, як клопітно прокладати подовжувальний кабель. Але ж після роботи його ще треба згорнути і перевірити, чи немає ушкоджень.

Робота з акумуляторним інструментом звільняє від таких турбот, оскільки власник не залежить від джерела струму, що забезпечує йому повну свободу переміщень.

Звичайно, без джерела струму обійтися не можна: акумулятори потрібно знову й знову заряджати. А для зарядки, крім розетки, потрібно ще мати підходящий зарядний пристрій. Тому до акумулятора, який вже є, рекомендується придбати змінний акумулятор, котрий допоможе виконувати тривалі та трудомісткі роботи і доводити їх до кінця без перерви.

Гвинтоверти і дрилі

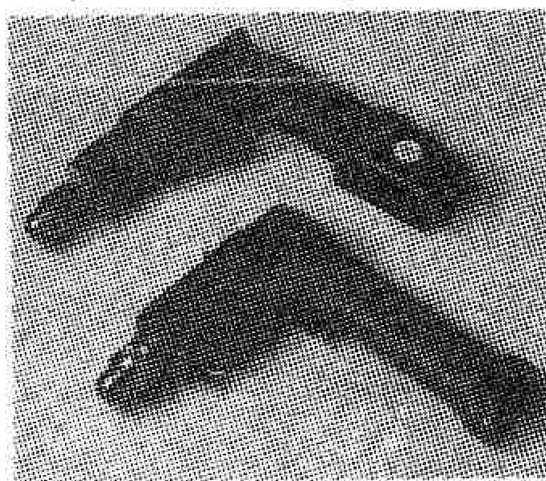
Найбільшу групу акумуляторних інструментів становлять гвинтоверти і дрилі. Це і маленькі — розміром з кишеньковий ліхтарик — гвинтоверти, що працюють на батарейках 2,4 В, і електродрилі ударної дії з живленням від 9,6-вольтного акумулятора, якими можна свердлити отвори навіть у сталі й камені. У цих дрилів доволі висока продуктивність: при повній зарядці акумулятора дриль може просвердлити 25 отворів діаметром 6 мм у камені або 300 отворів такого ж діаметра в дереві.

Продуктивність малих гвинтовертів така: одна зарядка дає змогу вкрутити в дерево (і викрутити) приблизно 70 шурупів розміром 3 x 30 мм.

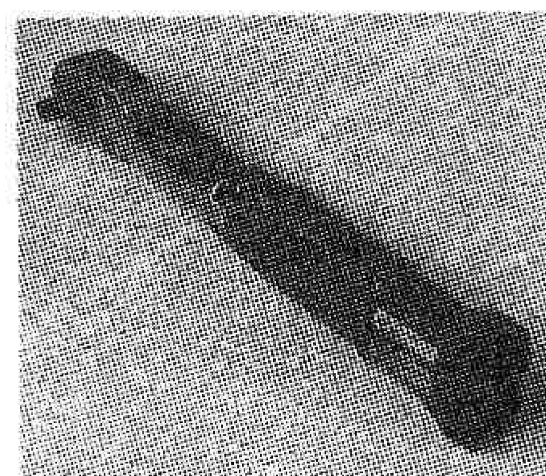
Зарядний пристрій до акумуляторного гвинтоверта можна кріпити до стіни гвинтами — інструмент завжди на очах, завжди під рукою.

Є електродрилі і гвинтоверти, обладнані потужними 7,2-вольтними акумуляторами. Необхідні зарядні пристрої для інструментів цього класу входять до списку обов'язкового приладдя.

Для робіт, що потребуть великих зусиль, призначені ручні двошвидкісні акумуляторні дрилі, котрі у кілька прийомів можна перетворити у гвинтоверти.

Найпотужніші акумуляторні інструменти: доволі важкі електродрилі ударної дії з 9,6-вольтними акумуляторами. Призначені для складних свердлувальних робіт.

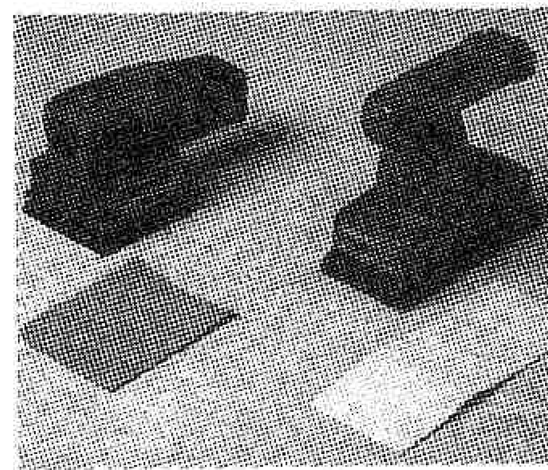

Акумуляторний гайковерт зі змінними голівками може відгвинчувати і загвинчувати гайки; без електропривода його використовують як звичайний ручний інструмент.

Шліфувальні машинки

Ремонтуючи кузов автомобіля або корпус вітрильного човна, не обійтися без шліфувальних робіт, а полегшити їх дає змогу застосування електроінструмента. Але якщо місце роботи розташоване далеко від джерела живлення, то мова може йти тільки про акумуляторний інструмент. І він є — це шліфувальна машинка "Суперфініш", яку варто включити до основного набору акумуляторних інструментів домашньої майстерні.

Когось, звичайно, може насторожити, що акумулятори цієї машинки регулярно мають потребу в підзарядці. Однак і за 20 хвилин, протягом яких інструмент працює при повній підзарядці, можна добре відшліфувати доволі велику ділянку поверхні.

Зачистити "заплатку" з шпаклівки на автомобільному кузові або корпусі човна, а також підготувати дерево до покриття лаком допоможе шліфувальна машинка "Суперфініш".

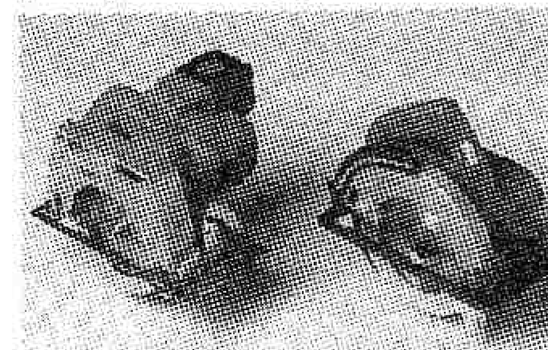
Резерв потужності

Тим, хто часто користується акумуляторними інструментами, корисно обзавестися діючим зарядним пристроєм, що заряджає акумуляторну батарею до повної потужності усього за одну годину. Можна також використовувати запасний акумулятор або взяти акумуляторну батарею від іншого інструмента тієї ж потужності.

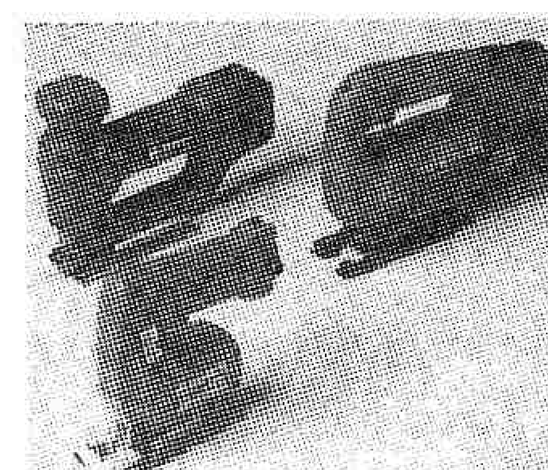
Як насадки до колодки шліфувальної машинки "Суперфініш" застосовують наждачний папір стандартних форматів 93 x 230 або 115 x 140 мм.

Пилки

Дискові пилки мають найпотужніші електродвигуни і відповідно акумулятори живлення — на 10,8 або 12 В. Ці пилки здатні розрізати матеріал на глибину до 50 мм або зробити розріз завдовжки до 50 м у м'якому матеріалі завтовшки 6 мм.

Дві моделі дискових пилок, оснащені акумуляторами на 10,8 або 12 В. Ці пилки можуть розрізати матеріал на глибину до 50 мм, а також здатні пиляти під нахилом до 45 градусів в обидва боки.

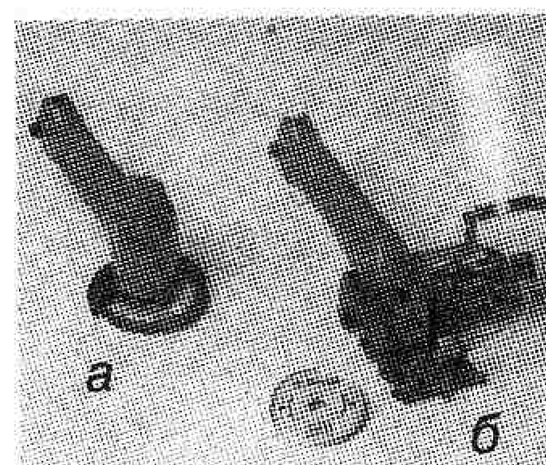

Електроножівки, оснащені акумуляторами, можуть знадобитися для ремонтних робіт у будинку.

Ножівки мають менш потужний електродвигун, ніж у дискової пилки. Але й акумулятора на 7,2 В цілком достатньо для виконання ножівкою різноманітних нескладних робіт поза будинком.

Акумуляторні ножівки і дискові пилки (як і кабельні) можуть працювати під кутом до 45 градусів в обидва боки. Ці інструменти оснащуються звичайними ножівковими полотнами і різальними дисками.

Різальні інструменти

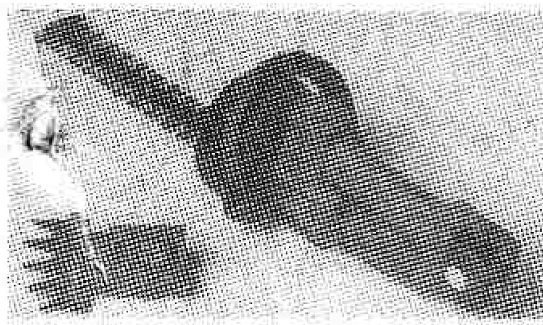

Ці пристрої допоможуть у ремонтних роботах у будинку або на дачі: кутова шліфувальна машинка (а) і склоріз з водяним охолодженням (б).

З електроножицями для підстригання чагарника ви швидко упорядкуєте живопліт біля свого літнього будиночка. Але користуватися таким інструментом треба з граничною обережністю: через недогляд можна розрізати кабель, а наслідки падіння проводу з оголеним кінцем у мокру траву непередбачувані. При роботі з акумуляторним інструментом ви застраховані від ураження струмом.

І для чагарника, і для газону

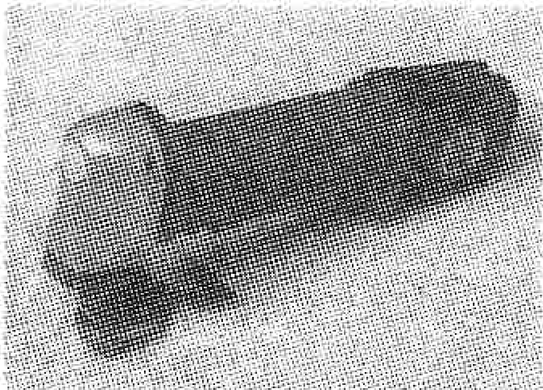
Інструмент, зображений на фотографії внизу, оснащений двома змінними насадками: одна призначена для підрізання чагарника, інша — для вирівнювання країв газону. Час дії при повній зарядці акумулятора — 20—30 хвилин (залежно від обсягу і темпу робіт).

У корпус електродвигуна можна вмонтувати як ножиці для підрізання чагарника (довжина ножа 33 см), так і невеликі ножиці для вирівнювання країв газону. Час дії акумулятора — від 20 до 30 хвилин.

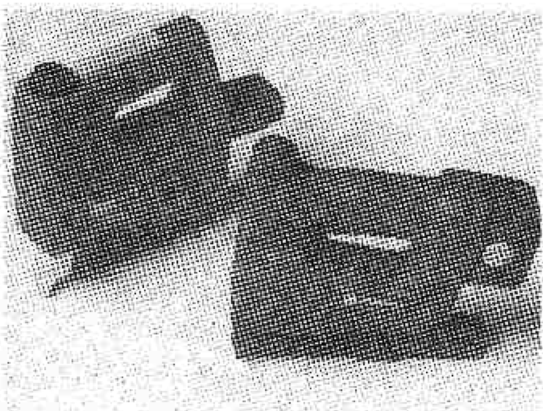
Інший незвичний інструмент — склоріз з водяним охолодженням, який легко ріже не лише звичайне скло або настінну керамічну плитку, а й багатошарове скло та товсті підлогові плитки. Вода, що надходить на різальний диск, оберігає його від перегрівання.

На відміну від акумуляторного склоріза кутова шліфувальна машинка і ножиці для різання листового металу діють за звичайним для цих інструментів принципом.

Ножиці для різання листового металу при повній зарядці акумулятора (на 9,6 В) розрізають до 155 м сталевого листа завтовшки 0,5 мм або до 40 м листа завтовшки 1,2 мм.

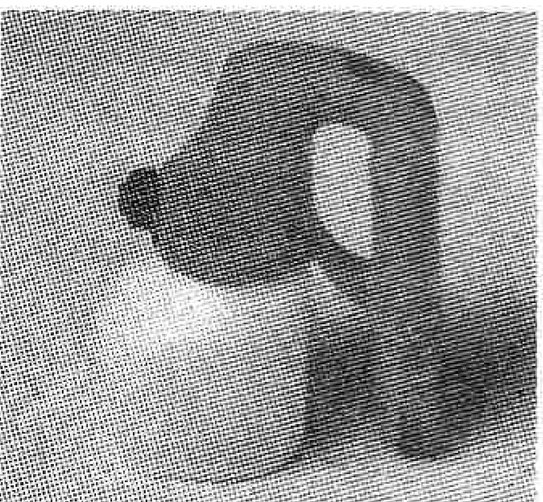
Корисні помічники

Під час роботи у важкодоступних місцях доцільно використовувати ці компактні акумуляторні інструменти, призначені для закріплення різного облицювального й ізоляційного матеріалу скобами і дротовими штифтами.

Акумуляторні інструменти виручають не тільки під час роботи поза будинком. І в самому будинку знайдуться місця, віддалені від джерела струму настільки, що довжини кабелю звичайного електроінструмента може не вистачити для підключення. Крім того, під час виконання деяких видів робіт кабель може стати перешкодою: наприклад, ремонт даху, коли треба закріпити ізоляційний матеріал між кроквами, або оформлення тіньових швів дерев'яної обшивки стін.

Якщо ви вирішили покрити ворота гаража свіжим шаром фарби і не хотіли б при цьому довго пектися на сонці або, навпаки, мерзнути на холодному осінньо-зимовому вітрі, то можете скоротити час роботи, використовуючи акумуляторний пістолет-розпилювач.

Ємкість, яка приєднана до пістолета-розпилювача, уміщує 0,8 л фарби: цієї кількості достатньо, щоб одним шаром покрити від 8 до 10 квадратних метрів поверхні.

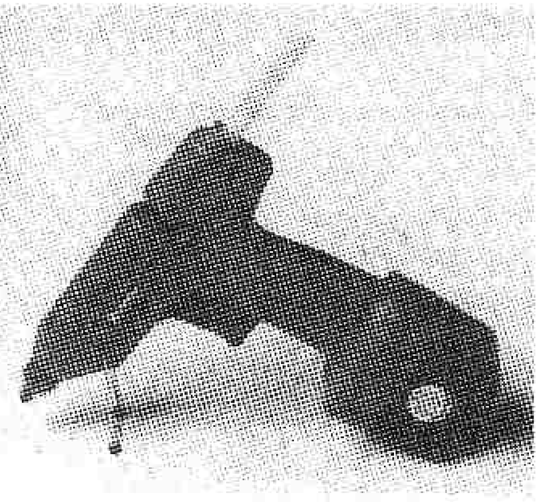
Добре склеєно

Той, хто хоча б один раз попрацював термоклейовим пістолетом, напевно, переконався у перевагах цього порівняно легкого акумуляторного інструмента, котрий, однак, має солідну потужність: її запасу в більшості випадків вистачає для виконання робіт у великих обсягах.

Термоклейовий пістолет оснащується акумулятором на 7,2 або 9,6 В, що дозволяє розплавляти клейові стрижні загальною довжиною до 560 або 750 мм.

З такою кількістю зв'язувального матеріалу ви можете працювати доволі довго, а перерви в роботі використовуйте для підзарядки акумулятора. Усього через годину він знову повністю заряджений.

До термоклейового пістолета можна підключити акумулятор як на 7,2, так і на 9,6 В. Обидва вони наділяють інструмент значною потужністю.

Термоклейовий пістолет

Перевага

Основна перевага акумуляторного інструмента полягає в його здатності і готовності працювати практично в будь-яких умовах, чого не можна сказати про електроінструмент із живленням від мережі. Використання останнього можливе тільки тоді, якщо поблизу від ділянки роботи є розетка або за наявності подовжувального кабелю.

Підготував **Г. Ткаченко**

Всеобуч споживача

Щоб сковорода вам служила довше

Нині не дуже просто вибрати ту сковороду, яка вам найкраще підходить. Чи виправдана різниця у цінах? Яка сковорода довше зберігатиме свої властивості у процесі використання?

Спробуємо дати відповідь.

Мабуть, сковорода з антипригарним покриттям максимально задовольнить ваші потреби.

Який матеріал ідеально підходить для сковороди?

Це алюміній: легкий, а відтак — практичніший, наділений теплопровідністю у 13 разів більшою за нержавіючу сталь, що гарантує рівномірне нагрівання у процесі користування.

За якими ознаками можна розпізнати внутрішні покриття нижчої якості?

Ці покриття вирізняються яскраво вираженою неоднорідністю, шорсткістю.

Велике значення має товщина сковороди. Надто тонке дно непридатне для використання на електричних та скло-керамічних плитах.

Чи існують досконаліші зовнішні покриття?

Так. Антипригарні або скло-емальовані покриття міцніші, їх дуже легко чистити. І, навпаки, треба уникати сковорід з лакованим покриттям: вони зовні спочатку дуже привабливі, але в експлуатації легко піддаються утворенню подряпин і плям.

Г. Ткаченко

ЧИТАЙТЕ З КОРИСТЮ!

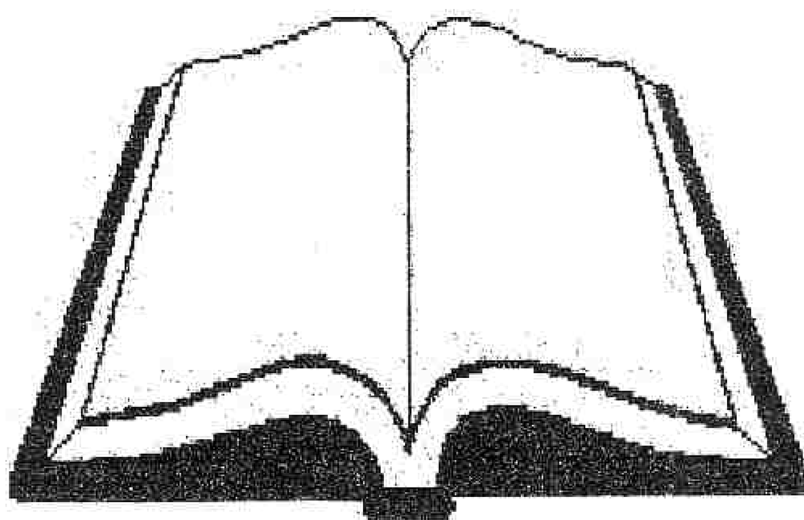
Чотири унікальні збірки видань тепер доступні кожному!

ДОРОГІ ЧИТАЧІ!

Фірма "Гарантійне агенство" пропонує до вашої уваги унікальний поштовий каталог.

Видання, названі у ньому, допоможуть вам вирішити величезну кількість повсякденних проблем і турбот, стати ще красивішими і сильнішими, поліпшити здоров'я та достаток, а це значить — зробити своє життя та життя близьких вам людей максимально наповненим, цікавим і комфортним.

Практичними знаннями, почерпнутими з нашого каталогу, вже користуються десятки тисяч читачів по всій країні. Його унікальний зміст опрацьовано на основі потреб більшості людей: всі технології, методики та рецепти неодноразово випробувані, прості, ефективні, не потребують серйозних витрат і доступні всім бажаючим.

Завдяки розширеному асортиментові при максимально низьких цінах наші видання набули широкої популярності, а пільговий варіант замовлення зробив унікальну бібліотеку доступною кожному.

Наше головне правило – робити все для того, щоб будь-яка людина, навіть та, яка мешкає у найбільш віддаленому куточку нашої країни, могла швидко і легко отримати потрібну їй інформацію. Хочеться також підкреслити, що названі ціни включають усі поштові витрати, пов'язані з пересилкою замовлених вами видань накладним платежем на вашу адресу, як би далеко ви не знаходилися.

ОПЛАТА ПРИ ОТРИМАННІ ЗАМОВЛЕННЯ НА ПОШТІ.

ПОГЛЯНЬТЕ НА АСОРТИМЕНТ ВИДАНЬ І ПОСПІШАЙТЕ ЗРОБИТИ ЗАМОВЛЕННЯ!

I. КРАСА І ЗДОРОВ'Я *(збірка видань)*

01. ***"Супертіло".*** Унікальний методичний посібник для всіх, хто прагне розвинути сильне, міцне та пружне тіло, – заняття без тренажерів і "хімії". Ваша сила – це впевненість у будь-якій ситуації! **Ціна – 2,50 грн.**

02. ***"Напої чемпіонів".*** Рецепти приготування протеїнових коктейлів для нарощування об'єму ваших м'язів. Чудове доповнення до посібника "Супертіло"! **Ціна – 1,50 грн.**

03. ***"Високий зріст – це гарно!"*** Унікальний практичний посібник з прискореного збільшення росту на 6–8 см у будь-якому віці. Являє собою комплекс простих і зрозумілих кожному вправ, дієт і рекомендацій, у результаті яких ви можете здійснити свою мрію — стати вищими! **Ціна – 2 грн.**

04. ***"Схуднути не проблема!"*** Дуже ефективна методика схуднення без голодної дієти і спеціальних вправ. Прощавайте зайві кілограми! **Ціна – 1,50 грн.**

05. ***Розпрощайтеся із животиком!*** Цей посібник допоможе вам "прибрати" живіт, що розтовстів. І просто, і без зусиль! **Ціна – 2 грн.**

06. ***"Хочете набрати вагу?"*** Унікальний посібник і збірник практичних рекомендацій для всіх, хто хоче позбутися худого, виснаженого вигляду і за короткий час набрати вагу. Ці ефективні рецепти і вправи допомогли вже сотням людей! **Ціна – 1, 50 грн.**

07. ***"Здорові зуби".*** Унікальна методика природного нарощування і лікування зубів без пломбування. Наведені рекомендації та рецепти простих засобів дозволять вам не думати про дантистів і завжди мати здорові зуби. Спробуйте й забудьте про зубний біль! **Ціна – 2 грн.**

08. ***"Чудове волосся!"*** Рецепти приготування простих і ефективних засобів, що допоможуть запобігти випаданню волосся, зміцнити його корені, позбавлять від лупи і свербіжу. Нічим не гірше фірмових шампунів! ***Ціна – 1,50 грн.***

09. ***"Ідеальний бюст!"*** Цей унікальний збірник нескладних вправ став справжнім відкриттям для багатьох дівчат і жінок. Ви дізнаєтеся про те, як зберегти груди гарними, пружними, а найголовніше – як всього за кілька місяців збільшити об'єм бюста на 4–6 см! **Ціна – 2,50 грн.**

10. ***"Осина талія".*** Комплекс неймовірно ефективних вправ для підвищення тонусу м'язів живота і стегон, для бокових і косих м'язів і, звичайно, для зменшення об'єму талії. Ваші стегна стануть пружними, талія – вузькою, а живіт зовсім пласким. **Ціна – 2 грн.**

11. ***"Ви надзвичайно чарівні!"*** Комплексна методика і рецепти мазей для безслідного і безболісного усунення волосся з тіла. Чудовий спосіб зробити свою шкіру ідеально гладенькою! **Ціна – 2 грн.**

12. ***"Струнка і гарна!"*** Довгі ноги та округлі сідниці – символ привабливості сучасної жінки! Ці вправи допоможуть вам досягти бажаного результату! **Ціна – 1,50 грн.**

13. ***"Як бути завжди коханою".*** Практичні поради, як подобатися всім, як зберегти свою молодість і красу у будь-якому віці. Вічні секрети спокуси! **Ціна – 2 грн.**

14. ***"Рецепти краси".*** Збірник простих рецептів виготовлення лаку, гелю, бальзаму, шампунів та фарб для волосся, кремів для обличчя, від веснянок та вугрів, висипів. Чудова заміна імпортної косметики! **Ціна – 1,50 грн.**

15. ***"Алкоголізм – лихо".*** Прості методи лікування алкоголізму засобами народної медицини. Рецепти зняття похмілля, виведення із запою, настої для приведення до нормального стану людини, п'яної як хлющ; як пити і не п'яніти. **Ціна – 2 грн.**

16. ***"Паління – це шкідливо".*** Рецепт простої та надійної методики для тих, хто вирішив покінчити з палінням раз і назавжди. Найоптимальніший варіант! **Ціна – 2 грн.**

II. ПІЗНАЙ СЕБЕ (збірка видань)

01. ***"Суперпам'ять".*** Це найефективніша методика розвитку пам'яті. Вона підвищить ваш інтелект, розвине природні здібності, поліпшить усі види пам'яті. Ви зможете швидко запам'ятовувати інформацію будь-яких обсягів, обходитися без записної книжки, легко вивчити іноземну мову. **Ціна – 2 ,50 грн.**

02. ***"Поліглот".*** Хочете володіти іноземною мовою так само легко, як і рідною? Найновіша методика вивчення допоможе вам у цьому. Вона розрахована на будь-яку мову, можна навіть вивчати кілька мов одночасно! **Ціна – 2,50 грн.**

03. ***"Швидке читання".*** За допомогою цієї методики ви у кілька разів збільшите швидкість читання газет і журналів, літератури зі спеціальності та ділової інформації, художньої літератури і при цьому будете запам'ятовувати до 90% швидко прочитаного тексту. **Ціна – 2,50 грн.**

04. ***"Для ваших очей".*** Оригінальна й ефективна методика виправлення дефектів зору, складена лікарями Бейтсом та Утєхіним. Ви зможете протягом короткого часу самостійно назавжди позбутися окулярів! **Ціна – 2,50 грн.**

05. ***"Надзвичайні секрети".*** Кожна людина за своєю природою – екстрасенс. Треба тільки створити умови для виявлення цих можливостей і вони проявляться! Як розвинути в собі екстрасенсорні можливості, як отримувати енергію з космосу, діагностика захворювань і лікування по фотографії, безконтактний масаж – усе це і багато іншого ви знайдете у запропонованому виданні. **Ціна – 2 грн.**

06. ***"Гармонія розуму".*** Цей практичний посібник допоможе вам розвинути телепатичні здібності, розповість про вправи для їх тренування, що таке психічний та енергетичний напад і як від них захиститися, як навчитися ясновидінню. **Ціна – 1, 50 грн.**

07. ***"Сила духу".*** Як розвинути сміливість і впевненість у собі – такі необхідні риси характеру. **Ціна – 1,50 грн.**

08. ***"Народна мудрість".*** Як захистити себе та близьких від "лихого ока", як лікувати переляк та хвороби, що виникли внаслідок дії "лихого ока", зурочення. **Ціна – 1 грн.**

09. ***"Секс-магія".*** Мистецтво чарівності та спокуси – чудова можливість причарувати кого завгодно! Без жодних зусиль ви досягнете того, що недоступне іншим. **Ціна – 2 грн.**

10. ***"Надзвичайне – поруч".*** Розшифрований ключ і таблиці великого Нострадамуса для пізнання своєї долі. Перед вами відкриються сторінки сучасного й майбутнього, приховані бажання друзів та злі наміри ворогів. Таємниці кохання розкриються перед вами. Дізнавшись про свою долю, можна спробувати запобігти неприємностям, що вам загрожують, або порадіти приємним подіям, які вас очікують у майбутньому. Кінець сумнівам! **Ціна – 2,50 грн.**

11. ***"Фараон".*** Рецепт еліксиру для посилення статевої функції організму. Відчуйте його благотворний вплив на ваш організм. Напій справді чудодійний! **Ціна – 1,50 грн.**

12. ***"Чоловіча сила".*** Випробуваний метод відновлення потенції зі збільшенням тривалості статевого акту до бажаної межі. І ви знову у чудовій формі! **Ціна – 2 грн.**

13. ***"Спокійний сон".*** Вправи, що реально допомагають позбутися хропіння. Результат стане відчутним вже через два тижні! **Ціна – 1,50 грн.**

14. ***"Самолікування".*** Збірник рецептів лікування бронхіту, бронхіальної астми, остеохондрозу, енурезу, екземи, варикозного розширення вен, гастриту, геморою, діатезу, зубного болю та інших хвороб та захворювань. Укладений на основі досвіду народної медицини та тибетських довгожителів. **Ціна – 1,50 грн.**

15. ***"Це унікально".*** Рецептура приготування простого народного засобу, який вилікує багато ваших хвороб, зніме втому, нормалізує сон, посилить статеву функцію організму, дасть гарний настрій і бадьорість. Дуже корисно та ефективно! **Ціна – 2 грн.**

III. НОВІ МОЖЛИВОСТІ (збірка видань)

01. ***"Суперурожай".*** Унікальний методичний посібник для дачників і садівників, який допоможе отримувати 3 тонни помідорів із сотки, 1,5 тонни картоплі із сотки, високий урожай огірків (до 120 штук з 1 кв. метра), потрійний урожай малини. Укладений та перевірений на практиці досвідченими садівниками та городниками-селекціонерами. Абсолютно реально на будь-якому городі. **Ціна – 2,50 грн.**

02. ***"Все про картоплю".*** Збірник рекомендацій щодо підвищення врожаю картоплі та отримання його на 1,5 місяця раніше звичайного строку, як виростити мішок картоплі на 1 кв. м, як отримати врожай вже у травні, як виростити сорт картоплі, який не їсть колорадський жук, рецепт надзвичайно сильного екологічно чистого засобу – колорадський жук знищить сам себе! **Ціна – 2,50 грн.**

03. ***"Електроніка на рибалці".*** Опис та схема збирання дуже простої та ефективної звукової приманки для риби. Вона збирає багато риби у місці ловлі, не маючи нічого спільного з варварськими методами "забою" риби та водних організмів. Електронні комплектуючі для її збирання дешеві та доступні. Без улову не підете! **Ціна – 2 грн.**

04. ***"Удачливий риболов".*** Десятки рецептів ефективних прикормів і принад для будь-якого виду риби, хижої, "мирної", верховодної, глибоководної! Укладені відомими риболовами-спортсменами та перевірені багаторічною практикою риболовлі. Буде клювати постійно й захоплююча рибалка Вам забезпечена! **Ціна – 2,50 грн.**

***ЗАМОВЛЕННЯ** відправляйте у конверті за адресою:* **м. Дніпропетровськ, 49000, а/с 107**

На правах реклами

05. ***"Сіті робіть самі!"***. Креслення та опис виготовлення ручної машини для плетіння сіток будь-якого розміру та способи їх плетіння. Без проблем сплетете рибник, підсаку, малявочницю та сітки великого розміру. **Ціна – 2,50 грн.**

06. ***"Тонування"***. Технологія тонування автомобільного скла, світлофільтрів та скла для окулярів. Будь-який тон: світло-коричневий, жовтий, молочно-білий, зелений, смарагдовий, рубіновий та ін. **Ціна – 1,50 грн.**

07. ***"Безкоштовний бензин робіть самі!"*** Детальний посібник для самостійного збирання простого міні-апарата для виготовлення у домашніх умовах 100% замінника бензину будь-якої марки (А-76, АИ-93 та ін.) з води та побутового газу. Матеріали для збирання доступні всім, а паливо, яке ви отримаєте, до того ж підвищить ресурс двигуна в 1,5 – 2 рази. Надаються рекомендації конструктора установки. Поради і досвід практиків-аматорів, їх варіанти. Надзвичайна економія коштів для кожного власника автомобіля! **Ціна – 2,50 грн.**

08. ***"Замість бензину кухонний газ!"*** Керівництво з виготовлення польового комплекту газобалонної апаратури для будь-якого автомобіля з доступних комплектуючих, поради щодо переведення машини з бензину на звичайний природний газ, а також креслення та описи збирання унікальної міні-установки для заправлення переобладнаного автомобіля природним газом від квартирної газової мережі. Матеріальні витрати невеликі, а користь від установки максимальна! **Ціна – 2 грн.**

09. ***"Економія"***. Народні способи економії автомобільного пального на 20–30 % при експлуатації автомобілів та мотоциклів. **Ціна – 1,50 грн.**

10. ***"Маленькі хитрощі, необхідні в дорозі"***. Як запустити двигун у сильний мороз, пристосування для швидкого розбортування коліс, як самостійно витягти автомобіль, що застряг, та інші поради. **Ціна – 1,50 грн.**

11. ***"Якщо ви випили за кермом"***. Поради досвідченого водія тим, хто трішки випив, але з якихось причин змушений сісти за кермо, як не потрапити в аварію, як приховати від інспектора свій стан, як з ним розмовляти та інші корисні поради. **Ціна – 1,50 грн.**

12. ***"Хутро, шкурки та шапки"***. Детальний посібник і рекомендації досвідчених сибірських кушнірів щодо вичинки та фарбування шкурок та інші корисні поради. **Ціна – 1,50 грн.**

13. ***"Колекціонер"***. Ви хочете продати монети СРСР, але не знаєте їхньої реальної вартості? Каталог, у якому наведені ціни на монети СРСР та Росії з 1700 по 1992 р. **Ціна – 1 грн.**

14. ***"Телеантена власними руками!"*** Практичний посібник зі збирання унікального антенного пристрою, за допомогою якого будь-який телевізор прийматиме багато нових цікавих комерційних та інших телеканалів не тільки України, Росії та СНД, а й далекого зарубіжжя! Конструкцію може зібрати навіть радіоаматор-початківець з широко поширених деталей. **Ціна – 2,50 грн.**

15. ***"Антенний підсилювач"***. Опис і схема збирання простого антенного підсилювача, який забезпечить відмінну якість зображення у зоні непевного приймання і дасть змогу нормально приймати навіть віддалені телесигнали. Незамінний пристрій для справжніх телеглядачів. **Ціна – 2,50 грн.**

IV. ЗНАДОБИТЬСЯ УСІМ (збірка видань)

01. ***"Цегла – майже безкоштовно!"*** Посібник з виготовлення червоної термостійкої цегли з практично безплатних, доступних усім матеріалів. За якістю та зовнішнім виглядом майже нічим не відрізняється від промислової! **Ціна – 1,50 грн.**

02. ***"Будівельні блоки"***. Проста технологія виготовлення будівельних блоків підвищеної міцності і без цементу! Можливі будь-які розміри, форми, кольори. **Ціна – 1,50 грн.**

03. ***"Міцно і практично"***. Посібник зі збирання власноручно простого механічного пристрою для плетіння сітки-рабиці – універсального матеріалу, з якого можна зробити і огорожу для захисту городу або пасіки, і клітку для кролів або курчат, а також арматуру для блочних конструкцій. **Ціна – 1,50 грн.**

04. ***"Електроди для зварювання"***. Прості рецепти виготовлення електродів із найбільш доступних матеріалів, а також рецепт відомого серед умільців "термітного олівця", котрий може замінити електрозварювання. **Ціна – 1,50 грн.**

05. ***"Помічник майстра"***. Детальна інструкція і схема збирання зварювального апарата, який можна зібрати лише за пару днів. Він зварює метал товщиною до 20 мм і при цьому працює від мережі 220 В. Напевно стане у пригоді в гаражі при ремонті автомобіля, на дачі, у побуті. **Ціна – 2 грн.**

06. ***"Ремонт сантехніки"***. Детальний опис технології відновлення емальованого покриття на ваннах, раковинах, посуді в домашніх умовах. **Ціна – 1,50 грн.**

07. ***"Чудодійна рідина!"*** Збірка рецептів простих засобів для видалення з паперу будь-якого типу різних печаток, штампів, записів і т. і. Необхідні хімікати продаються у кожній аптеці! **Ціна – 1,50 грн.**

08. ***"Печатки і штампи"***. Способи виготовлення в домашніх умовах печаток, штампів, штемпелів та екслібрисів будь-якої складності. Найбільш доступна технологія. **Ціна – 1 грн.**

09. ***"Міні-ксерокс зі збільшувача"***. Посібник з переробки звичайного фотозбільшувача на домашній міні-ксерокс, здатний щоденно виготовляти потрібну кількість копій. **Ціна – 1 грн.**

10. ***"Вічна лампочка"***. Простий секрет перетворення звичайної лампочки, після якого вона стане "вічною" і ніколи не перегорить. **Ціна – 1 грн.**

11. ***"Ворог іржі"***. Рецептура спеціальної мазі для 100%-го видалення іржі та захисту від неї кузова, днища, інших частин автомобіля та будь-яких металевих виробів (замки, петлі і т.і.). Тепер вам забезпечено надійний захист від корозії! **Ціна – 1,50 грн.**

12. ***"Кінескоп"***. Простий спосіб відновлення телевізійного кінескопа, який "сів". **Ціна – 1 грн.**

13. ***"Захисник"***. Опис і схема виготовлення потужного кишенькового електрошокера – максимально ефективного приладу для самозахисту. "Захисник" паралізує нападника струмом та засліплює його яскравим спалахом. Вечірні прогулянки стануть спокійнішими! **Ціна – 1,50 грн.**

14. ***"Шпигун"***. Проста схема "жучка" для прослуховування приміщень і автомобілів у радіусі 100 м по побутовому ультракороткохвильовому приймачу. **Ціна – 2 грн.**

15. ***"Сторож"***. Посібник з виготовлення універсального радіоохоронного пристрою для автомобіля, гаража, квартири і т.і. Простий у збиранні, але нічим не поступається дорогим імпортним конструкціям! **Ціна – 1,50 грн.**

16. ***"Кулінарні рецепти"***. Як приготувати в домашніх умовах маргарин вищого ґатунку, оцет, штучний мед, мармелад, цукерки, дріжджі, кетчуп, шампанське, "чорну ікру", морозиво, хрустку картоплю та інші продукти. **Ціна – 1,50 грн.**

17. ***"Спирт і пиво!"*** Збірка рецептів простого виготовлення у домашніх умовах питного спирту без цукру з доступних компонентів і продуктів, а також секрети виготовлення надзвичайно смачного домашнього пива 10 сортів на будь-який смак. Завжди буде що поставити на стіл і чим приємно здивувати гостей! **Ціна – 2,50 грн.**

18. ***"Позбавтеся шкідників!"*** Збірка рецептів виготовлення надзвичайно ефективних сумішей для боротьби з набридливими комахами: тарганами, мухами, клопами, блохами, вошами, а також рецепти засобів проти мишей та пацюків. **Ціна – 1,50 грн.**

19. ***"Візьміться за справу!"*** У цьому посібнику пропонується понад 30 способів, як чесно і легально заробити гроші вдома. Всі способи не потребують вкладення значних коштів, високої кваліфікації, а прибутковість залежить від вашого бажання працювати та заробляти. **Ціна – 2,50 грн.**

СПЕЦІАЛЬНА ПРОПОЗИЦІЯ

Віднедавна ми маємо можливість запропонувати вам пільговий варіант замовлення, який істотно заощадить ваші кошти. Тепер ви можете придбати у фірми "Гарантійне агентство" повний комплект із чотирьох збірок, який включає 65 видань, у чотири рази дешевше їх загальної вартості – за 30 грн. Погодьтеся, на сьогодні це не дуже велика сума за універсальні видання, які будуть корисними у кожному домі і не раз нададуть вам і вашим близьким таку потрібну й жадану допомогу у різних життєвих ситуаціях. Вирішуйте!

ЯК ОФОРМИТИ ЗАМОВЛЕННЯ

- Акуратно й розбірливо заповніть БЛАНК ЗАМОВЛЕННЯ. Відмітьте вибрану збірку видань "галочкою". Якщо одного БЛАНКА ЗАМОВЛЕННЯ не вистачає, замовленння можна оформити на простому листку паперу. Мінімальне замовлення, 1 збірка видань удвічі дешевше від їх загальної вартості. (Усі чотири збірки видаються російською мовою).
- ***Покладіть заповнений БЛАНК ЗАМОВЛЕННЯ у конверт і відправте на адресу:***

м. Дніпропетровськ, 49000, а/с 107
"Гарантійне агентство".

- Після отримання вашої заявки ваше замовлення буде сформоване, запаковане і відправлене на вашу адресу накладним платежем. Своє замовлення ви оплатите при отриманні на пошті.

Дякуємо за увагу і чекаємо на Ваше замовлення!

Д.

Я ЗАМОВЛЯЮ:
ЗБІРКУ ВИДАНЬ

I. Краса і здоров'я – комплект із 16 видань всього за 15 грн.

II. Пізнай себе – комплект із 15 видань всього за 15 грн.

III. Нові можливості – комплект із 15 видань всього за 15 грн.

IV. Знадобиться усім – комплект із 19 видань всього за 15 грн.

БЛАНК

СПЕЦІАЛЬНА ПРОПОЗИЦІЯ!

Повний комплект із чотирьох збірок, який включає 65 видань

У ЧОТИРИ РАЗИ ДЕШЕВШЕ від загальної вартості – за 30 гривень

ЗАМОВЛЕННЯ

Моя адреса: ________________________________
(поштовий індекс, адреса)

____
(прізвище, ініціали)

Оплата замовлення при отриманні ***м. Дніпропетровськ, 49000, а/с 107 "Гарантійне агентство"***

Пропоную ...

...молодняк в'єтнамських свиней.

Володимир,
Чернігівська обл.,
тел. 8 (097) 947-92-06, 8 (097) 870-98-41

...іриси, лілійники, гіацинти, тюльпани, нарциси. Конверт — каталог.

З.К. Глуменко,
вул. Щорса, 20, с. Кожанка, Фастівський р-н,
Київська обл., 08550

...в'єтнамські свині.

м. Київ, тел. 8 (067) 90-89-126

...міні-пігі і в'єтнамські свинки.

вул. Ватутіна, 41, с. Неграші,
Києво-Святошинський р-н, Київська обл.,
тел. 8 (044) 469-98-57, 8 (050) 442-98-57

...шиншили дорослі і молодняк.

А/с 3, смт Голованівськ, Кіровоградська обл., 26500,
тел. 8 (050) 98-205-90

...в'єтнамські свині.

Полтавська обл.,
тел. 8 (05364) 9-32-41, 8 (066) 30-13-854

...виготовлення теплиць, зимові сади, тепличний дріт для обігріву ґрунту.

Тел. 8 (096) 778-45-25, 8 (050) 133-94-02

...лілії, гладіолуси, тюльпани, нарциси, клематиси — сучасні сорти для зрізу та квітників. Низькі ціни, безкоштовні інструкції, консультації, каталог у вашому конверті.

Галина Миколаївна Дейцева,
п/с 33, м. Кременчук-8, Полтавська обл., 39608,
тел. 8 (05366) 68-951

...приймаю замовлення на саджанці, живці комплексностійких сортів винограду. Конверт — каталог.

Е.М. Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120,
тел. 8 (0612) 67-49-53, моб. 8 (066) 772-58-89

...30 сортів гіацинтів, крокуси, нарциси, іриси, лілійники. Конверт — каталог.

В.В. Литвин,
вул. Щорса, 7/9, кв. 53, м. Київ, 03150

...інкубаційні яйця, добові курчата, молодняк порід: кохінхін чорний, голубий, брама куріпчаста, золотиста, світла, темна; орпінгтон різних окрасів, юрловські голосисті, орловські ситцеві; цесарки, павичі. Племінний молодняк чистопородних в'єтнамських свиней, а також дорослі свиноматки.

С.М. Гезун,
вул. Шевченка, 162-а, с. Родниківка,
Уманський р-н, Черкаська обл., 20300,
тел. 8 (050) 383-82-88

...молокожиромір, металошукач.

Тел. 8 (097) 570-60-17

...тюльпани (50), початківцям передбачені знижки, замовляйте спецкаталог. Чесність гарантую. Підписаний конверт — каталог.

Г.М. Караваєв,
вул. Батюка, 62-80, м. Слов'янськ,
Донецька обл., 84116

...особлива конструкція теплиці нового покоління — сонячного вегетарію забезпечує збільшення доступу сонячних променів у 4—6 разів! Не потребує значних витрат на досвічування та опалення (навіть при температурі -10°С). Врожайність збільшується в 3—10 разів (наприклад, огірки та помідори — 43—44 кг/м^2). Докладніша інформація — в каталозі (висилається поштою, безкоштовно). Для відповіді вкладіть заадресований конверт.

П/с "Техноком-ДСГ", вул. Незалежності, 54,
смт Ст. Вижівка, Волинська обл., 44400

...цибулини тюльпанів на вигонку.

Тел. 8 (04343) 26-2-21

...допомога в організації високоприбуткової ферми акселеративного кролівництва. Інформаційна підтримка. Програма співпраці. Від вас — конверт із зворотною адресою.

І.С. Царенко,
а/с 4411, м. Дніпропетровськ, 49087

...в'єтнамські міні-свині. Поросні свиноматки.

Світлана,
с. Софіївська Борщагівка, К.-Святошинський р-н,
Київська обл., 08131,
тел. 8 (050) 381-85-72, 8 (050) 381-85-75

...в'єтнамські свині, свиноматки.

М.Ф. Підлубний,
вул. Заводська, 26/2, с. Ситківці,
Немирівський р-н, Вінницька обл., 22865,
тел. 8 (04331) 6-21-18, 095-717-17-71

...найкращі сорти суниці: Ольвія, Факел, Гігант Джорней, Королева Єлизавета, Перемога та інші, малини, аґрусу, смородини. Опт, роздріб, поштою.

Юлія Володимирівна Коміренко,
вул. Леніна, 399, с. Мошни,
Черкаський р-н, Черкаська обл., 19615,
тел. 8 (0472) 30-29-28

...для всіх кліматичних регіонів! Саджанці троянд, вирощені в середній смузі України у відкритому ґрунті. Саджанці шипшини для зимового і літнього щеплення троянд. Реалізація поштою і на місці. Конверт з марками на 85 коп. — кольоровий каталог.

А/с 238, м. Красноармійськ, 85307,
тел. 8 (06634) 5-69-72, 8 (050) 212-21-04

...Срібло проти грипу. Грип звичайний — справа непроста. А тут ще і пташиний. Пропоную: креслення, схеми, опис приладів, установок для одержання магнітної, живої, мертвої, срібної (святої) води, іонізованого повітря для лікування простудних захворювань (грип, нежить, ангіна і т.д.). Дізнаєтесь про їхні чудові лікувальні властивості та інше. Брошуру — "Цілюща сила срібла".
Прилади стануть у пригоді кожному із нас, бо ніхто не хоче зустрітися з підступним грипом.

В.М. Вітковський,
м. Ківерці, вул. Шевченка, 8,
Волинська область, 45200

...три способи порад, як ви самі можете вилікувати алкоголіка потаємно у себе вдома, інсульт, параліч, епілепсію дітей і дорослих. Саджанці великоплідних сортів винограду, аґрусу, смородини і полуниць. Конверт — відповідь.

Ярослав Антонович Конет,
с. Поділля, Заліщицький р-н,
Тернопільська обл., 48613

...гуси холмогорські, дорослі кури: брами, орпінгтони, юрловські голосисті.

Тел. 8 (097) 833-05-05

...поросят в'єтнамської вислочеревої породи (чорні, білі) різного віку.

м. Краснодон,
тел. 8 (06435) 2-24-58, 8 (050) 626-92-07

...кролівникам: комп'ютерні диски DVD, CD, відеокасети, креслення міні-ферм, технологію вирощування кроликів-акселератів. (Виготовлення ферм).

В.Г. Сорокін,
пр. Хіміків, 36-27, м. Сєвєродонецьк, 93401,
тел. 8 (06452) 6-21-57, 8 (050) 218-05-86

...травоїдні корейські поросята.

В.С. Катрич,
3 пров. Червонопрапорної, 11, м. Ромни,
Сумська обл., 42005, тел. 8 (05448) 5-83-68

...саджанці самшиту дворічні.

Тел. 8 (066) 488-15-72

...тюльпани, лілії, хризантеми, недорого.

Людмила Петрівна Сапоненко,
вул. Стешенка, 23/109, м. Запоріжжя, 59118,
тел. 8 (066) 973-97-94

...багаторічники квітів 25 назв. Гравілат, маргаритки, фізостегія, піретрум на осінь 2006 р.

Ярослава Тиркус,
вул. Бакінська, 25/1, м. Львів, 79022

...недорого цибулини тюльпанів. Дітки. Вигонка. Конверт — каталог.

Сергій Лукич Васильєв,
с. Лозанівка, Приморський р-н,
Запорізька обл., 72151

...велику надранню ромашку, нові голландські сорти лілій, цибулини та дітки гладіолусів.

О.В. Притиковський,
вул. Проектна, 14, м. Чернігів, 14034

...щорічно оновлювана колекція найкращих великоплідних сортів суниць (понад 100), аґрусу (23), малини (30), смородини (55). Опт, роздріб, поштою.

Володимир Федорович Нікіпєлов,
вул. Шевченка, 76, с. Тубільці,
Черкаський р-н, Черкаська обл., 19611,
тел. 8 (050) 962-04-18, 8 (050) 183-03-47

...шиншили племінні.

Тел. 8 (050) 273-70-31

...в'єтнамські поросята.

м. Кривий Ріг, 8 (066) 333-15-60

...ромашка надрання біла великоквіткова, фігостегія віргінська біла, рожева...

Т.І. Коваленко,
вул. Конотопська, 55, м. Ромни, 42005

...маточники хризантем: дрібноквіткової і великоквіткової городньої (мультифлора); великоквіткової горщикової, корейської, що зимує у відкритому ґрунті. Конверт — каталог. Новинки.

Л.В. Петрусенко-Касьянова,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби, Волинська обл., 45070

...найвеликоплднішу малину: Краса Росії, Ізобільна; ремонтантну: Недосяжна, Геракл та інші. Смородину чорну і золотисту, порічки. Суниці: Цариця, Ольвія та інші.

М.М. Макаренко,
с. Любомирка, Олександрівський р-н,
Кіровоградська обл., 27316,
моб. 8 (097) 336-15-42

...цибулини тюльпанів, гіацинтів, крокусів для озеленення і підготовлені на вигонку. Гарантована якість. Конверт — каталог.

Л.В. Петрусенко-Касьянова,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби, Волинська обл., 45070

...найкращі, найсучасніші сорти для озеленення, зрізу та вигонки тюльпанів, нарцисів, гіацинтів, крокусів, дрібноцибулинних — цибулини та дітки, лілії різних груп — цибулини (від 1,60 грн.) і дітки. Маточники хризантем. Гуртові знижки.

Петро Володимирович Маклюк,
II пр. Калініна, 3, м. Городня,
Чернігівська обл., 15100, тел. 8 (04645) 2-40-78

...в'єтнамські міні-свині, кнура, свиноматку, молодняк.

І.О. Кабан,
вул. Піонерська, 96, м. Ніжин, Чернігівська обл.,
тел. 8 (04631) 7-15-21, 8 (096) 334-37-06

...угорських породистих поросят — мангалів та окістно-беконних велетнів, павичів, фазанів, 10 порід курей, індійського бігуна, каралінки, мандаринки.

Тел. 8 (04849) 3-65-25, 8 (097) 271-91-12,
8 (097) 499-05-48

...корейські вислочереві поросята.

м. Одеса, тел. 8 (0482) 750-97-49

...корейські травоїдні поросята.

Вінницька обл., тел. 8 (04344) 41-2-34

...молодняк в'єтнамських свиней.

Черкаська обл.,
тел. 8 (04733) 94-2-92, моб. 8 (096) 811-17-70

...конструкції міні-тракторів (15 грн.), саморобної міні-молотарки покосів зернових (5) і безкоштовно каталог корисних порад.

А/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500

...ферментні препарати на основі ферментації патоки цукрового буряка. Агрозин — біостимулятор росту для обробки ґрунту під помідори, огірки, перець, капусту, квіти та ін. Оксизин — для обробки компостних ям, переробки органічних решток гною, мульчі. Одержання післяплатою.

ООО "Укррос-зерно",
вул. Березнева, 10, м. Київ, Україна, 02160,
тел. 8 (044) 537-43-15, 574-07-85, 574-03-43,
e-mail:net@ukszerno.kiev.ua

...корейські поросята.

Олег Петрович,
тел. 8 (067) 176-72-70

...корейські поросята.

м. Черкаси, тел. (0472) 30-36-41

...поросята в'єтнамської породи

Антоніна Борисівна Кулик,
с. Юшки, Кагарлицький р-н, Київська обл.,
тел. 8 (066) 750-38-86, 8 (066) 760-19-49

...саджанці чайногібридних і плетистих троянд світової селекції. Висилаю каталог та умови у заадресованому вами конверті.

Віталій Миколайович Каньовський,
вул. Трояндова,29, с. Кугаївці, Чемеровецький р-н,
Хмельницька обл., 31632,
тел. 8 (03859) 9-86-19, 8 (066) 70-65-198

...в'єтнамські свині.

Тел. 8 (097) 693-00-37

...брама, кохінхіни всіх кольорів, червоні індокачки. Яйця, курчата, молодняк.

А.С. Гончар,
с. Кардашинка, Голопристанський р-н, Херсонська обл.,
75611,
тел. 8 (050) 108-47-80, 8 (050) 969-30-69

...молодняк міні-свиней.

с. Новосілки, Вишгородський р-н,
Київська обл., тел. 8 (050) 765-55-98

...в'єтнамські міні-свинки.

Дніпропетровська обл., тел. 8 (066) 552-23-98

ЦЕНТР ПОСЛУГ "ДІМ, САД, ГОРОД" ПРОПОНУЄ ПІСЛЯПЛАТОЮ:

Насіння квітів та овочів (Італія, Франція, Голландія)

НАСІННЯ кімнатних квітів
Абутілон (кімнатний клен), суміш, 0,25 г — 6 грн.; банан оксамитовий (3 шт.) — 6 грн.; банан кімнатний (4 г) — 8 грн.; глоксинія великоквіткова, суміш (24 шт.) — 6 грн.; жакаранда мімозолиста (0,8 г) — 6 грн.; очерет пониклий "Клаб Раш" (10 шт.) — 6 грн.; пасльон кімнатний "Червоний гігант" (0,1 г) — 6 грн.; фізостегія віргінська, рожева (0,1 г) — 6 грн.; циперус (0,01 г) — 6 грн.; цикламен перський великоквітковий (0,05 г) — 7 грн.; стреліція королівська "Райський птах" (3 шт.) — 9 грн.; гербера Джемсона (0,2 г) — 9 грн.; аспарагус Шпренгера (0,5 г) — 6 грн.; кальцеолярія гібридна F_2, суміш (40 шт.) — 6 грн.; перець декоративний "Алладін"— (0,1 г) — 6 грн.; бегонія махрова коралова (45 шт.) — 7 грн.; пасифлора (12 видів) від 6 до 10 грн.; кактуси, суміш — 6 грн.; колеус — 6 грн.; цинерарія "Сенеціо" F_1 (0,01 г) — 6 грн.; пеларгонія (червона, біла, рожева, суміш) — 6 грн.

Набори насіння квітів та овочів (Україна):
багаторічників із колекції ботсаду (20 найменувань) – 20 грн.; айстр на зріз (10 сортів) – 8 грн.; голчастих айстр (10 сортів) – 8 грн.; півонієподібних та трубчастих айстр для зрізу (10 сортів) – 8 грн.;

Набір насіння квітів для дітей (швидко та добре проростає) – 7 грн.
"Альпійська гірка" – 8 грн.; сухоцвітів та декоративних трав – 15 грн.; декоративних трав – 12 грн.; дворічників та багаторічників (10 найменувань) – 8 грн.; квітів для балконів (10 шт.) – 8 грн.; квітів для рабаток (низькорослі та сланкі, 10 шт.) – 8 грн.; однорічників для букетів та на зріз (10 найменувань) – 8грн.; квітів (20 найменувань) – 15грн.

Набір городника – 10 грн.

Набір овочів та квітів (10 овочів та 10 квітів) – 15 грн.

Добрива для підживлення кімнатних квітів, рослин, розсади (15 г) – 2 грн.

Декоративні трави. Багаторічні: пенісетум, ячмінь гривастий, міскантус, келерія пірамідальна, келерія блакитна, щучник звичайний, щучник дернистий, трясунка середня, сеслерія нитчаста, медова трава, перлівка фіолетова, хістріх, просянка розлога, колосняк піщаний, колосняк велетенський, перлівка війчаста, костриця блакитна, горделімус європейський. Ціна одного пакету — 2 грн. Однорічні: уніола, пайза хлібна, фаляріс, мишій перський, мишій довгоколосковий, чумиза, трясунка велика. Ціна одного пакету — 1,80 грн.

Газонні трави: "Спортклуб" – трава для спорту, 100 г – 6 грн.; "Англійський газон" – травосуміш для саду, 100 г – 7 грн. Можливе формування в більших упаковках.

Збірники із серії "Бібліотека квітникаря":
„Дрібноцибулинні рослини" – 2,80 грн.; "Троянди", "Іриси", "Гладіолуси", "Магнолії", "Клематиси", "Однорічні рослини", "Водойма в саду", "Ліани в саду", "Сукулентні рослини"(2 книги), "Квітник без шкідників і хвороб", "Кімнатні рослини", "Рододендрони", „Вічнозелені рододендрони", "Хризантеми", "Лілії", "Старовинні парки Київщини", "Старовинні парки Чернігівщини", "Айстри", "Тюльпани", "Паркові троянди", "Вирощування хвойних рослин", "Дельфініум", „Бузок", „Хвойні дерева та кущі" – 2,50 грн. Ціна одного примірника – 2,50 грн.; "Жоржини" – 3 грн.; "Глоксинії", "Сенполії" – 3,50 грн.; Декоративні дерева, кущі і ліани – 5 грн.

Збірники з виноградарства та виноробства:
"Ода вину" – 2 грн.; "Поради майстра виноградаря — початківцям" – 2,50 грн.; "Операції на виноградному кущі" – 2,50 грн.; "Виноград, вино. На здоров'я!" (Історія виноробства, корисні поради, рецепти, лікування вином, інше) – 2,50 грн.; "Виноград на дачі" – 1,50 грн., "Образцовый виноградник. книга 1" – 3,50 грн., "Образцовый виноградник. книга 2" – 3,50 грн."Виноград на шатровій шпалері" – 2,50 грн.; Календар "Вина МАГАРАЧА-2003" – 1 грн.; "Вино з власного підвалу" – 2,50 грн.; "Виростити виноград – це просто" – 3 грн.; "Сорти винограду" – 2,50 грн.; „Виноград на приусадебном и дачном участке" – 2,50 грн.

Збірники з питань здоров'я: О. Світко "800 років рецептам здоров'я" – 2грн.; О. Світко "Рецепти здоров'я для кожної родини" – 3 грн.; "Здоров'я з вулика" – 2,50 грн.; "Виноград, вино. На здоров'я" – 2,50 грн.; "Не бійтеся дієти. Протисклеротична дієта" – 2 грн.; "Не бійтеся дієти. Діабет" – 2,50 грн.; "Рецепти здоров'я від Олени Світко" – 3 грн.; "Малюки від місяця до року" – 3 грн.

Збірники: "Лимонник та актинідія" – 2 грн.; "Пташиний двір: Кури." – 2,50 грн.; "Гуси" – 2,50 грн.; "Качки" – 2,50 грн.; "Індики" – 2,50 грн.; "Цесарки" – 2,50 грн.; "Перепелиці" – 2,50 грн.; "Кролі" – 2,50 грн.; "Нутрії" – 2,50 грн.; "Кухоль меду" – 2 грн.; "Дичина під чарку" – 1,50 грн.; "Календар рибалки" – 1,50 грн.; "Новосели на городі та в саду" – 1,50 грн.; "Сад, город без шкідників та хвороб" – 1,50 грн.; "Лимон в квартире" – 2,50 грн., "Наш другий хліб – картопля" – 2,50 грн., "Малина" – 2,50 грн.; "Смородина" – 2,50 грн.; "Суниця садова" – 2,50 грн.; "Персик біля дому" – 2,50 грн.; „Смородина та порічки" – 2,50 грн.; "Пряні лікарські рослини" – 2,50 грн.; "Берег любові". 100 пісень В.Крищенка 2,50 грн.; "Айва" – 2,50 грн.; "Знай наших!" – 1,50 грн.; "Листопадні магнолії" – 20 грн.; „Груша (агротехніка)" – 3 грн.; „Яблуня" – 2,50 грн.; „Черешня" – 2,50 грн.

Передплатіть журнал "Квіти України", на сторінках якого знайдете поради по догляду за квітами, інформацію про найрізноманітніші квіти, агротехніку, новинки вітчизняної та зарубіжної селекції, фоторепортажі з виставок квітів, конкурсів флористів, відповіді фахівців на листи читачів. Виходить шість разів на рік. Обсяг 64 сторінки. Передплата в усіх поштових відділеннях України.
Якщо ви любите красу, — журнал "Квіти України" для вас!

Передплатний індекс – 74275
комплект журналів "Дім, сад, город"+"Квіти України" — 22431

Умови пересилки. ***Для оформлення замовлення необхідно написати потрібні вам набори, перелік насіння та кількість. Витрати за пересилку фіксовані залежно від вартості замовлення. Розрахунки зроблені згідно з державними поштовими розцінками.***
Якщо вартість замовлення становить від 5 до 10 грн., то вартість пересилки + 6 грн.; 11—15 грн. + 6,50 грн.; 16—20 грн. + 7 грн.; 21—35 грн. + 9 грн.; 35—50 грн. + 11 грн.; 51—60 грн. + 15 грн.; 61—80 грн. + 20 грн.; 80—100 грн. + 25 грн.
Гроші наперед і в конвертах не висилайте. Чітко пишіть повну адресу з індексом, прізвище, ім'я, по батькові.
Замовлення надсилайте на адресу: 02002, Київ-2, а/с 208.

УНІВЕРСАЛЬНА ПІДЩЕПА — НЕ МРІЯ, А РЕАЛЬНІСТЬ

Саджанці груші сорту Кучерянка на підщепах: УУПРОЗ-6 (ліворуч) і ВА-29.

Промислове садівництво розвинених у як зерняткових, так і кісточкових культур західноєвропейських країнах базується переважно на клонових підщепах, які на даному етапі мають суттєві переваги порівняно з сильнорослими насіннєвими формами.

Останнім часом у такому ж напрямку розвивається й садівництво України. Для кожної плодової породи, а то й сорту добираються і вивчаються кращі підщепи, з якими були б сумісні ці культурні сорти.

Підщепа УУПР03-6, яка створена в Інституті садівництва УААН, — міжродовий гібрид айви і яблуні і є універсальною в плані сумісності з багатьма плодовими породами. На ній можна щепити яблуню, грушу, айву, хеномелес, горобину, глід, що дуже вигідно не лише з агрономічної, а й з економічної точок зору.

Міжродові й міжвидові селекціоновані форми в ідеалі повинні відповідати певним господарсько-технологічним вимогам: суттєво обмежувати габітус крони, бути швидкоплідними та високопродуктивними; не мати проблем сумісності не тільки з сортами однієї породи, а й по можливості бути універсальними для багатьох порід; бути технологічними як на етапах розмноження (маточні насадження, розсадник), так і в умовах саду, і головне, вони мають бути достатньо адаптивними до комплексу біотичних й абіотичних факторів, пристосованими до різноманітних ґрунтово-кліматичних умов регіонів.

Цим вимогам повністю відповідає нова підщепна форма Інституту садівництва УААН УУПРОЗ-6.

Яблуня сорту Едера в молодому саду на підщепах УУПРОЗ-6 (ліворуч) і 54—118.

Характеристика універсальної підщепи

УУПРОЗ-6 — міжродовий гібрид, одержаний шляхом гібридизації напівкультурної дрібноплідної місцевої форми айви та суміші пилку яблуні сортів Антонівка, Кальвіль сніговий та Мекінтош. Автори — П.В. Кондратенко, М.В. Матвієнко, В.Я. Чупринюк.

У даний час цю гібридну форму інтенсивно вивчають в ІС УААН. Дерево в шестирічному віці, щеплене на вегетативній підщепі 54—118, має середню силу росту — висота 3,2—3,5 м і діаметр крони 1,8—2,2 м. Крона округла, середньої густоти, скелетні гілки відходять від стовбура під кутом, близьким до прямого. Пагони середньої товщини, коричнювато-бурі, опушені та сильно опушені у верхній ростовій частині. Сочевички середні, бруньки притиснуті, дрібні, конічної форми, гладенькі.

В цілому гібрид УУПРОЗ-6 за морфологічними ознаками більше нагадує напівкультурну форму айви, ніж яблуню. Переважаючий тип плодових утворень — короткі і довгі плодові прутики, а також кінцівки ростових пагонів — плодоношення за типом айви.

Плоди дрібні, середня маса їх 35 г, максимальна — 52 г, одномірні, округлі за формою, опушені, блюдце ребристе, плодоніжка відсутня, як у айви. Шкірочка масляниста з нальотом, світло-зелена в період знімної стиглості, в процесі збереження жовтіє, покривне забарвлення відсутнє. М'якуш білий, щільний, волокнистий і грубий, неїстівний. Насіння середнього розміру, округле, коричневе в період дозрівання.

Переважна більшість міжродових гібридів хоча й утворює насіння, але воно нежиттєздатне. Насіння ж УУПРОЗ-6 зовні добре виповнене, але його схожість і життєздатність ще не вивчені.

Попередні дослідження гібрида показали надзвичайну його пластичність щодо міжродової сумісності. Це наштовхнуло нас на думку про можливість використання його як підщепи, інтеркалярної вставки чи посередника для цілого ряду культур: яблуні, груші, айви, хеномелеса японського, глоду та горобини. Форма перебуває на етапі вивчення, тому не все ще відомо про її розмноження, силу росту в сорто-підщепних комбінаціях, зимостійкість, сумісність. Передбачається, що вона розмножуватиметься вертикальними відсадками і здерев'янілими живцями (при спеціальній їх підготовці). Зеленими живцями в установці з штучним туманом вона укорінюється на рівні клонових форм яблуні та айви (83—96%).

Форма добре сумісна з яблунею, айвою ВА-29 і частково з грушею. Зокрема, добре сумісний з айвою сорт груші Ізюминка Криму в системі: лісова груша + УУПРОЗ-6 (посередник, скелетоутворювач) + Ізюминка Криму (а також яблуня сорту Чемпіон і глід Арнольда) починають плодоносити на другий рік після їх перещеплення, хоча і виявляють певні ознаки несумісності у вигляді хлорозу листя.

У системах: яблуня, айва ВА-29+ УУПРОЗ-6 добре почуваються без видимих ознак несумісності яблуня, груша, айва, хеномелес японський, глід (який несумісний з айвою ВА-29) і горобина (червоноплідна). Причому за попередніми даними, позаяк дослідження ще тривають, на УУПРОЗ-6 нормально почувається сорт груші Бере Боск (який несумісний з айвою і з якого неможливо навіть отримати садивний матеріал), а також умовно сумісні: Улюблена Клаппа і Ред сенсейшен (з яких можна одержа-

Горобина звичайна (сорт Лікерна).

Горобина чорноплідна (аронія).

Хеномелес японський.

Глід китайський

Саджанці плодово-декоративних культур на підщепі УУПРОЗ-6

ти садивний матеріал, але в саду дерева гинуть протягом 2—3 років). А глід китайський і Арнольда закладають плодові утворення вже в поточному році і на другий рік нормально плодоносять.

Попередні дослідження УУПРОЗ-6 як підщепи для розоцвітих плодових (6 культур) виявилися доволі обнадійливими, напрямок наукових досліджень цілком перспективний і продовжується з іншими плодовими та плодово-декоративними культурами.

П.В. Кондратенко,
М.В. Матвієнко,
ІС УААН, м. Київ
Фото **М.В.Матвієнка**

УШКОДЖЕННЯ ВИНОГРАДНИКІВ ГРАДОМ ТА СПОСОБИ ЇХ ВІДНОВЛЕННЯ

У південних областях України щороку градом ушкоджуються великі площі сільськогосподарських культур і винограду. Не винятком є і нинішній рік. Влітку, як правило, від градобою різною мірою страждають практично всі виноградарські райони. Причому, на деяких виноградниках град випадає по декілька разів за сезон.

Характер і ступінь ушкодження кущів градом залежить від інтенсивності й тривалості градобою, величини градин, сили вітру й дощу, фази вегетації винограду.

Відомих способів захисту винограду від градобою не багато й всі вони надто затратні. Це обстріл купчасто-дощових хмар ракетами, що містять йодисте срібло (ефективність протиградового захисту в цьому випадку становить близько 75%), застосування на виноградниках полімерних протиградових сіток.

В основному ж вітчизняним виноградарям доводиться усувати вже наслідки ушкодження градом кущів і врожаю.

Враховуючи те, що шкодочинність граду для виноградних кущів надзвичайно різноманітна, універсальних для всіх випадків способів усунення наслідків градобою не існує і навіть досвідчені агрономи часто вагаються, застосовуючи той чи інший спосіб догляду за ушкодженими рослинами.

Чим пізніше в сезоні трапляється град, тим менше шкоди (за однією і тією інтенсивністю) він завдає кущам, бо з часом пагони дерев'яніють і їх опір градинам зростає. З іншого боку, чим раніше отримані ушкодження, тим швидше вони можуть виправитися, тоді як пізні рани до кінця вегетації не заживають, а нового листя буде недостатньо для забезпечення визрівання лози.

Тому особливості догляду за ушкодженими рослинами винограду значною мірою визначатимуться фазою вегетації, в яку постраждали кущі.

Якщо град випав *на початку вегетації (до середини травня)* і трохи ушкодив невеликі пагони плодоносних кущів на початку росту, обрізувати їх не треба. У цьому випадку в ріст підуть пагони із бруньок заміщення, які відновлять не лише листкову поверхню, але частково й урожай кущів. До осені ці пагони встигнуть визріти й із них можна буде формувати нові плодові ланки.

Трапляється, що *в травні—червні град дуже ушкоджує молоді, ще нездерев'янілі пагони*, у результаті чого втрачається весь урожай. У цьому випадку потрібно вкоротити плодові стрілки, залишивши внизу кожної по два—три пагони, а ушкоджені зелені пагони обрізати на один—два вічка. Коротке обрізування буде стимулювати розвиток нових пагонів із заміщаючих і пасинкових бруньок. На пагонах, які виростають із цих бруньок, можуть з'явитися суцвіття, урожай з них у ранніх сортів до осені достигає.

Наслідки ушкодження градом кущів винограду.

Головний агроном ВАТ "Коблеве" Миколаївської обл. В.В. Чебан визначає ступінь ушкодження кущів градом, який випав наприкінці липня 2005 року.

У зв'язку з тим, що град дуже часто випадає вузькою смугою, перед початком обрізування необхідно визначити ступінь ушкодження кущів на кожній ділянці й у різних її місцях. На присадибній ділянці захистом від граду можуть слугувати будови й дерева сильнорослих порід, тому картина ушкоджень також може бути досить строкатою. Особливо ретельно слід встановити ступінь ушкодження штамбів, плечей, пагонів кущів, які перебувають у фазі формування. Якщо навіть отриманих ран небагато, але вони глибокі, ушкоджений орган молодого куща (штамб, плече, рукав) доведеться відновлювати заново, інакше це негативно відіб'ється на тривалості життя рослини.

Для обрізування ушкоджених зелених пагонів краще використовувати не секатор, а гостро заточений ніж.

Часто буває, що град ушкоджує кущі вже *в період достигання ягід (кінець липня—серпень)*. У цей час укорочувати ушкоджені пагони не потрібно, бо нові пагони виростуть із заміщаючих, пасинкових або сплячих бруньок. Вони до зими не встигнуть визріти й тільки послаблять кущ. Слід за рахунок своєчасного й ретельного догляду за кущами (обробіток ґрунту, підживлення) зберегти здоровими грона і листя, що залишилося. Ягоди деяких сортів до цього часу вже містять достатню для розвитку сірої гнилі кількість цукрів, тому ушкоджені грона потрібно обприскати 0,1%-ним розчином тельдору.

Навесні наступного року застосовують спеціальну обрізування таких насаджень, враховуючи особливість формувань, вік кущів та інші умови.

С.В. Микитенко,
провідний науковий співробітник ННЦ "Інститут виноградарства й виноробства ім. В.Є.Таїрова", кандидат сільськогосподарських наук

Літо зиму годує

У народі недарма кажуть: "Літо селянинові — мати й батько". Хто старанніший, той устигає запасти стільки кормів, щоб ситно прогодувати і птицю, і тварин у всі зимові місяці. І нині, коли літо у розпалі, підкажемо тваринникам-аматорам, що треба зробити в першу чергу. А роботи по господарству немало.

Гуляють виводки по саду

Курчата, каченята, гусенята й інший пташиний молодняк, хоча й підріс, але йому ще потрібен і догляд. Тримати під замком — це нашкодити молодняку. На вигулі він швидше виросте і маси набуде.

Якщо з виводком пташенят няньчиться квочка, справа спрощується. Гарна квочка зуміє захистити своїх дитинчат від хижаків. Індички, наприклад, люблять водити своїх малят далеко від будинку, на луки, де вся компанія досхочу поживеться черв'ячками, жучками, ніжною травичкою. А велика індичка-мама хіба що собаки побоїться, пернаті ж хижаки до неї та її виводка навіть не наважаться податися. А від собак, якщо їх багато в окрузі, доведеться приставити кого-небудь із дітвори. Курки-квочки з курчатами, зазвичай, гребуться біля свого двору. Якщо виводок з'явився на світ в інкубаторі й росте без мами, то можна обладнати загорожу. Збивають чотири рамки, обтягують кожну сіткою, з'єднують між собою з довгого боку петлями, щоб можна було розгортати як ширму, і влаштовують вольєр, обгороджений із чотирьох боків. Але все-таки й отут загрожує небезпека для молодняку — згори може шуліка шугнути, кішка застрибнути. Накиньте зверху сітку (можна стару риболовну). Як тільки пташенята всю травичку в цьому вольєрі видзьобають, усе спорудження переносять на інше місце. Таку "ширму" можна поставити в саду поміж плодових дерев, біля стовбурів.

Деякі птахівники привчили своїх домашніх собак сторожити пташині виводки. Як тільки пташенята вилупляться, їх приносять до кімнати, кличуть собаку й дають їй обнюхати із своїх рук усіх курчат (каченят, гусенят). На їхніх очах годують малят, усіляко даючи зрозуміти собаці, як вони дорогі господарю. А те, що належить господареві, розумний пес стереже.

Якщо несучок збираються залишати на зиму, то півників багато не знадобиться — одного—двох вистачить. Інших вирощують на м'ясо, їх намагаються побільше, ніж несучок, підгодовувати зерновими мішанками. А найкраще для всієї пташиної зграї: і дорослої, і молодої, влаштувати черв'ячник.

"Ферма" дощових черв'яків

Якщо город добре угноєний, накопати там черв'яків — не проблема. Якщо ж з дощовими черв'яками на ділянці поганенько, доведеться закласти "ферму" — штучний черв'ячник. Листами шиферу або старого заліза огороджують місце, укладають на землю бур'яни, гній або курячий послід упереміш із землею, потім знову бур'яни та гній, увесь час нарощуючи купу заввишки приблизно до метра. Сюди постійно зливають харчові відходи. І від початку поселяють тут дощових черв'яків. На перший шар бур'янів їх розкладають рядком. Вибирають із городніх грядок кілька штук побільших, статевозрілих, котрих можна визначити за потовщеним пояском. За правилами купу слід засипати, а потім її посипати тирсою, прикрити листом заліза, але якщо харчовими відходами поливають щодня, то це зайве.

Вважається, що курчатам до 20-денного віку на один раз достатньо 7 г черв'яків на кожне.

Серпень може виявитися посушливим, і з "живим кормом" буде скрутнувато, а підростаючий молодняк треба посилено підгодовувати. Але на черв'яках зернового корму можна значно заощадити! Візьміть ящики, покладіть на дно шар опалого листя, доверху насипте зволоженого ґрунту і накрийте перегнилим сіном. Зрідка до верхнього шару підкладайте добре розварену картоплю й зволожуйте його спитим чаєм з додаванням олії. Поставте ящики до льоху, де температура + 2—3 градуси. Таким чином, матимете черв'яків, яких зможете підкладати для підгодовування курячій малечі.

Між іншим, кролики також люблять погуляти...

Коли їм надають таку можливість, вони набагато краще ростуть і розвиваються. На волі кролики для поживи шукатимуть ту травичку, яка їм більше до смаку або потрібніша для організму. На випасі кроликів приваблюють дубові або вільхові чурбачки, вони гризуть їх — очевидячки, лікуються, щоб шлунок закріпило. Кмітливі господарі спеціально для них розкладають поліна з корою — осикові, березові, після обрізування плодових дерев. Не тільки дорослі, але й місячні кроленята із задоволенням обгризають кору полін — видно, смачна вона й необхідна організму. Влітку звірки, що стрибають у саду, відшукують деревій, подорожник, інші цілющі рослини. Деякі з них люблять глиняне облицювання сараїв. Це означає, що їм не вистачає мінеральних речовин. І господар ставить для них в окремих годівницях глину (щоб стіни хліва повністю не обгризли) або биту червону цеглу, яка заміняє старе вапно.

На волі кролики частенько підбігають до купи затухлого багаття і гризуть там вугілля. Адже не всякий господар здогадується подати всю цю потрібну підгодівлю на "тарілочці з блакитною смужечкою" до клітки.

До речі, кроликів випускають гуляти й узимку. Вони підбираються до стіжка сіна, трохи погризуть, а потім давай лапками сніг розгрібати — хочеться до живої травички добратися. Молодняк, випущений на волю для прогулянки, хоча б короткої, стає жвавим, швидше росте, ніж той, котрий удень і вночі перебуває у чотирьох стінах без руху. Правда, фахівці вважають, що на волі кролики швидше підхоплять які-небудь хвороби й загинуть. Але й за клітинного утримання звірки хворіють і гинуть іноді цілими чередами.

І для свинки сіно припасають

Тим, у кого кози, вівці, корови, коні, сіна доводиться запасати багато. Однак не тільки ця живність їсть сіно. Різнотравне сіно придатне й для приготування мішанок для годування курей, качок, гусей, індичок, кролів, нутрій і навіть... свиней. Тільки треба врахувати, що дрібна живність любить не довгостеблове сіно, а дрібнотравне.

Якщо сіно вийде зеленим, запашним, то для живності це буде найкорисніше вітамінне підгодовування.

Гарна підмога й віники з деревних гілок з листям. Деревні гілки, зв'язані у віники завтовшки у прикоренці з невеликий кулак, а потім ще й попарно (щоб можна було розвішувати), сушать у тіні під навісом. Їх узимку з'їдять і корови, тільки для них віники потрібно дрібно порубати сокирою. Свині й так обгризуть листя, а потім і гілки згризуть. Птиці ж віники, листочки яких вона охоче обдзьобає, обов'язково треба підвішувати взимку на доступній висоті.

Підростають поросята

Їм також потрібні прогулянки. Якщо немає можливості гуляти по всьому селу та його околицях, як це в деяких місцях буває, то потрібно відвести й обладнати вигульний дворик. Якщо свинки й кнурі гуляють по вигульному дворику неохоче, для них підвішують неважкі автомобільні шини, викинуті на смітник. Шини прив'язують на мотузках на такій висоті, щоб вони могли діставати їх своїми п'ятачками. Тварини штовхають їх то в один, то в інший бік, стрибають, розважаються, розминаються. У дворику встановлюють чухалки.

Найпростіше — вкопати кілька ребристих стовпчиків і влаштувати "козла" з однією поперечиною із гранованого бруска, об який і чухається тварина. Й самі стовпчики можуть правити за чухалки, якщо їх обв'язати товстим канатом або зробити на них гвинтоподібні зарубини.

Можна спорудити й дієвішу чухалку, яка буде добре очищати шкіру тварини. Це накриття з однією вертикальною стінкою по росту свині. Із внутрішнього боку його суцільно оббивають твердими щітками. Однак поросята ростуть і їм потрібна їжа. Без зерна гарної свинини не матимемо, але в молодому віці поросята можуть обходитися і травою.

Ось один із способів приготування молодих рослин. Траву (можна бур'янисту) закладають до бочки, рубають лопатою, утрамбовують, заливають криничною водою з розрахунку на 200 л, додають відро молочної сироватки (та, що залишилася від приготування сиру). Через 4—5 днів корм готовий. Згодовують його сирим, а зверху, коли він уже в кориті, посипають комбікормом або кухонними відходами. Ближче до осені до бочки кладуть також яблука-падалиці, бурякове і капустяне листя, дрібні помідори, коренеплоди. На зиму всі бочки, які є в господарстві, теж затарюють. Узимку це теж гарна підмога в годуванні свиней.

Із слів досвідченого зооінженера
Світлани Малининої
записала Галина Коваленко

МУСКУСНІ ЧИ ПЕКІНСЬКІ?

Мускусні та пекінські качки — це два різних види птиці. Пекінські (на фото) належать до річкових качок і спочатку вони були поширені в Китаї. Їх вивели понад 300 років тому і дотепер вони не втратили свого значення, залишаючись найчисленнішою породою. Мускусні качки за зовнішнім виглядом більше схожі на шпорцевих гусей, ніж на річкових качок. За своєрідним зовнішнім виглядом їх легко можна відрізнити від інших птахів. Оскільки селекція з мускусними качками ведеться недавно, за екстер'єрними ознаками вони доволі подібні до своїх диких предків. На відміну від качок, які походять від крижнів, для мускусних характерне видовжене тіло, великі крила і довгий хвіст. Тулуб мускусних качок поставлений майже горизонтально, оперення доволі щільне, рівномірне по всій довжині. Спина довга, широка, добре розвинуті груди. Хвіст складається з твердих пір'їн, дуже рухливий і трохи піднятий. Голова витягнута, шия середньої довжини з добрими м'язами. Верхня частина голови покрита довгими злегка піднятими пір'їнами. Під час переляку або хвилювання пір'я на голові цих птахів піднімається, утворюючи своєрідний чуб. Очі великі, блакитнуваті або сірі у птахів з білим забарвленням пір'я і ясно-коричневі або темно-бурі — у птахів з кольоровим пір'ям. Дзьоб середньої довжини, який звужується у напрямку кінчика, загнутого у формі гачка для плетіння. Колір його блідо-тілесний, іноді з рожевим відтінком або темно-рожевий. Навколо очей і дзьоба є неоперені ділянки шкіри рожевого кольору. Тут утворюються гладенькі нарости і яскраво пігментовані бородавки.

Завдяки коротким ногам посадка в мускусних качок приземкувата. Колір ніг змінюється від блідо-жовтогарячого до бурувато-жовтого і навіть чорного. На ногах є великі гострі пазурі і трохи заокруглені плавальні перетинки. У маленьких каченят пазурі такі гострі, що легко проколюють шкіру людини. Якщо добове каченя підняти за ногу, воно залишиться висіти, зачепившись за пальці руки.

Щоб виростити мускусних каченят на м'ясо, потрібно затратити в півтора раза більше часу, ніж на відгодування пекінських. Зате м'ясо мускусних каченят вигідно відрізняється від м'яса пекінських незначним вмістом жиру і чудовими смаковими якостями.

Серед їстівних частин у пекінських каченят основна частка припадає на шкіру з підшкірним жиром, що становлять 31—38% від маси випатраної тушки. На частку всіх м'язів припадає 35—36%, до того ж грудні і м'язи ніг за масою майже не відрізняються між собою.

У мускусних каченят основна їстівна частина — це м'язи (43—48%). Найрозвиненіші у них м'язи грудей. Частка шкіри з підшкірним жиром у мускусних каченят майже в півтора раза менша, ніж у пекінських, і становить 20—25% від маси випатраної тушки. Вирощуючи ремонтний молодняк мускусних качок, можна не боятися їхнього надмірного ожиріння, характерного для пекінських качок. Якщо годувати пекінських качок "досхочу", вони споживають багато комбікорму і починають яйцекладку раніше терміну. А коли вони почали нестися у 170-денному віці, то яйця будуть дрібними триваліший період, ніж у тих качок, які почали яйцекладку у віці 185 днів. Мускусні качки не мають такої пристрасті до поїдання корму, що сприяє рівномірному приросту живої маси за весь період їхнього вирощування.

Дорослій мускусній качці, залежно від її вгодованості і "апетиту", потрібно на добу 160—210 г комбікорму. Для пекінських качок ця потреба збільшується до 240—300 г. Мускусні качки невибагливі до кормів. Вони, як і пекінські, поїдають будь-що. Їх можна привчити поїдати навіть колорадських жуків.

За несучістю мускусні качки дещо поступаються пекінським. Однак яйця мускусних качок зберігаються довше. Отже, можна збільшити термін їхнього збирання на інкубацію для одночасного закладання окремою партією.

Мускусні качки не такі галасливі, як пекінські. Від них не почуєш докучливого крякання. Якщо відразу після відвідування пташника з пекінськими качками зайти до мускусних, то з'являється відчуття якоїсь напруженої тиші. Тільки через деякий час можна почути, що ця птиця теж подає звуки.

Розведення мускусних качок становить певне зацікавлення для збільшення виробництва нежирного смачного і поживного м'яса й надалі може скласти конкуренцію поширеним кросам пекінських качок. До того ж, не знайти кращої квочки, ніж мускусна качка. Інстинкт насиджування в неї виявляється сильнішим, ніж в інших домашніх качок. Якщо не забирати яйця з гнізда, то вона може почати висиджувати каченят уже після того, як знесе 11—15 яєць. Вільні квочки, які потай улаштовують гнізда, виводять і по 20 каченят.

Качка, яка зібралася насиджувати яйця, намагається усамітнитися, довго сидить у гнізді, вискубує з нижньої частини свого тулуба пір'я та пух, вистеляючи ними гніздо. Коли її виганяти з гнізда, вона піднімає пір'я, відводить крила і шипить. Для такої птиці в затишному, але доступному місці влаштовують гніздо. Це може бути ящик, кошик, решето, дно яких устеляють шаром попередньо зім'ятого сіна або соломи. У центрі підстилки обов'язково роблять невелике заглиблення, щоб яйця не викочувалися назовні.

Якщо негайно знадобиться квочка, то в гніздо підкладають кілька яєць і саджають на них несучку, у якої вискубують трохи пуху. Посаджену птицю накривають, щоб не втекла, і витримують 3—4 дні, випускаючи її лише двічі на день, щоб нагодувати і напоїти. Звичайно, після такого утримання качка "розсиджується".

Якщо посаджено молоду квочку, то її бажано випробувати на пробних яйцях. Гарна квочка щільно всідається в гнізді, підбирає яйця, сидить спокійно. Наступного дня вранці її випускають і спостерігають за поведінкою. Коли птиця спокійно зійшла з гнізда і після прогулянки швидко повернулася назад, їй сміливо можна довірити насиджування яєць.

Саджати квочку краще ввечері і бажано покласти під неї непарну кількість яєць, тоді вони зручніше розподіляються у гнізді. Під мускусну качку, зазвичай, кладуть від 13 до 21 яйця. Якщо качка виявилася невеликою і не накриває усі підкладені яйця, тоді зайві видаляють. Під неї можна підкласти яйця й інших видів птиці. Однак одночасно підкладати курячі і качині яйця не варто, бо термін насиджування у них різний.

У перші дві доби квочку намагаються не тривожити, навіть якщо вона не сходить із гнізда і не їсть. Але коли таке завзяте насиджування триває і на третій день, птицю обережно знімають і підносять до годівниці. Роблять це доти, поки вона сама не почне підходити до кормів.

Зійшовши з гнізда, квочка квапиться повернутися назад. Якщо ж вона через півгодини не повернеться, її необхідно обережно посадити на яйця. Коли квочка відсутня, оглядають гніздо: розбиті яйця забирають, забруднену підстилку замінюють на свіжу. Виявлені через овоскоп незапліднені яйця видаляють, щоб вони не охолоджували сусідні і не займали зайвого місця. Нові яйця на місце вилучених підкладати не потрібно.

Під час насиджування квочка лапами постійно перевертає і переміщує яйця з центру гнізда до краю. Вони легко перекочуються, адже мають овальну форму. Дослідники спостерігали понад 20 таких переміщень за добу. З другої половини терміну насиджування яйця самі виділяють тепло, квочка сидить на них менше, часто встає. Качкам неподалік від годівниці та напувалки ставлять ємність з водою, якщо, звичайно, поблизу немає водойми. Водні процедури мускусним качкам необхідні для зволоження й охолодження яєць. Під час змочування яєць мокрим оперенням шкаралупа стає не такою твердою, що полегшує процес вилуплення каченяти. В останні дні насиджування, коли починається продзьобування яєць, квочку не турбують. Як тільки пташеня проб'є шкаралупу, яйце потребує постійного підігріву. Науковими дослідженнями доведено, що молодняк ще за добу до вилуплення з яєць розуміє сигнали своєї матері.

Після вилуплення молодняку квочку можна знову посадити на яйця або розгуляти, щоб вона почала нестися. Розгулюють квочок, замкнувши поодинці у світлому приміщенні, де немає ні гнізда, ні яєць, ні підстилки. Виявивши у своєму господарстві гарну квочку, залиште її ще на два—три роки, бо перевірена птиця насиджує надійніше за молоду.

Підготувала ***Г. Коваленко***

ЯК ВИГОДУВАТИ ТЕЛЯ

"У нашої корови дуже важко проходило отелення. Два дні ми біля неї чергували. Води відійшли, а теличку ми дістали тільки через 6 годин. Народилася дуже квола, ссе слабо. На ногах погано стоїть. Донька каже, що потрібні спеціальні вітаміни, а я сумніваюся. Чи допоможе?". Е.К. Анисимова.

Безумовно, починати піклуватися про теля потрібно було з корови. Те, що воно народилося кволим — насамперед, сигнал для вас, що ваша корова "працює на зношення", виснажується. Це означає, що корм, який ви їй даєте, не компенсує витрат її організму, і особливо їй не вистачає вітамінів та мінеральних речовин. Корова настільки ослабла, що не змогла нормально отелитися, виносити дуже теля, дати йому стартовий запас корисних речовин. А тепер ще й господарка витрачає час на міркування, чи потрібні йому вітаміни. А вони теляті просто необхідні!

Нестача вітамінів та мінеральних речовин відчиняє ворота будь-якому зараженню. Згадайте: під час епідемії радять їсти цибулю, часник, лимони — продукти, які містять багато вітамінів. Адже саме вітаміни зміцнюють, захищають організм.

Якщо ви хочете виростити гарну, продуктивну корову, про неї потрібно піклуватися уже тепер. Скажімо, щоб стати гарним спортсменом, треба не тільки тренуватися з дитинства, а й правильно харчуватися. Організм звикне жити в напруженому режимі, матиме запас енергії і буде готовий до подальших навантажень. А якщо теличку годувати абияк, то вона й ростиме погано. І молоко даватиме так само.

Тому із тритижневого віку починайте додавати до підгодівлі (запарене подрібнене зерно) спеціальну вітамінно-мінеральну добавку для телят, наприклад, "Гаврюша", в якій містяться основні вітаміни (A, D, E) та мікроелементи (залізо, марганець, цинк, йод, кальцій). Вони потрібні телятам для швидкого росту й правильного розвитку. З вітамінно-мінеральною добавкою щоденні прирости маси збільшуються відсотків на 35 та поліпшується опірність організму до хвороб.

Звичайно, не треба забувати й про чистоту хліва та про прогулянки. Але головне — це правильне повнораціонне годування. Недарма в народі кажуть: "Сметану любити — корову годувати".

"Незабаром у нашої Мілки буде перше отелення. Чула, що теля потрібно підгодовувати, але не знаю, з якого віку й чим. Розкажіть, будь ласка". О.Нечаєва.

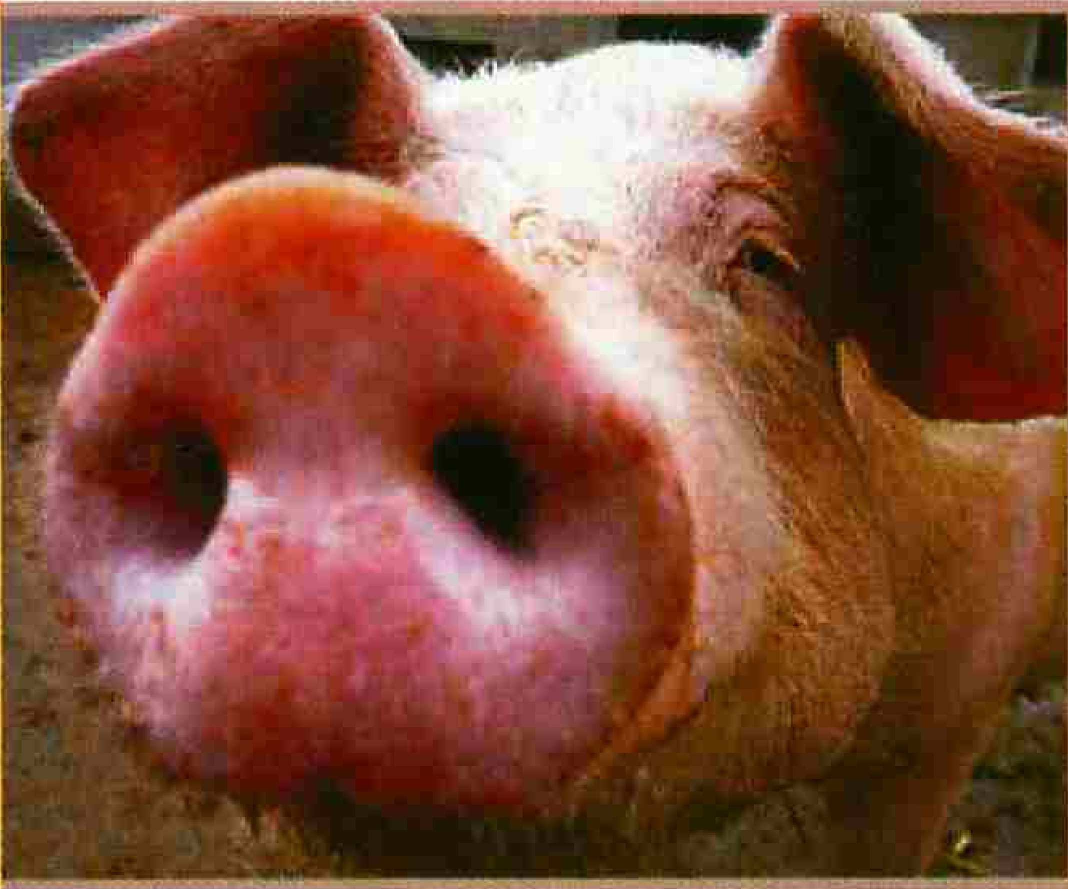
"По радіо розповідали, як правильно вирощувати телят, але я не встигла записати. Виявляється, їм і кормові добавки потрібні, як курям, і кисляк треба давати... Напишіть, будь ласка, про це простіше й детальніше". А.К. Ливнева

- Щоб мати здорове, міцне потомство, корові обов'язково потрібно додавати до корму вітамінно-мінеральну добавку (премікс). Тоді теля народиться уже із стартовим запасом вітамінів і мінеральних елементів, а молозиво буде багате на корисні речовини. Крім того, якщо корову постійно забезпечувати преміксом, вона легше витримує отелення, і надої у неї набагато вищі.
- Про повноцінне годування телят у перші п'ять днів життя подбала сама природа. Незамінний корм у ці дні — молозиво. Відразу після того, як теля обсохне і почне рухатися, обмийте вим'я корови, витріть його чистим рушником, надоїть молозива, процідіть і напоїть теля із соски. Діаметр отвору в сосці має бути не більше 3 мм, щоб теля пило невеликими ковтками. Свою норму (трохи більше літра) воно має випивати за 5 хвилин.
- Якщо теляті не надходить молозиво, воно відстає у розвитку і стає сприйнятливим до хвороб.
- Із триденного віку дуже корисно давати маляті кисляк: він запобігає розладу травлення. Краще робити кисляк на ацидофільній заквасці (господарки, які продають сир на ринку, знають, що це таке). Але якщо спеціальної закваски знайти не вдалося, просто поставте ледь скисле молоко на 7—8 годин у тепле місце. Увага! Телятам можна давати тільки свіжий кисляк.
- З 4—6-го дня організм корови перестає виробляти молозиво. До біднішого за складом молока теляті на додаток починають давати рідкий вівсяний кисіль (близько 150 г за одне годування).
- З 7-денного віку до годівниці кладіть м'яке сіно. І не забувайте міняти його щодня. Бажано також робити сінний настій — подрібнене сіно заливають гарячою водою (НЕ окропом), витримують 5—7 годин, проціджують і нагрівають до 35°С. Сінний настій додають до молока або пійла.
- З 10—12-денного віку починайте привчати теля до подрібнених зернових сумішей, спочатку у вигляді каші, а з 20-денного віку подрібнену суміш достатньо запарювати. Склад зерносуміші може бути різний, але бажано, щоб у ній було кілька видів зерна: пшениця, овес, ячмінь, кукурудза. На 1 кг зерносуміші потрібно додавати по чайній ложці крейди та солі.
- Але всі ці традиційні корми все одно повністю не забезпечують потреби організму теляти, що розвивається, у вітамінах та мінеральних речовинах. А їхня нестача призводить до втрати апетиту, авітамінозу, рахіту, послаблює імунітет, тобто відчиняє ворота усім хворобам. Тому, якщо ви хочете, щоб теля було здорове і швидко росло, з місячного віку до охолодженої зерносуміші обов'язково потрібно додавати столову ложку вітамінно-мінеральної добавки, про які ви можете дізнатися у ветеринарного лікаря. Добавки розробляються окремо для корів і для телят. Скажімо, добавка "Гаврюша" розроблена спеціально для телят. У ній містяться основні вітаміни (A, D, E) та мікроелементи (залізо, марганець, мідь, цинк, кобальт, йод), а також кальцій у легкозасвоюваній формі.
- Запам'ятаєте: щоб теля виросло здорове і міцне, потрібний догляд, прогулянки та обов'язково вітамінно-мінеральні добавки.
- Добавки для телят бичкам можна давати аж до самого забою. А теличок з 7-місячного віку потрібно переводити на премікс для дорослих корів.
- Зверніть увагу: купуючи вітамінно-мінеральні добавки, остерігайтеся підробок. Обов'язково огляньте упаковку. Премікси запаковані в пакетики із щільної полімерної плівки. Печатка повинна бути яскравою, чіткою, шви акуратні, з фігурною крайкою, на якій чітко відтиснута дата виготовлення.

За матеріалами "Школи Федотова"
підготувала ***Г. Коваленко***

ЩО ВИГІДНО: КОРОВА ЧИ СВИНЯ? ... І ГУСИ ТАКОЖ!

У народі побутує така примовка. Питають попа: "Отче, що будете пити — горілку чи вино? Піп відповідає: "І пиво — також!".

Скажемо дещо про вигідність деяких свійських тварин і птахів також.

Адже люди утримують велику рогату худобу, свиней, овець, кіз, різну птицю. То, що ж насправді вигідніше й краще?

Корова в господарстві

Мабуть, немає іншої свійської тварини, яка була б такою рентабельною і вигідною, як корова. Вона не тільки, як кажуть, прогодовує саму себе, а ще й дає чималий прибуток господарю. І не тільки молоком, а й приплодом.

У стійловий період догляду за коровою, зрозуміло, багато. Зате з весни й до осені корова переважно на пасовищі. Залишається тільки подоїти її. Та й теля за цей час виростає. А це — теж прибуток і неабиякий.

А тепер вдамося до деяких підрахунків.

Корова середньої продуктивності дає за лактацію 2800—3000, а то й більше літрів молока. А це — сметана, сир, масло, що цінниться дорожче за молоко.

Отже, якщо для власних потреб залишити навіть половину цих продуктів, то за продані можна виручити ще кілька тисяч гривень. Скільки-то кормів можна купити за ті гроші, якщо немає власних?

А якщо корова має ще й власні корми, то й поготів.

Корова годує не тільки сама себе, а й сім'ю господаря. Скажу про свого рідного старшого брата.

Склалося так, що на старість залишилися тільки вдвох з дружиною та внучкою. У господарстві була корова і п'ять курок. Половину невеликого городу брат засівав люцерною на зелений корм та сіно для корови. Була, правда, своя картопля та овочі влітку.

Але ж у сім'ї, крім харчів, усього треба. А ніяких надходжень, крім пенсії. І всі ці роки, починаючи з 1980-го сім'ю, по суті, годувала корова.

За належного догляду певний прибуток дає і приплід від корови. Теличка, зрозуміло, краще цінується. Але й бичок, якщо добре доглянутий, восени вже важить 150—200 кг. Якщо його ще трохи підгодувати, — м'ясо можна мати всю зиму або ж продати і виручити немалі гроші. Теж вигідно.

Все те, зрозуміло, праця, клопіт. Але ж без праці ніщо людині легко не дається.

Свинка теж вигідна

Здебільшого свинку для відгодовування купують у тримісячному віці. Спочатку годують кухонними відходами, випасають, а коли вона підросте, — ставлять на відгодування. У 8—10-місячному віці тварина уже має до 100 кг маси. Витрати кормів, якщо свиню зарізати і продати, вдвічі—втричі окуповуються. А за теперішніх цін і поготів.

Ще вигідніше утримувати в господарстві льоху з поросятами. За рік свиноматка може дати й до трьох опоросів. Якщо в кожному 10—12 поросят, а порося на базарі коштує не менше 200 гривень, — порахуйте, скільки-то буде грошей.

Отже, як у першому, так і в другому випадку, крім кормів, потрібен ще догляд. Але праці тут небагато. Та й окуповується праця добре.

Сусід у с. Яришеві постійно утримує 2—3 свинки. Отож, привезе кілька мішків комбікорму, тричі на день запарить корми, нагодує свиней, почистить хлів, а решту часу... грає в шахи. І сім'я з чотирьох осіб живе, як кажуть, дай Боже. Значить, утримувати свиней вигідно.

Яка птиця краще?

Тут теж без народної мудрості не обійтися. Ось лише штрих.

Жінка на базарі просить за курку непомірну ціну. Покупець питає, чому так дорого? Каже: "Курка за рік з'їла мішок пшениці. А я прошу тільки за півмішка..."

Менше споживають кормів і швидко ростуть гуси. Це найвигідніша птиця. Судіть самі.

Після 20-денного віку гусенята ростуть, мов на дріжджах. Через 2—3 місяці досягають уже 3—4 кг маси. Середня маса дорослих гусей, коли вони вже повністю вберуться у пір'я, залежно від породи: гуски 5—6 кг, а гусака 6—7 кг. До того ж, майже весь період інтенсивного росту гусенята пасуться на траві, поїдають подрібнені бур'яни і тільки зрідка їх підгодовують заминкою.

Отже, якщо в стаді виросте 30—40 таких гусенят, можна мати щонайменше центнер дієтичного м'яса. А ще ж пух, пір'я, які теж дорого цінуються.

Яєць гуси несуть небагато (15—20 штук). Але їх якраз вистачає на нове стадо. Бо на зиму здебільшого залишають 2—3 гуски й гусака.

На другому місці після гусей — індики. І хоча кормів і догляду ця птиця потребує дещо більше, зате індики ростуть швидко і добре набирають масу. Та і яєць індичка несе більше, ніж скажімо, гуска.

До речі, обидва ці види птиці доволі спокійні, не шкодять грядкам. Є поблизу річка чи водойма — добре. А ні — гуси обходяться копанкою. Індюки спокійні як у загорожі, так і на волі.

Мало поширені, але також спокійні цесарки. Це, так би мовити, царська птиця. Маса цесарок порівняно менша — до 2—3 кг. Однак, м'ясо цінне, дієтичне, має присмак дичини. А яєць цесарки несуть від 100 до 300 штук. Вони дещо менші курячих (40—45 г), зате багаті на каротиноїди та вітамін А, що також важливо.

Не слід скидати з рахунку і курей, особливо таких порід, як Брамапутра, Кохінхіни, Плімутрок та ін. Курка незамінна як за смаком і калорійністю м'яса, так і несучістю. Інша справа — раціональні способи утримання курей. Бо за вільного нагулу домашня курка вчиняє шкоди більше, ніж приносить користі.

Менш корисні качки. Яєць несуть небагато, а м'яса в качки хіба двоє стегон. Решта — "гітара", обтягнена шкіркою. Якщо поблизу є річка чи став, — качки ще виправдовують себе. А за суходільного утримання качки нерентабельні.

Г.А. Скоряк.

ВИРОЩУВАННЯ КОРЕЙСЬКИХ СВИНЕЙ — СПРАВА ВИГІДНА

Шановна редакціє!

Прошу на сторінках нашого журналу надрукувати мої міркування. Впевнений — публікація зацікавить багатьох читачів.

З поширенням пташиного грипу вирощування птиці в домашньому господарстві стає ризикованим. Найкращий вихід — вирощувати в'єтнамських свиней. Їх ще називають міні-свині.

Вирощені навіть двоє свиней забезпечать господаря м'ясом, як невеликий табун гусей або качок.

Утримувати таких свиней навіть у невеликому подвір'ї значно легше і простіше, ніж птицю, а ризик втрат від хвороб та хижаків в десятки разів менший.

Свині цієї породи невибагливі до корму, їдять практично все, що росте на городі, гарно пасуться, спокійні, їх майже не чути, не риються.

Для них потрібно дуже мало концкормів і на відміну від звичайних свиней та птиці не створюють у дворах неприємного запаху.

Швидко набирають масу. В чотири місяці досягають маси 35—40 кг. У цей вік можна парувати, отож, через 8—9 місяців після народження дають нове потомство.

Вже третій рік вирощую цих свиней лише для власних потреб і переконався, що це набагато вигідніше, ніж вирощувати птицю.

Повесні 2003 року придбав спаровану 5-місячну свинку. Через три місяці народилося шестеро поросяток, а вже в листопаді я мав своє м'ясо, бо поросятка набрали маси по 35 кг (останнє в грудні 48 кг).

На зиму залишив дві свинки і кабанчика, а навесні 2004 р. виростив табунець із 12 поросяток.

На початку осені мав "товарну" свинку. І на цю зиму залишив дві свинки і кабанчика.

Маю 13 голів молодняку і впевнений, що до осені буде за 300 кг смачного, поживного м'яса без особливих клопотів.

Жодна птиця такого результату не дасть.

Хто утримував чи й зараз утримує птицю, знає, як важко виростити молодняк і скільки щоденної турботи треба, щоб довести його до кондиції. Та, якщо мало концкормів, то виросте, як кажуть, одне пір'я. А в що перетворюються подвір'я або загони, де утримують птицю?

Я вирощую цих свиней лише для власних потреб і користуюсь лише рекомендаціями із журналу "Дім, сад, город".

З повагою Ваш дописувач ***В.А. Крат***
с. Жуки, Полтавський р-н, Полтавська обл.

Звертаємо увагу!

Застереження ТОВ "Торговий Дім Клубу ОЗ" щодо справжності "Актофіту" виключно з логотипом "Клубу ОЗ" на упаковках препарату, про що було зазначено у рекламному оголошенні (журналу "Дім.Сад. Город" за №5, травень 2006 р.) спростовується.
ТОВ "Торговий Дім Клубу ОЗ" приносить свої вибачення виробникам "Актофіту", а саме: Відкритому акціонерному товариству "Виробничо-наукове підприємство "Укрзооветпромпостач" (м.Київ, Україна) та Відкритому акціонерному товариству "Біоветфарм" (м.Новоград-Волинський, Україна).

АМАТОР допоможе селянину стати багатим!

Увесь світ рухається вперед. З'являються нові технології в різних сферах життя. Усе це створюється на благо людям, для поліпшення їх життя. Але не всі мають вільний доступ до цих нововведень. Наприклад, городяни процвітають, заробляють гроші, купують машини, змінюють моделі мобільних телефонів, облаштовують свій побут по останньому слову техніки. Сільський житель найчастіше позбавлений всього цього. Для того щоб рухатися зі всім світом вперед, треба заробляти гроші. Але після того як колгоспи розвалилися, селяни позбулися роботи і дотепер у селі вона є тільки для одиниць.

Що ж робити? Пора перестати чекати милостині від властей і почати покращувати своє життя самому! Городяни не чекали допомоги, а самі всього домагалися.

Так що ж, селяни не можуть так само чинити? Тим більше у будь-якого сільського жителя є для цього добрі можливості: особисте подвір'я з надвірними будівлями, город, а головне — працьовитість і бажання жити краще! Адже саме на тваринах і птахах, які раніше були всього лише підмогою, можна заробляти гарні гроші. Але для цього сільським жителям невистачає знань, упевненості в собі та своїх силах!

Яких же найважливіших знань невистачає селянину? Тільки правильна годівля домашніх тварин і птахів забезпечує високу продуктивність. А правильна годівля — це коли комбікорм містить у необхідній кількості всі потрібні для організму поживні речовини: білки, жири, вуглеводи, а також вітаміни та мінерали. Тільки, годуючи кормом такого складу, ваші тварини стануть швидко рости, а їх організм почне працювати в режимі високої продуктивності. Висока продуктивність — це коли 10 курей щодня несуть 8 яєць при витраті корму всього 120 грамів на 1 несучку; це коли порося за 6 місяців набирає маси 120 кг і з'їдає лише 450 — 550 кг корму. А найголовніше, висока продуктивність — це гарантований і величезний прибуток від домашніх тварин.

Але як в домашніх умовах правильно скласти і приготувати такий комбікорм? Фірма «Гігієна Біо» виготовляє вітамінно-мінеральні добавки АМАТОР. Добавки випускаються з набором вітамінів і мінералів, необхідних тваринам і птахам, і не містять ніяких гормональних препаратів і стимуляторів росту. Вітаміни і мінерали, що містяться в АМАТОР, нормалізують обмін речовин. Завдяки цьому організм тварин починає працювати чітко і злагоджено, підвищується кількість знесених яєць у курей, швидше набирається маса свині, збільшуються надої та підвищується жирність молока у корови. При цьому (о, диво!!!) зменшується витрата корму за рахунок його кращої засвоюваності. А найголовніше, ви починаєте одержувати прибуток від утримання тварин і птахів!

Наприклад, якщо додавати до корму курям АМАТОР-несучка, то 200 курей-несучок дають прибуток в рік понад 11.000 грн і це при повністю покупних кормах і при закупівельній ціні на яйця 2,5 грн/десяток. Але для того, щоб добитися такої високої продуктивності треба застосовувати добавки АМАТОР постійно. Якщо ви почали вирощувати курчат з АМАТОР-курча, то у віці два місяці курчат треба перевести на АМАТОР-несучка, тільки в цьому разі у віці 4,5 — 5 місяців ви отримаєте перші яйця. Якщо ви почали давати поросяті АМАТОР-порося, то у віці 3,5 — 4 місяців його обов'язкого треба перевести на АМАТОР-свиня, тоді до 6,5 — 7 місяців ви одержите свиню масою 120 кг. А якщо перестати до корму додавати АМАТОР, то протягом короткого часу всі вітаміни й мінерали вийдуть з організму, знизиться швидкість росту, опірність до інфекційних захворювань. **Можна домагатися справді високої продуктивності** від своїх тварин і птахів, а з нею і того високого прибутку, що забезпечить вам гідне життя, тільки **постійно застосовуючи Аматор.**

Нині фірма «Гігієна Біо» випускає наступні види добавок:

1. АМАТОР — курча додають до корму для курчат, індичат, гусенят, качат, перепелят. Швидкий ріст пташенят потребує великої кількості поживних речовин. На жаль, у зелених кормах для сучасних курчат катастрофічно невистачає вітамінів і мінералів, які підтримують нормальний обмін речовин, допомагають організму добре засвоювати корм і одержувати з цього корму всі поживні речовини. Кожен вітамін і кожен мінерал виконують в організмі певну функцію, нестача хоч би одного викликає серйозні порушення, що призводять до загибелі молодняку. От чому з перших днів життя до корму треба додавати вітамінно-мінеральну добавку АМАТОР -курча, яка містить усі речовини, необхідні молодому курчаті, що росте. АМАТОР **–курча допоможе зберегти увесь молодняк**, і з нього виростуть здорові, міцні несучки або півні, гусаки, качки та індики. Однієї упаковки АМАТОР — курча вистачить на 1,5 місяця 20 курчатам.

2. З АМАТОР — несучка до організму птаха продовжуватимуть надходити необхідні вітаміни та мінерали, але вже в кількості, потрібній курці, що підросла, а не курчаті. Тільки при послідовному годуванні АМАТОР — курча і АМАТОР — несучка майбутні кури нестимуть максимальне число яєць. Якщо це правило порушити, то знизиться продуктивність майбутніх несучок, а відтак і прибуток від птахівництва. Саме тому корм птахам треба збагачувати всіма необхідними для них вітамінами і мінералами у будь-який час року. Адже навіть навесні та влітку кури задовольняють цю потребу завдяки зеленим кормам лише на 25 — 30%, а взимку і восени вони задовольняються лише тим, що міститься в зерносумішах — всього 10 — 15 %. Хіба цього достатньо для правильного обміну речовин в організмі? Звичайно, ні. З'їдаючи корм **з добавкою АМАТОР -несучка**, курка одержує всі поживні речовини, які там містяться. **Зміцнюється імунна система, поліпшується опірність до різних хвороб, зокрема і до пташиного грипу.** Також зменшується термін линьки, зникають такі неприємні явища, як роздзьобування, поїдання яєць, вищипування пір'я. А найголовніше — організм налаштовується на високопродуктивну роботу. Однієї упаковки АМАТОР — несучка вам вистачить на місяць для 10 — 12 курей. АМАТОР — несучка можна додавати до корму не тільки курям, а й перепелицям, цесаркам, гускам, качкам і індичкам.

3. АМАТОР — порося містить необхідну кількість заліза для профілактики анемії — захворювання, що дуже часто трапляється у поросят, а так само посилену норму вітаміну $Д_3$ для попередження рахіту. АМАТОР допоможе виростити здорову, міцну свиню, яка значно швидше набиратиме масу. Якщо у вас одне порося, то на 3 місяці йому знадобиться 2 упаковки АМАТОР -порося.

4. Коли поросята досягли віку 3,5—4-х місяців, їх пора переводити на вітамінно-мінеральну добавку АМАТОР -свиня. З того часу вони набиратимуть масу найшвидшими темпами. Якщо свині не одержать всі необхідні вітаміни та мінерали, то не наберуть масу 120 кілограм за 6,5 місяця, тоді час відгодівлі збільшиться, відбудеться перевитрата кормів і різко знизиться прибуток. АМАТОР — свиня забезпечить свиню потрібними вітамінами і мінералами, підвищаться добові прирости, покращиться якість сала і м'яса.

АМАТОР дуже простий у застосуванні: до 1 кг готового корму треба додати 5 грамів (одна чайна ложка) АМАТОР. З однієї 200грамової упаковки АМАТОР можна приготувати 40 кілограмів комбікорму, а з дешевого премікс з такою ж вагою лише 20 кг. Так само на кожній упаковці АМАТОР ви знайдете рецепт правильного домашнього комбікорму, який легко приготувати в домашніх умовах.

АМАТОР допомагає одержати від домашніх тварин максимальну продуктивність, а відтак — і гарантований високий прибуток, щоб жити не гірше, ніж у місті.

Види АМАТОР: НЕСУЧКА, КУРЧА, ІНДИК, БРОЙЛЕР, СВИНЯ, ПОРОСЯ, СВИНОМАТКА, ТЕЛЯ, КОРОВА, КРОЛИК, КОЗА.

ТОВ "Гігієна Біо", (06569) 2-05-67, 2-95-99.

Придбати АМАТОР ви можете у ветаптеках, магазинах "Насіння", "Дачник", на ринках.

Або замовити поштою за адресою п/с 28, м. Євпаторія-12, АР Крим, Україна, 97412.

Мінімальне замовлення — 5 упаковок загальною сумою 34 гривні разом з пересиланням.

Добрий врожай та «чисті» продукти харчування – це не реклама, а наш результат.

Біотехнологія XXI століття.

Органічні препарати, які отримані шляхом ферментації патоки з цукрового буряку.
Покращенні аналогії ферментних препаратів із властивостями оксидаз: AG-zyme та HC-zyme виробництва США.

Призначений для обробки грунту під квіти та кімнатні рослини в домашніх умовах та на відкритому грунті з ціллю бутонізації й збільшення розмірів бутону. Підвищує стійкість до зів'янення після зрізу квітки.

Призначений для обробки грунту під садові та огородні культури з ціллю підвищення врожайності та прискорення дозрівання екологічно чистої продукції. Не містить шкідливих або генетично модифікованих речовин.

Призначений для переробки навозу крупної рогатої худоби.

Призначений для переробки продуктів життєдіяльності людини, органічних скупчень в екологічно чисту для грунту гумусну масу.

Призначений для переробки продуктів прополки садових, огородніх дільниць та полів, фермерських господарств, а також бадилля після збору врожаю зернових культур в екологічно чисту для грунту гумусну масу без насіння бур'янів.

Висновок санітарно-епідеміологічної експертизи № 05.03.02-07/50151 від 14.12.2004 р.

Замовлення, придбання та консультації препаратів:

у ексклюзивного дистриб'ютора ***ТОВ «УКРРОС-ЗЕРНО»***
02160, м. Київ, вул. Березнева, 10,
тел./факс: (044) 537-43-15, 574-03-36, 574-07-85
Замовлення на придбання післяплата: тел. 574-03-43
E-mail: net@ukszerno.kiev.ua

Консультації по застосуванню препаратів – у виробника:

ТОВ «Дніпровська асоціація-К»
01032, м. Київ, вул. Комінтерну, 16,
тел./факс: (044) 244-45-91, 244-42-93
www.star-k.com.ua
E-mail: star@viaduk.net

УКРАИНСКИЙ ПЛОСКОРЕЗ ФОКИНА – НОВЫЙ УРОВЕНЬ КАЧЕСТВА!

Более 3 лет Клуб Органического Земледелия распространяет изобретение В.В.Фокина. За это время мы получили сотни отзывов, а также на собственном опыте испытали преимущества работы с плоскорезом. Учитывая пожелания огородников, Клуб наладил выпуск отечественных плоскорезов Фокина, которые отличаются от российских оригиналов качеством изготовления и износоустойчивостью стали (Ст 65Г). По отзывам покупателей, украинский ПФ тупится меньше (точить 1-2 раза за сезон) и служит дольше. Неудивительно, что он пользуется популярностью!

Краткая справка о плоскорезе Фокина:

Плоскорез – это универсальный инструмент по обработке земли. Он выполняет 20 видов работ и с успехом заменяет лопату, грабли, сапу, серп и вилы. Более того, плоскорез Фокина снимает нагрузку со спины, что существенно облегчает работу.

Отзывы опытных огородников:

"Плоскорез Фокина заменяет лопату, окучник, мотыгу, культиватор, серп, грабли… И стоит недорого. Покупать каждый инструмент по отдельности хлопотно и обходится дороже.
Работать же ручным плоскорезом намного легче и удобней, особенно тем, кому тяжело наклоняться." **Левин В., п. Мирный.**

"никакой тяпкой не обработать так ювелирно молодые растения на грядках как малым плоскорезом. Работается легко, быстро, интересно." **Прыгун Л.И., с. Терны, Донецкая обл.**

ОСТЕРЕГАЙТЕСЬ ПОДДЕЛОК!

Плоскорез Фокина – простой с виду, но сложный в изготовлении инструмент: незначительные изменения в его конструкции (неточные углы изгибов, форма или толщина лезвия) делают работу с ним тяжелее, что особенно ощутимо для людей старшего возраста. Клуб ОЗ имеет эксклюзивное право на производство плоскорезов Фокина в Украине. Вся продукция производится в соответствии с оригинальной разработкой В.В. Фокина и проходит необходимое тестирование, что гарантирует высокий уровень качества!

Покупая украинские плоскорезы, убедитесь, что они:

(1) с клеймом логотипа Клуба ОЗ:
(2) в фирменной упаковке!

ОРИГИНАЛЬНАЯ УПАКОВКА

АКЦИЯ – ЛЕТО 2006!

С 1 июля по 31 августа купите "Универсальный комплект ПФ №2" (большой и малый плоскорезы украинского производства) и получите бесплатно в подарок:

(1) **Микосан В** (100мл.) – биопрепарат от фитофтороза, мучнистой росы и других заболеваний;
(2) **Актофит** (40мл.) – биопрепарат от колорадского жука, трипсов и других вредителей;
(3) **Вестник Клуба ОЗ** с полезной информацией об агротехнологиях органического земледелия.

Качественные плоскорезы Фокина – в Клубе Органического Земледелия:

www.clubOZ.net

Заказ почтой: 02140, Киев, а/я 78
Центральный офис Клуба:
г. Киев, р-н Березняки –
т. 233-48-78, 204-22-75, 554-22-19
Киевские филиалы Клуба:
м. Святошино – т. 332-21-60
м. Вокзальная, киоск напротив "Фуршета"

Луганск	(0642)95-52-89	Сумы	(0542)37-02-01
Донецк	(0622)94-31-27	Кременчуг	(05366)266-76
Запорожье	(0612)17-07-26	Одесса	(0482)54-90-57
Кривой Рог	(097)767-05-67	Чернигов	(0462)67-04-64
Симферополь	(0652)63-13-95	Кировоград	(0522)56-93-84
Мариуполь	(0629)22-03-90	Ивано-Франковск	(0342)75-04-15
Днепропетровск	(056)778-63-20	Харьков	(057)712-29-82

ЛІТО ДИКТУЄ МЕНЮ

До редакції надійшов лист з м. Львова від Осадчої Оксани, в якому вона пише: " З великим задоволенням читаю "Дім сад, город". Часто використовую кулінарні рецепти, надруковані в журналі. Все виходить смачно і я вдячна тим господиням, які діляться своїм досвідом. Я хочу віддячити, тому вирішила надіслати і свої рецепти".

Порційний салат із молодої капусти

Треба мати: 200 г капусти, 2 яблука або 2 груші, 1 морквину, 1 досить великий малосольний огірок, 4 столові ложки майонезу, сіль та інші спеції — за смаком.

Капусту нарізуємо тонкою соломкою і злегка перетираємо чистими руками з сіллю.

Капусту за бажання можна підфарбувати соком (1—2 столові ложки) червоного буряка.

Огірок очищуємо від шкірочки та нарізуємо кубиками. Злегка віддушуємо сік. Яблука або груші нарізуємо кубиками або брусочками. Моркву тремо на тертушці. Всі складові викладаємо шарами у прозорий бокал або склянку та заливаємо майонезом. Можна всі складові, не змішуючи, викласти по периметру тарілки, полити майонезом. Кожен споживач сам змішує складові салату безпосередньо перед вживанням.

Салат із зеленої квасолі та яблук

Треба мати: 300 г зеленої квасолі, 2 — 3 морквини, 2 — 3 яблука, 0,5 склянки салатної заправки, петрушка, селера, кріп — за смаком.

Стручки молодої квасолі відварюємо у підсоленій воді, охолоджуємо, знімаємо зі стручка бокові прожилки та нарізуємо шматочками. Сиру моркву чистимо, миємо, тремо на велику тертушку або нарізуємо соломкою. Яблука очищаємо від шкірочки (як картоплю) та нарізуємо соломкою. Все з'єднуємо, поливаємо салатною заправкою, перекладаємо у салатницю і посипаємо дрібно посіченою зеленню.

Салатну заправку готуємо так: 0,5 склянки олії, 0,5 склянки 3%-ного оцту, 1 чайна ложечка цукру (з верхом), 0,5 чайної ложечки солі, перець за смаком. Усі складові змішуємо, переливаємо у скляну банку, закриваємо кришкою. Таку заправку можна тривалий час зберігати у холодильнику і використовувати за потребою.

Майонез домашнього приготування

Треба мати: склянку оливкової або соняшникової рафінованої олії. 2 яйця, 1 чайну ложечку гірчиці, 1 чайну ложечку цукру, 2 столові ложки 3%-ного оцту, сіль, перець — за смаком.

Олію треба охолодити у морозильнику протягом 10—15 хвилин. До сирих жовтків, ретельно відділених від білків, додаємо гірчицю, сіль і ретельно розтираємо. Потім починаємо безперервно збивати і вливати по одній столовій ложці олію. Треба збивати до тих пір, поки не отримаємо однорідну масу. І тільки потім додаємо оцет, цукор і ретельно вимішуємо.

Салат із цвітної капусти

Треба мати: одну головку цвітної капусти, 2—3 білі редьки, 1 склянку дуже молодого зеленого (не консервованого) горошку, 1 цибулину, 150 г майонезу домашнього приготування, петрушку, сіль — за смаком.

Цвітну капусту відварюємо у підсоленій воді, зливаємо воду, даємо охолонути і тільки потім розбираємо на суцвіття.

Білу редьку або редиску нарізуємо дрібними шматочками або шинкуємо на тертушці із середніми отворами. Цибулину нарізуємо дрібними шматочками, викладаємо на сито і ошпарюємо окропом, щоб не гірчила.

Усі складові змішуємо і заправляємо майонезом.

Біла редька з сухариками і шкварками

Треба мати: 4 редьки, 2 цибулини, 200 г черствого чорного хліба або два пакетики покупних сухариків, курячий або гусячий жир, сіль, перець за смаком. Редьку помити, очистити, на шинкувати на тертушці або нарізати соломкою. Чорний хліб нарізати кубиками і підсушити у духовці. Курячий або гусячий жир нарізати кубиками та вижарити. Шкварки не викидати.

Усе перемішати, викласти у салатницю. Зверху полити жиром і прикрасити шкварками. Якщо немає курячого чи гусячого жиру, можна взяти свіже свиняче сало.

Порційний салат "Рубін"

Треба мати: 2 дуже червоних буряки, 150 г твердого сиру, 4 столові ложки майонезу, зелень — за смаком.

Буряк відварюємо, охолоджуємо і нарізуємо кубиками. Твердий сир тремо на великій тертушці. У прозорий бокал кладемо ложку буряка, на нього шар сиру і ложку майонезу. Таким чином весь салат викладаємо шарами, прикрашаємо зеленню.

Порційний салат "Літо"

Треба мати: 1—2 солодких перці, 1 малосольний огірок, 2 помідори, 2 столові ложки зеленого горошку, зелень, салатну заправку або сметану.

Перець розрізуємо навпіл і видаляємо насіння. Щоб перець був м'якшим, його можна ошпарити окропом і охолодити. Якщо на огірку шкірка груба, його треба очистити та нарізати кубиками. Помідори також нарізуємо кубиками. Додаємо зелений горошок і викладаємо у прозорий бокал шарами. Заправляємо салатною заливкою або зверху кладемо ложку майонезу.

Салат із моркви з суницею

Треба мати: 1 велику морквину, 2 столові ложки суниць, 0,5 склянки густого кефіру або рідкої сметани, 1 столову ложку меду, 2 столові ложки ядер волоських горіхів, зелень кропу.

Молоду моркву почистити, помити і нашинкувати соломкою. Горіхи нарізати великими шматочками, моркву викласти на листя салату шарами, суниці, розрізані навпіл (щоб пустила сік), заправити соусом, приготовленим з кефіру та меду, прикрасити гілочками кропу.

Варення "Рубін" — із малини

Борщ зелений, літній

Треба мати: м'ясо, м'ясний бульйон або кубики з м'ясним концентратом, пучечок кваску, пучечок жалкої кропиви, зелень петрушки, кропу, сметану, сіль, спеції — за смаком.

Листя кваску і кропиви миємо та січемо (все робимо у резинових рукавичках, щоб не пожалити руки) варимо у бульйоні, потім відкидаємо на металеве сито, розташоване над другою каструлею. Зелень перетираємо макогоном крізь сито, заправляємо борщ спеціями, розливаємо по тарілках. В кожну тарілку кладемо ложку сметани та дрібно посічене яйце. Бажано покласти шматочок м'яса.

Борщ староукраїнський з варениками

Треба мати: 500 г грудинки з яловичини, 300 г шинки, 100 г свинячого копченого сала, 10 сухих білих грибів або шампіньйонів, 2 буряка, 1 маленьку білоголову капустину або кольрабі, 1 морквину, 2 великі ріпи, 1 антонівське яблуко, 0,5 л бурякового квасу, 1 цибулина, 1 корінь петрушки, сіль — за смаком, 1 чайна ложечка сухого майорану, 0,5 чайні ложечки кмину, 0,5 склянки сметани, 1—2 столові ложки зелені кропу.

Тісто для вареників: 1,5 склянки борошна, 1 яйце, 2 жовтки, 0,5 чайної ложечки солі, 1—3 столові ложки соку цибулі.

Грибна начинка: 7—10 білих грибів або шампіньйонів, 2 яйця, зварених круто, 1 цибулина, 1 столова ложка вершкового масла.

Порційний салат "Рубін"

М'ясна начинка: 250 г вареного м'яса, 100 г сала, 1 цибулина, 2 чайні ложечки майорану, 0,5 чайної ложечки чорного перцю.

Зварити м'ясний бульйон з яловичини з цибулею, морквою та петрушкою. Зварене м'ясо вийняти з бульйону і розділити на дві частини. Одну частину перекрутити на м'ясорубці і зробити фарш, другу — разом із шинкою нарізати невеликими однаковими шматочками. Буряк запекти до напівготовності у шкірці, обчистити, нарізати соломкою; ріпу, капусту, яблуко також нарізати соломкою і разом із буряком зварити у м'ясному бульйоні. Окремо відварити гриби. Грибний відвар з'єднати з м'ясним бульйоном, а гриби використати для начинки вареників.

Замісити круте прісне тісто, розкачати з нього шар завтовшки 1 — 2 мм, нарізати квадратиками або кружальцями (4 х 4 см) і сформувати невеликі вареники, начинивши половину з них грибною начинкою, а другу — фаршем із вареної яловичини та обсмажених кубиків сала. Вареники, начинені грибами, обсмажити на вершковому маслі.

До м'ясо-грибного бульйону зі звареними овочами долити квас, довести рідину до кипіння, засипати спочатку сирі, а через 3 — 4 хв. обсмажені вареники. Через 5 — 7 хв. покласти в каструлю варене м'ясо та прянощі і витримати борщ на слабкому вогні ще 3 — 4 хв.

Подаючи борщ, заправити його сметаною та зеленню кропу.

Смачного всім!

Варення "Рубін" — із малини

Треба мати: 1 кг малини, 0,7 — 1 кг цукру, 5 г лимонної кислоти, скляночку (50 г) соку червоного буряка.

Малину пересипати цукром (1 склянка), зачекати, поки виділиться сік. Частину соку злити в каструлю, засипати рештою цукру, зварити сироп. Потім киплячим сиропом залити малину, додати сік червоного буряка, лимонну кислоту, поставити на вогонь так, аби ледь кипіло. Варити 10 хв потім кипляче варення розлити у заздалегідь підготовлені баночки і закрити кришками. Зазначу, що буряковий сік зберігає вітаміни у варенні, надає йому яскравого кольору. Замість буряка можна використати склянку соку червоної смородини.

Добрий день, редакціє журналу "Дім, сад, город"!

Уся наша родина дуже вдячна вам за такий чудовий журнал. А наша бабуся, Мельник Любов Володимирівна, взагалі, закохана в "ДСГ", вона передплачує його з 1995 року. В журналі ми знаходимо багато слушних порад та відповідей на хвилюючі нас питання.

Ми любимо розглядати фотографії з фотоконкурсу і вирішили надіслати наші. На знімках: Ростислав і Яна – онуки бабусі Любові та дідуся Миколи влітку на відпочинку.

З повагою Ольга Миколаївна Павлюк, с. Якимівці, Красилівський р-н, Хмельницька обл.

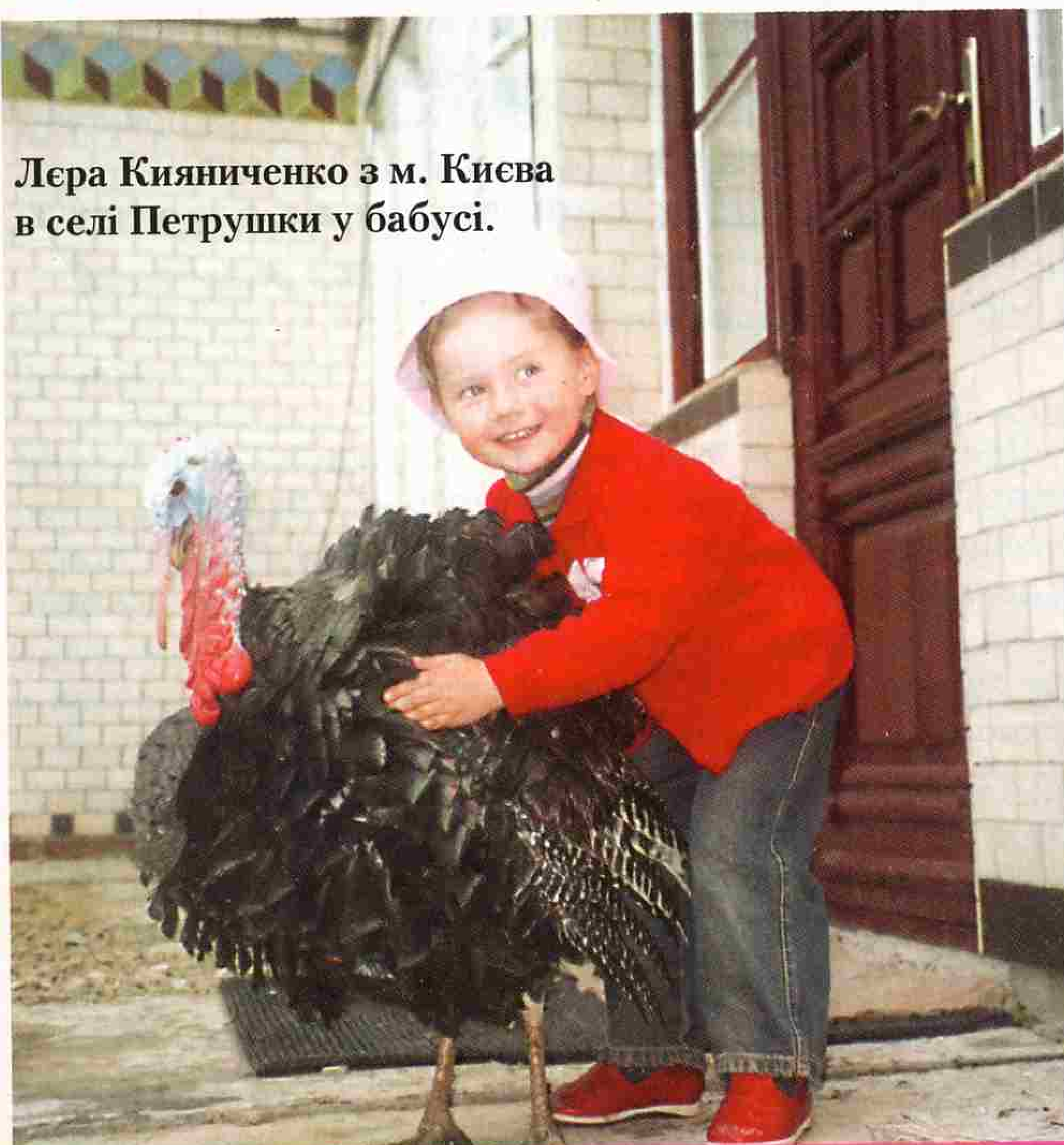
Весела наша родина. На знімку: Дигтенко Людмила Олександрівна з дочкою Тетяною, онуками Катрусею та Сенею на дачі. *Фото Віталія Дигтенка (м. Харків).*

Фотоконкурс "Наша родина"

проводиться спільно з редакцією дитячого журналу "Яблунька"

Запрошуємо до участі у конкурсі! 12 переможців фотоконкурсу "Наша родина – 2006" будуть нагороджені спеціальними призами журналів "Дім, сад, город" і "Яблунька", а також одержать передплату на ці видання на 2007 рік.

Надсилаючи роботи на конкурс обов'язково додайте копії передплатних квитанцій на журнали "Яблунька" та "Дім, сад, город" до кінця цього року.

Лєра Кияниченко з м. Києва в селі Петрушки у бабусі.

Суниці.Владик Терновий, м. Козятин Вінницької обл.

У номері:

„ДІМ, САД, ГОРОД“
виробничо-практичний журнал
№7, липень, 2006 р.
Головний редактор — **М.І. Халимоненко**
Головний художник — **Т.П. Колодницька**
Заступники головного редактора **Б.К. Донгаш, І.Ф. Куштенко**
Зав.відділами **А.М.Капітульська, О.В.Кисленко**
Літературний редактор — **М.П.Чернецька**
Дизайн, верстка — **В.В. Дубчак**
Комерційний директор **Г.А.Донець, тел. 292-90-45**
Реклама **В.В.Пацера, тел. 292-90-49**
Оголошення **О.К.Шевченко, тел. 292-95-11**
E-mail:reclama@dimsadgorod.com
Розповсюдження, маркетинг **Т.І.Лазебник, тел.292-94-60**
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com
www.dimsadgorod.com

Видання зареєстровано, серія КВ, № 3536 від 3.10.98
Підписано до друку 30.03.2006 р.
Загальний тираж 143 134 прим.
Ціна договірна.
Адреса редакції та видавця: вул. Краківська, 20, Київ-94, 02094.
Тел. (044) 292-95-13
E-mail: dsg@dimsadgorod.com
*При передруку та використанні тексту й ілюстрацій посилання на **„Дім, сад, город“** обов'язкове.*
Думки авторів і редакції не завжди збігаються.
Редакція не несе відповідальності за зміст рекламних оголошень.
Листування з читачами лише на сторінках журналу.
Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Надруковано у друкарні ТОВ «Новий друк».
м., Київ, вул. Магнітогорська, 1. Тел.: (044) 559-73-19; тел./факс: (044) 292-80-50.

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

УСІ ТЕЛЕФОННІ НОМЕРИ РЕДАКЦІЇ, ЩО РАНІШЕ ПОЧИНАЛИСЯ ЦИФРАМИ 552, З 22 ЛЮТОГО ЗАМІНЕНІ НА 292.

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:

«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — **22430**.
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — **22431**.
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — **22432**.
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — **22433**.
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — **22434**.
«Дім, сад, город» + «Наш дім» — **21871**.
«Дім, сад, город» + «Бібліотека «Дім, сад, город» — **21869**.
«Дім, сад, город» + «Календар садівника і городника» — **90245**.

На першій сторінці обкладинки: “Наша родина”

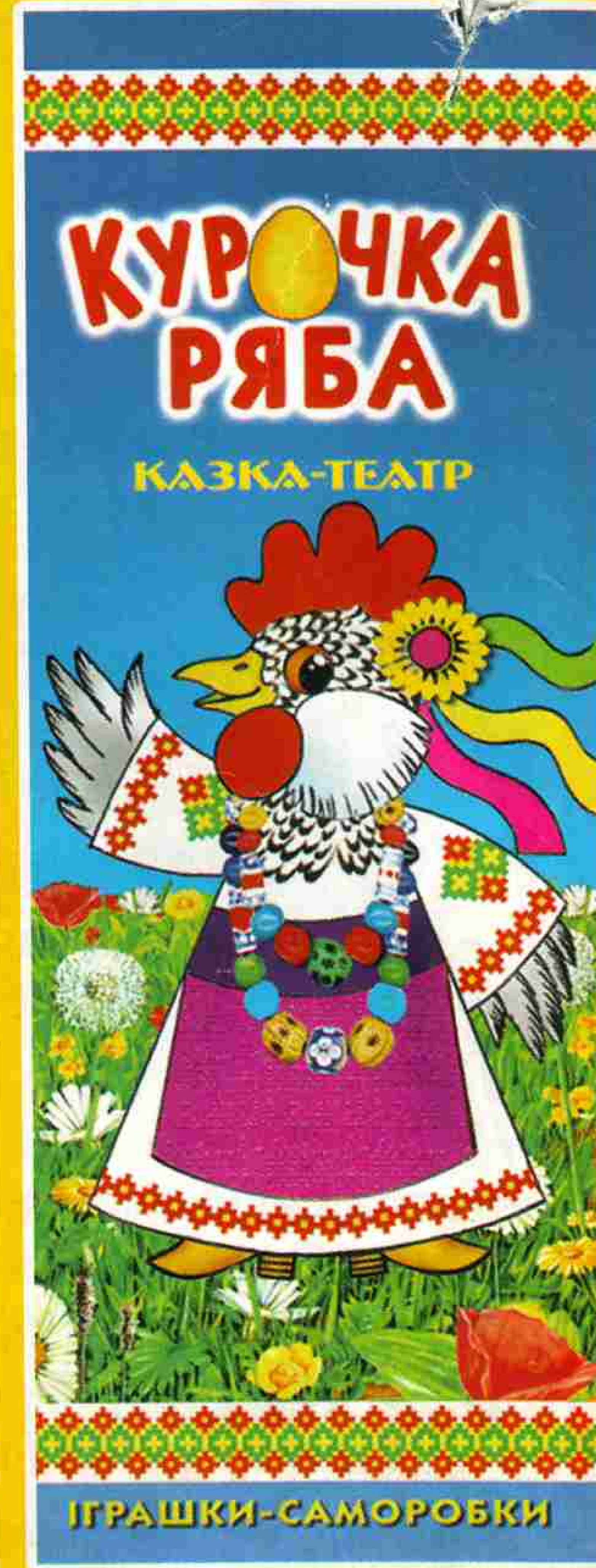
Індекс 74142

Казки-театри з іграшками-саморобками

Подаруйте радість дітям!

Комплекти улюблених дитячих казок з ляльками-саморобками та ігрові книжечки придбайте в редакції або замовляйте післяплатою в дитячому журналі "Яблунька"! У кожному випуску 6 або 7 героїв улюблених дитячих казок. У кожній ігровій книжечці дві ляльки-саморобки.

Вартість набору з 3-х казок та 1 ігрової книжечки у редакції — 10 грн. Вартість набору післяплатою 15 грн. Вартість повного комплекту з 5 казок-театрів і 3 ігрових книжечок — 17 грн. Післяплатою — 23 грн.

Звертайтеся за адресою: Журнал "Яблунька", вул. Краківська, 20, Київ-94, 02094. Тел. (044) 292-94-60.

